

*Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Bytomia za rok 2017*

Bytom 2018

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Bytomia za rok 2017”.

Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno - higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych, jak i władz samorządowych oraz administracyjnych.

Działalność restrykcyjno - kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję, że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I.	Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	4
1.	Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	4
2.	Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	6
3.	System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
	Wnioski.....	7
II.	Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	8
1.	Stan sanitarny szpitali.....	8
2.	Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych.....	10
3.	Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	11
4.	Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	13
5.	Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek.....	13
	Wnioski.....	14
III.	Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	14
1.	Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	17
2.	Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	19
3.	Piekarnie.....	19
4.	Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	19
5.	Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	20
6.	Akcje.....	20
7.	Interwencje.....	23
	Wnioski.....	24
IV.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej oraz wody do kąpieli	24
1.	Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	24
2.	Ocena jakości wody w pływalniach.....	25
3.	Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	26
V.	Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	26
1.	Domy pomocy społecznej.....	28

2.	Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	28
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	29
4.	Dworce kolejowe i autobusowe.....	30
5.	Ustępy publiczne.....	31
6.	Noclegownie.....	31
7.	Apteki.....	31
8.	Baseny kąpielowe.....	32
9.	Obiekty sportowe.....	33
10.	Domy przedpogrzebowe.....	34
11.	Składowiska odpadów komunalnych.....	34
12.	Cmentarze.....	34
13.	Stacje paliw.....	34
13.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami.....	35
14.	Inne informacje.....	35
15.	Interwencje.....	35
	Wnioski.....	38
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	38
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	40
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	43
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	45
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	45
5.	Interwencje.....	46
	Wnioski.....	46
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	47
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	47
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi.....	50
3.	Choroby zawodowe.....	51
4.	Interwencje.....	52
	Wnioski.....	52
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	53
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	56
X.	Działalność laboratoryjna.....	69
XI.	Podsumowanie.....	71

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2017 roku na terenie Bytomia przeprowadzono łącznie 932 wywiady epidemiologiczne w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 181.

Na podstawie analizy zachorowań na wybrane choroby zakaźne zaobserwowano wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2017 roku zarejestrowano ogółem 65 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 21 zachorowań na wzv typu A, 30 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 14 zachorowań na wzv typu C. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 8 przypadków, natomiast spadek w liczbie wzv typu C o 9 przypadków. W analizowanym okresie wystąpił gwałtowny wzrost liczby zachorowań na wzv typu A, w stosunku do roku poprzedniego, w którym zachorowań nie notowano. Nie zarejestrowano natomiast ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2017 r. zarejestrowano 25 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella, czyli o 3 przypadki mniej niż w roku ubiegłym oraz 1 przypadek zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki Salmonella, tak jak w roku poprzednim.

Zarejestrowano także 154 przypadki innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 55 przypadków), 6 przypadków innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (tak jak w roku poprzednim), 214 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 73 przypadki), 291 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 145 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2017 roku zarejestrowano 148 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 63 przypadki więcej niż w roku 2016. Utrzymująca się wysoka liczba tych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

W 2017 r. na terenie miasta Bytomia wystąpiło 18 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wzrosła o 7 ognisk.

Wszystkie ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w oddziałach szpitalnych - narażonych było łącznie 506 osób, zachorowało 59 osób. W 9 przypadkach nastąpił zgon pacjentów z powodu chorób zasadniczych.

W 17 ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, z tego w 12 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 5 ogniskach przez rotawirusy, natomiast w 1 ognisku nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowanie zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- ospa wietrzna - 686 zachorowań (spadek o 186 przypadków),
- płońca – 61 zachorowań (spadek o 25 przypadków),
- różyczka – 6 zachorowań (spadek o 4 przypadki),
- świnka – 5 zachorowań (spadek o 15 przypadków).

Natomiast zarejestrowano wzrost liczby zachorowań na krztusiec – 17 zachorowań (wzrost o 4 przypadki).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 9 przypadków, zarejestrowano 72 zachorowania.

Zanotowano wzrost liczby osób szczepionych przeciwko wściekliźnie narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta o 4 przypadki w porównaniu z rokiem ubiegłym, w 2017 roku przeciwko wściekliźnie po ekspozycji zaszczepiono 36 osób.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 3 zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (wzrost o 1 przypadek), 2 zachorowania na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 6 przypadków), 1 zachorowanie na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone oraz 2 przypadki zachorowania na zapalenie mózgu inne i nieokreślone, natomiast nie rejestrowano zachorowań na inne wirusowe zapalenie mózgu.

Ponadto w 2017 r. zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanego przez *Streptococcus pneumoniae* (tak jak w roku poprzednim) oraz 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanego przez *Neisseria meningitidis* (tak jak w roku poprzednim), natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę zaobserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa. W 2017 roku zarejestrowano 48 zachorowań na gruźlicę, to jest o 4 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W roku 2017 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 3512 przypadków w roku 2016 do 9600 przypadków w roku 2017, co wynika między innymi z poprawy zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze.

W 2017 roku zarejestrowano 5 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi, to jest o 4 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

W 2017 r. prowadzony był nadzór epidemiologiczno - wirusologiczny nad grypą w Systemie Sentinel w 2 wytypowanych podmiotach leczniczych. Prób do badań w kierunku grypy nie pobierano.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2017 roku o 82 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało w 2017 roku 2926 osób.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową. W 2017 roku zarejestrowano 1 przypadek, tak jak w roku poprzednim.

W przypadku zachorowania przeprowadzono wnikliwe dochodzenie epidemiologiczne, osoby z kontaktu objęto nadzorem oraz skierowano do lekarza celem włączenia chemioprophylaktyki.

Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

W roku ubiegłym na terenie Bytomia przeciwko meningokokom ogółem zaszczepionych zostało 105 osób, tj. o 35 osób mniej niż w roku poprzednim.

Ponadto w 2017 r. zarejestrowano 4 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (spadek o 1 przypadek) oraz 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*. Zarejestrowano także 18 przypadków inwazyjnej

choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (wzrost o 4 przypadki), w tym 17 przypadków róży, to jest o 3 przypadki więcej niż w roku ubiegłym.

W 2017 roku zarejestrowano również 11 przypadków lambliozy (o 2 więcej niż w roku 2016), 10 przypadków nowo wykrytego zakażenia HIV (o 4 mniej niż w roku 2016), 2 przypadki AIDS (o 1 więcej niż w roku 2016), 5 przypadków kiły (o 3 mniej niż w roku 2016), 1 przypadek chlamydiozy (tak jak w roku poprzednim), 1 przypadek jersiniozy pozajelitowej oraz 1 przypadek bąblowicy.

W 2017 roku w szpitalach na terenie miasta Bytomia wystąpiło 21 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 10 więcej niż w roku ubiegłym.

Łącznie ogniska objęły 66 pacjentów. Odnotowano 12 przypadków zgonów, które były spowodowane chorobą zasadniczą.

W 18 przypadkach ognisk były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową, w tym w 12 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 5 ogniskach - przez rotawirusy, natomiast w 1 ognisku nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Ponadto wystąpiły 2 ogniska grypy wywołanej przez wirus grypy typu A oraz 1 ognisko zapalenia płuc wywołane przez *Serratia marcescens*.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2017 r. nie zarejestrowano interwencji.

W 2017 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Bytomia pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 172 przypadki podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 123 przypadki więcej niż w roku poprzednim, w 1 przypadku wystąpił zgon pacjenta.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2017 roku na terenie miasta Bytomia sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 39 punktów szczepień, przeprowadzając 51 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imiennie do PSSE w Bytomiu.

W 2017 r. poradnię POZ zgłosiły 134 dzieci oraz 156 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym. PPIS w Bytomiu wystosował 19 wezwań zobowiązujących rodziców, bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Ponadto PPIS w Bytomiu w związku z niedopełnieniem obowiązku poddania dzieci szczepieniom ochronnym wydał 1 tytuł wykonawczy i 1 wniosek do wojewody celem wszczęcia egzekucji administracyjnej oraz 4 upomnienia.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2017 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w roku 2017 zostały wykonane w stopniu dobrym, jednak obserwuje się sukcesywny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest podmiotom leczniczym celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2017 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
Ponadto w roku 2017 zanotowano nagły wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2017 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia:

- Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15;
- SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10;
- Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4;
- Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei” w Bytomiu, ul. Konstytucji 9.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 67 kontroli, ponadto przeprowadzono 6 kontroli w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS w związku z wystąpieniem ogniska zakażenia szpitalnego.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi nałożono 1 mandat karny w wysokości 150 zł, wydano 4 decyzje nakazujące terminowe.

Decyzje dotyczyły najczęściej poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektów, tj.: malowania pomieszczeń, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, płytek podłogowych i ściennych, paneli sufitowych, wyposażenia punktów wodnych w salach chorych w pojemniki na zużyte ręczniki jednorazowego użytku, dozowniki na mydło w płynie, środek do dezynfekcji rąk, odnowienia lub wymiany zniszczonych mebli i sprzętu stanowiącego wyposażenie oddziałów (materace, szafki przyłóżkowe, okno, miska ustępowa, drzwi, przewijaki dla niemowląt, regały do przechowywania basenów i kaczek, baterie umywalkowe, łóżek, szafy na czystą bieliznę pościelową, drzwi, regały do przechowywania sterylnych pakietów, podnóżki, taborety, szafy do przechowania sprzętu, wózek transportowy dla pacjentów), zamontowania osłon na lampach oświetleniowych.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 17 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach, 2 decyzje o odmowie zmiany decyzji, 3 decyzje o uchyleniu zarządzeń ujętych w wydanych decyzjach.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku 1 szpitala (Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu), w pralni należącej do szpitala. Natomiast w pozostałych 3 szpitalach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

W 1 szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną. Nałożono mandat karny, wydano zalecenia doraźne oraz wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości. Zalecenia oraz decyzja zostały wykonane.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z uprawnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami.

W 2 szpitalach sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorniach centralnych zlokalizowanych w obiekcie, w 1 szpitalu w sterylizatorni zewnętrznej na podstawie zawartej umowy, natomiast w 1 szpitalu (Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno- Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei”) nie używa się narzędzi i sprzętu wielorazowego użytku.

Szpitaly posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie sterylizacji sprzętu medycznego.

W 1 szpitalu stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku zainstalowanego dozownika z preparatem do dezynfekcji rąk w pomieszczeniu fizykoterapii. Wydano zalecenia doraźne. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, potwierdzającą wykonanie zalecenia.

Stan sanitarno – higieniczny większości szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

Szpitaly posiadają programy zaopiniowane programy dostosowania, które są stopniowo realizowane.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych, które nie wykazały nieprawidłowości.

W 1 szpitalu przeprowadzono kontrolę tematyczną dotyczącą stanu sanitarno -higienicznego w oddziale noworodkowym. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W 2017 r. w szpitalach na terenie Bytomia wystąpiły 22 ogniska zakażeń szpitalnych, w tym w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu - 9 ognisk, w SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4 - 7 ognisk, w Szpitalu Specjalistycznym Nr 1 – 6 ognisk.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 22 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 7 kontroli zapleczy szpitalnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Pod nadzorem znajduje się 1 pralnia wchodząca w skład Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu. Stan sanitarno- higieniczny pralni oceniono jako dobry.

W roku sprawozdawczym została wykonana decyzja nakazująca wydana na Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu. Jeden z nakazów dotyczył pralni, tj. uzupełnienia ubytków kafli na ścianach w pomieszczeniu do segregacji bielizny w części brudnej pralni. Nakaz został wykonany w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Pralnia posiada szczegółowo opracowane i wdrożone procedury postępowania z bielizną czystą i brudną, w tym transport bielizny oraz dezynfekcji i sprzątnięcia pomieszczeń.

Pralnia wyposażona jest w metalowe, zamykane, oznakowane wózki do transportu bielizny czystej i brudnej. W pralni w części brudnej zorganizowane są stanowiska mycia i dezynfekcji wózków transportowych. Pralnia posiada barierę higieniczną.

W pralni szpitalnej nie są wytwarzane odpady medyczne. Odpady komunalne gromadzone są w zamykanych pojemnikach wyłożonych workami, następnie wynoszone do kontenerów zbiorczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi.

Pracownicy pralni posiadają odzież ochronną odpowiednią do wykonywanej pracy i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej. W omawianej pralni stosowana jest głównie bielizna wielokrotnego użytku (fartuchy gumowe, obuwie, rękawice). Śluzka wyposażona jest w zasobniki z ręcznikami jednorazowego użytku, które po użyciu traktowane są jako odpad

komunalny. Odzież gumowa wielokrotnego użytku jest dezynfekowana, a następnie myta i suszona, przechowywana w szafach przeznaczonych na ten cel.

Skontrolowana pralnia jest jedynym obiektem tego typu funkcjonującym na terenie szpitala.

Pozostałe szpitale posiadają umowy na pranie bielizny z firmami zewnętrznymi.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono również 2 kontrole w podmiocie dzierżawiącym pomieszczenia magazynowe do przechowywania bielizny czystej i brudnej w SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4 w Bytomiu, ul. Al. Legionów 10. Decyzja nakazująca z dn. 21.10.2016 r. została wykonana w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W 2017 roku zarejestrowano 4 interwencje dotyczące szpitali:

1. Stanu sanitarno- higienicznego w Oddziale Klinicznym Pediatrii - odcinek biegunkowy i odcinek niemowlęcy Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15. Kontrola wykazała nieprawidłowości: zardzewiałe blaty przewijaków dla niemowląt w salach chorych, uszkodzone materace do przewijania niemowląt, zniszczona szafka na środki opatrunkowe i sprzęt jednorazowy w gabinecie diagnostyczno- zabiegowym. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą terminową. Decyzja została wykonana.
2. Warunków sanitarno- higienicznych przy wykonywaniu zabiegów oxybarii tlenowej w Oddziale Klinicznym Chorób Wewnętrznych, Angiologii i Medycyny Fizykalnej Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15.
Kontrola wykazała nieprawidłowości: brak zainstalowanego dozownika na preparat do dezynfekcji rąk przy punkcie wodnym w gabinecie, brak opracowanej procedury postępowania z urządzeniem Oxybaria - S po zabiegu. Wydano zalecenia doraźne. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą. Strona usunęła nieprawidłowości.
3. Pogryzienia dziecka przez pluskwy w odcinku dzieci starszych I Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15.
Kontrola wykazała nieprawidłowości: zakurzone kratki wentylacyjne w salach chorych, brudowniku, zniszczona wykładzina podłogowa w salach chorych, zniszczone blaty szafek przyłóżkowych, łóżka, materace w salach chorych, uszkodzone skrzydło okna w gabinecie diagnostyczno- zabiegowym, zagrzybienie przy brodziku w kabinie prysznicowej w łazience dla pacjentów, zakurzone powierzchnie szafy służącej do przechowywania czystej bielizny pościelowej, zakurzone ściany i sufit, z zaciekami i ubytkami tynku w toalecie dla pacjentów, ubytki w okafelkowaniu ściany w toalecie dla pacjentów.
Nałożono mandat karny w wysokości 150 złotych, wydano zalecenia doraźne oraz decyzję nakazującą. Przeprowadzono kontrole sprawdzające. Strona usunęła nieprawidłowości, decyzja została wykonana.
4. Przebywania osób bezdomnych w godzinach wieczornych w budynku Oddziału Klinicznego Pediatrii Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu, interwencję przekazano Dyrektorowi szpitala do rozpatrzenia w ramach posiadanych kompetencji.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

Na terenie miasta Bytomia znajdują się dwa zakłady opiekuńczo lecznicze. W roku 2017 zakłady zostały skontrolowane. Przeprowadzone kontrole podobnie, jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości.

Zakłady przystosowane są do osób niepełnosprawnych. Obiekty wyposażone są w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektów są

w dobrym stanie technicznym. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno - techniczny nie budził zastrzeżeń.

W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości. Wszystkie zakłady posiadają zawartą umowę na odbiór odpadów niebezpiecznych z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41.

Placówki zaopatrzone są w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana na miejscu. Zakłady mają pomieszczenia przeznaczone na pralnie. W pomieszczeniach pralni zachowany jest rozdział dróg obiegu bielizny czystej i brudnej. Obiekty posiadają wydzielone miejsca na przechowywanie odzieży czystej i odzieży brudnej.

Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładach opracowane są procedury, które określają postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarstwa i zachowanie personelu. W procedurach zawarte są zasady godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładów przechowywane są wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny zakłady mają podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym.

Placówki posiadają opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów oceniono jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 71 podmiotów, w skład których wchodzi 121 obiektów. Ponadto nadzorem objęte są 32 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych. W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Bytomia w 2017 r. przeprowadzono 55 kontroli w 47 obiektach.

W 2017r. w 3 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - higienicznego.

Nieprawidłowości dotyczyły: brudnych i zakurzonych ścian i sufitów z zaciekami w punkcie rejestracji, pomieszczeniu do przechowywania odpadów medycznych, brudnej bielizny, środków dezynfekcyjnych, magazynie, pomieszczeniu gospodarczym, szatni dla personelu, poczekalni dla pacjentów, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, zniszczonej baterii umywalkowej, zniszczonej wykładziny podłogowej, braku wydzielonego miejsca lub pomieszczenia przeznaczonego na mycie i dezynfekcję sprzętu rehabilitacyjnego wypożyczanego pacjentom, braku zamontowanego dozownika z preparatem do dezynfekcji rąk oraz braku ręczników jednorazowego użytku w sali kinezyterapii, krzeseł tapicerowanych o powierzchni niezmywalnej, złego stanu sanitarnego ścian i podłóg w pomieszczeniach oraz zakurzonego zalegającego sprzętu rehabilitacyjnego przeznaczonego do kasacji, braku procedur p/epidemicznych w zakresie mycia i dezynfekcji rąk, mycia i dezynfekcji powierzchni, mycia i dezynfekcji sprzętu rehabilitacyjnego stacjonarnego i wypożyczanego pacjentom.

Wydano 3 decyzje nakazujące, nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł, w 1 przypadku wydano zalecenia doraźne.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Jako złe pod względem sanitarno - technicznym oceniono 2 obiekty, w których wydane decyzje są w trakcie realizacji.

Negatywnie ocenione obiekty to:

1. „ARKA- MED.” Spółka z o.o., ul. Arki Bożka 15a; 41-902 Bytom.

Na negatywną ocenę placówki miały wpływ nieprawidłowości, dot. stanu sanitarno-technicznego obiektu: brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniach poradni, zniszczona wykładzina podłogowa, zniszczona bateria umywalkowa przy punkcie wodnym w pomieszczeniu służącym do przechowywania odpadów medycznych.

2. „REHAN” Aleksander Nikoniuk Bytom, ul. Żeromskiego 10/20.

Na negatywną ocenę obiektu miały wpływ nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - higienicznego i technicznego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w obiekcie wydano zalecenia doraźne z terminem natychmiastowym dot. zainstalowania dozownika na środek do dezynfekcji rąk przy punkcie wodnym w sali kinezyterapii, zapewnienia właściwego stanu sanitarnego dozownika na mydło w płynie i podajnika na ręczniki jednorazowego użytku, uzupełnienia podajnika w ręczniki jednorazowe, zapewnienia właściwego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczenia magazynowego, pomieszczenia higieniczno- sanitarnego, pomieszczenia gospodarczego oraz sprzętu medycznego stanowiącego ich wyposażenie, opracowania procedur p/epidemicznych w zakresie mycia i dezynfekcji rąk, mycia i dezynfekcji powierzchni, mycia i dezynfekcji sprzętu rehabilitacyjnego. Zalecenia wykonano.

Ponadto wydano decyzję nakazującą dot. zapewnienia krzeseł o powierzchni umożliwiającej ich mycie i dezynfekcję w sali kinezyterapii, odmalowania ścian i sufitów w pomieszczeniu magazynowym, gospodarczym, higieniczno - sanitarnym, zamontowania drzwi wejściowych do pomieszczenia magazynowego, zainstalowania baterii przy natrysku i miski ustępowej w pomieszczeniu higieniczno - sanitarnym, dostosowania pomieszczenia higieniczno - sanitarnego dla osób niepełnosprawnych. Decyzja została prolongowana na wniosek strony w związku z planowanym przeniesieniem działalności do innych pomieszczeń.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny lub medyczny - pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych, oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, odpornych na przekłucie opisanych datą otwarcia oraz kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji.

Odpady medyczne zakaźne za wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W jednym obiekcie stwierdzono brak opracowanych procedur przeciwepidemicznych, wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W 2017 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą ambulatoryjnego podmiotu leczniczego:

- „REHAN” Aleksander Nikoniuk, ul. Żeromskiego 10/20; 41-902 Bytom, która dotyczyła niewłaściwego stanu sanitarnego wypożyczanego sprzętu rehabilitacyjnego. W trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno - higienicznego i technicznego obiektu. Nałożono mandat karny w wysokości 100 złotych. Wydano zalecenia doraźne, które strona wykonała oraz decyzję nakazującą. Decyzja została prolongowana na wniosek strony w związku z planowanym przeniesieniem działalności do innych pomieszczeń. Interwencję uznano za zasadną.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu w 2017 roku znajdowało się 208 obiektów. W 2017 r. skontrolowano 70 obiektów, przeprowadzając 71 kontroli sanitarnych. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Nie wydano decyzji nakazujących, nie nałożono mandatów karnych.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 3 praktyki pielęgniarek. 2 praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły, 1 praktyka zlokalizowana jest w obrębie podmiotu leczniczego. W 2017 r. nie skontrolowano praktyk zawodowych pielęgniarek.

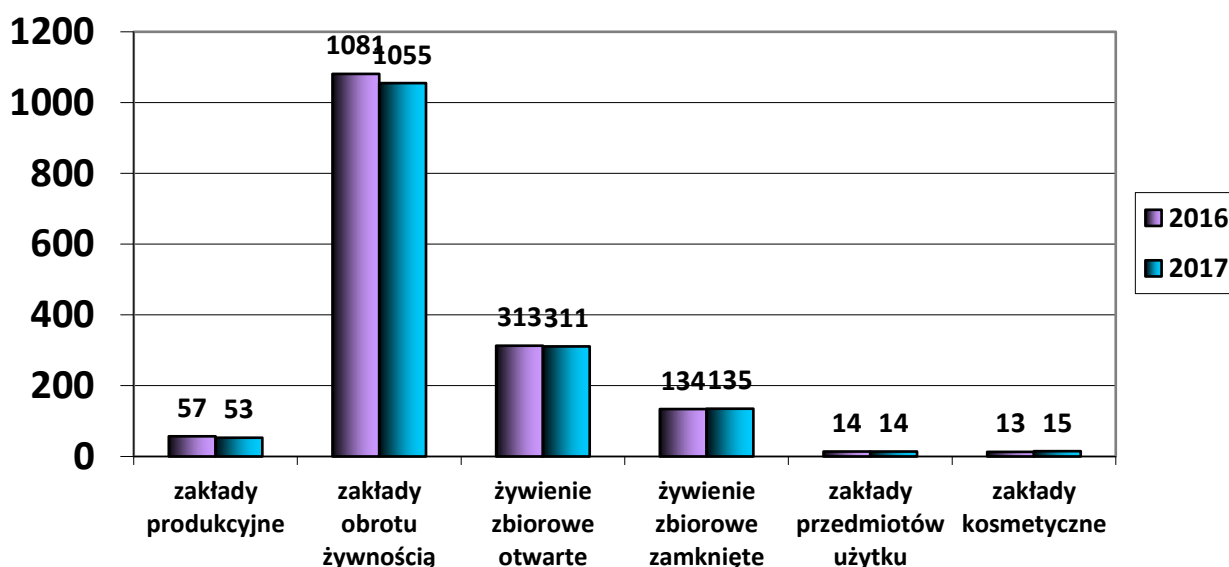
Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali z roku na rok ulega poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach. Utrzymanie we właściwym stanie infrastruktury szpitali wymaga ze strony zarządzających obiektami właściwego zaplanowania niezbędnych prac remontowych i bieżącej ich realizacji.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno - higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2017 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Bytomia, skontrolowali **1112** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **70,25 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Wykaz obiektów pod nadzorem

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Bytomiu można stwierdzić, że w 2017 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2016 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2017 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była większa o **4,8 %** niż w roku 2016.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2016 do 2017

Rodzaj obiektu	Bytom			
	2016		2017	
	<i>zaplanowane</i>	<i>wykonane</i>	<i>zaplanowane</i>	<i>wykonane</i>
Produkcja	51	45	53	46
Obrót	725	640	772	627
Żywnienie otwarte	226	189	231	180
Żywnienie zamknięte	124	121	124	120
RAZEM	1126	995	1180	973

W roku 2017 wykonano **973** kontroli z **1180** zakładów zaplanowanych do kontroli (w tym 1 kontrolę w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **4** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz przeprowadzono **9** kontroli planowanych w zakładach obrotu kosmetykami). W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **82,46 %**.

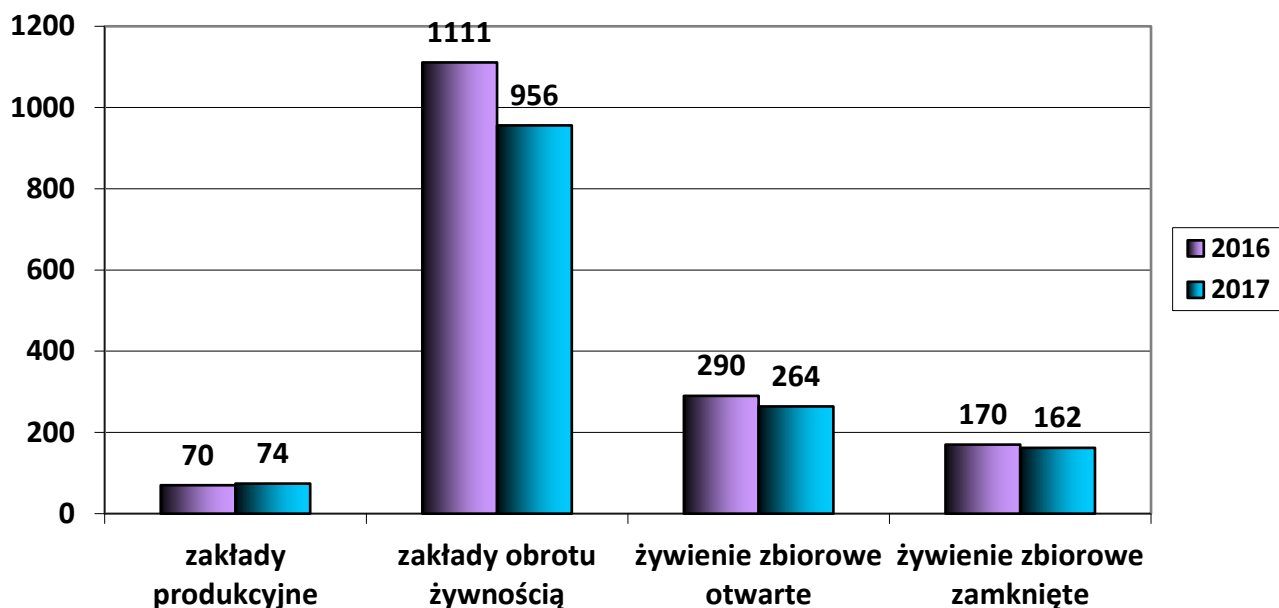
Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie miasta Bytomia w 2017 roku przeprowadzono **1476** kontroli.

Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2016 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2017 r. zmniejszyła się.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

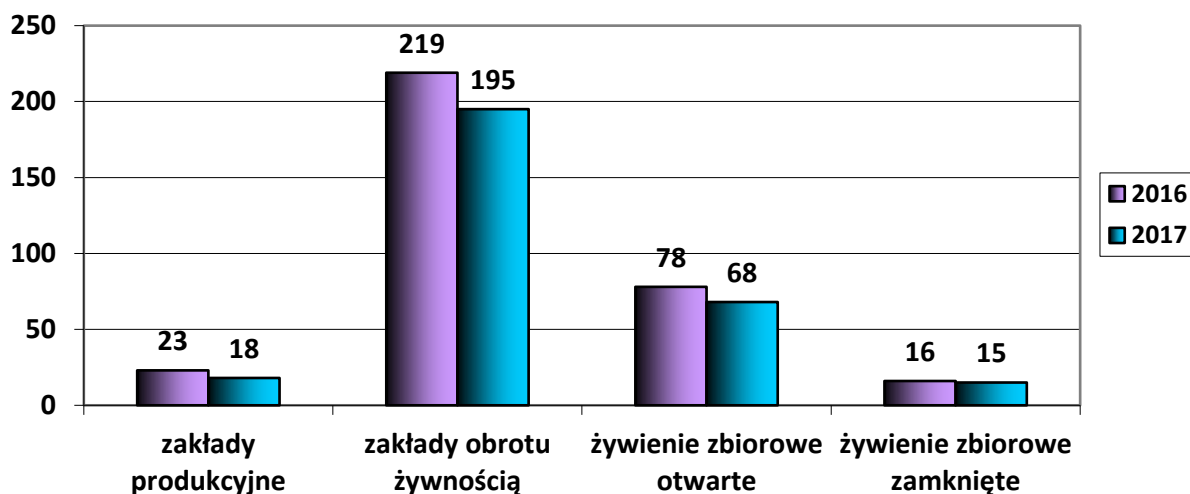
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **956** (o ok. 4 % mniej niż w 2016 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **5,7 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zmniejszyła się o **9 %** w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli zmniejszyła się o **4,7 %** w stosunku do roku 2016. Ponadto w roku 2017 przeprowadzono **1** kontrolę w wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **5** kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **14** kontroli w zakładach obrotu kosmetykami.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2016 i 2017.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzoru - wanych		Ilość obiektów skontrolo - wanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Bytom	1612	1583	1186	1112	1656	1476	336	296	14 / 3740	4 / 880	40 / 7450	16 / 2400

W roku 2017 na terenie miasta Bytomia wydano ogółem **296** decyzji administracyjnych, tj. o **11,9 %** decyzji mniej niż w 2016 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2017 liczba wydanych decyzji zmniejszyła się we wszystkich typach zakładów.

Wśród zakładów obrotu żywnością ilość decyzji administracyjnych zmniejszyła się o **11 %** w stosunku do 2016 roku, natomiast wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zmniejszyła się o **12,8 %**, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego również zmniejszyła się o **6 %**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2017 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2017 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
Bytom	1186	71	6	1112	70	6,3

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- zły stan techniczny powierzchni szafek,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Bytom	1186	40 / 7450	3,4	1112	16 / 2400	1,44

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,

- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zmniejszyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **24** (tj. o **40 %**) mniej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2017 do badań laboratoryjnych na terenie miasta Bytomia pobrano **354** próbki, tj. o **21%** więcej próbek niż w roku 2016, w którym pobrano **292** próbki.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **199** próbki,
- pod względem organoleptycznym przebadano **22** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **91** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **126** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **42** próbki.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **18** próbek, tj. **5%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **5** próbek, tj. **1,7 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **15**, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae* (**5** próbek lodów z automatu) oraz bakterie z grupy *Bacillus cereus* (**10** próbek ciastek z kremem). Trzy próbki zostały zdyskwalifikowane pod względem obecności zanieczyszczeń biologicznych (2 próbki zmiotek w piekarni oraz 1 próbka orzechów laskowych).

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2017 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Bytomia zewidencjonowanych jest **28** piekarni, z których skontrolowano **25**. W trakcie kontroli w **7** zakładach pobrano ogółem **22** próbki, w tym **12** próbek sanitarnych – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego dwie próbki zostały zdyskwalifikowane ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2017 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Bytomia przeprowadzono **20** kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Bytomia znajdowały się **2** wytwórnie oraz **12** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **1** wytwórnię i **5** miejsc obrotu. Ogółem przeprowadzono **6** kontroli sanitarnych w w/w obiektach.

W roku 2017 przeprowadzono **14** kontroli sanitarnych oraz skontrolowano **11** obiektów obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W rejestrze znajdowało się **15** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **6** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2017 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2017 roku na terenie miasta Bytomia przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴		
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę			
						1	2	3	4	5	6		7
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0	-
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	7	7	7	0	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	8	8	8	0	0	0	0	0	0	0	-
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	19	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
6.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	56	16	18	0	0	0	0	0	0	0	-
7.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	3	3	3	0	0	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 15 próbek lodów z automatu
8.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	69	4	4	0	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 4 pomiarów tłuszczu

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
9.	Żywienie pacjentów w szpitalach.	NS.HŻŻ	4	4	4	0	0	0	0	0	0	-
10.	Akcja dot. pestek moreli.	NS.HŻŻ	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
11.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	111	111	111	0	0	0	0	0	0	-
12.	Akcja dot. nieprawidłowości w sklepach sieci „Biedronka”	NS.HŻŻ	4	4	4	0	0	0	0	0	0	-
RAZEM		-	288	164	166	2	-	-	-	-	-	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Interwencje

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **71**, w tym anonimowych **24**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **58**, w tym anonimowych **18**; zasadnych **9**, w tym anonimowych zasadnych **2**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **1**, w tym anonimowych **0**.

L.p.	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznania e- kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	42	33	34	0/4	2/200	1/32	1	0	PPIS w Radomsku
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	26	22	24	2/6	2/300	5/17	0	0	-
3.	Nieprawidłowe żywienie dzieci w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego	1	1	1	0/1	0	1/0	0	0	-
4.	Działalność prowadzona bez ogłoszenia	1	1	1	0/1	0	1/0	0	0	-
5.	Sprzedaż suplementów diety bez zgłoszenia ich do GIS	1	1	1	0/1	0	1/0	0	0	-
SUMA		71	58	61	2/13	4/500	9/49	1	0	-

Wnioski:

1. W roku sprawozdawczym w powiecie bytomskim podobnie, jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.
2. W roku 2017 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **20,4 %** w porównaniu do roku 2016, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **49** interwencji.
3. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
4. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2017 utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku 2016.
5. W roku sprawozdawczym nałożono mniejszą ilość mandatów za bieżący stan sanitarno - porządkowy w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
6. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
7. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2016, jak i 2017 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
8. W 2017 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się wyższą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2016 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2017 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej i wody w pływalniach

Łącznie w 2017r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **260** próbek wody, w tym przebadano pod względem:

- bakteriologicznym **247** próbek,
- fizykochemicznym **115** próbek.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia, zarządców pływalni i organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli wynosiła **503**.

Wydano **13** decyzji: **1** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia, **5** dot. legionelli, **1** dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, **6** dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni.

Zarejestrowano **3** interwencje: w tym 1 niezasadna i 2 zasadne (dot. podwyższona zawartość chloru; pogorszenie parametrów organoleptycznych wody w związku z awarią).

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę to **169,6 tys.**

Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 17771** (SUW Bibiela; SUW Miedary; SUW Zawada; SUW Kozłowa Góra; zbiorniki Mikołów- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczałkowice, Czaniec, Dzieckowice); dystrybutor: Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.).

Miasto Bytom korzysta z wody dostarczanej z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącej z ujęć wód głębinowych zasilających Stacje Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim, „Miedary” w Tarnowskich Górach i „Zawada” w Karchowicach, gm. Zbrosławice oraz z ujęć powierzchniowych: Stacja Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie i Dzieckowice, Czaniec i Goczałkowice - zbiorniki Mikołów (dzielnice Szombierki i Bobrek). Pierścieniowy układ sieci wodociągowej daje możliwość mieszania wody z różnych źródeł oraz zmiany kierunku zasilania.

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

Łącznie w 2017 r. na terenie miasta, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 98 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- 98, pod względem bakteriologicznym - 85.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności i żelaza oraz chloru wolnego stwierdzono w 5 próbkach wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Bytomia wynosiła 264.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w 4 próbkach wody a nie potwierdzoną powtórным badaniem obecność bakterii grupy coli stwierdzono w 7 próbkach wody .

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2017 r. eksploatacja sieci rozdzielczej – Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. zgłosił 228 awarii sieci wodociągowej.

Zarejestrowano 3 interwencje: w tym 1 niezasadna i 2 zasadne (dot. podwyższona zawartość chloru; pogorszenie parametrów organoleptycznych wody w związku z awarią).

2. Ocena jakości wody w pływalniach

W 2017 r. na nadzorowanym terenie czynnych było 6 pływalni opartych na wodzie wodociągowej (w tym 5 krytych i 1 odkryta) .

W 2017 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 23 próbki wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: Pseudomonas aeruginosa , legionella , ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2oC, mętność, chlor wolny, chlor związany, i chloroform.

Ponadto Państwowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 239.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów w 36±2°C, mętność, chlor wolny, chlor związany, pH, potencjał redoks, azotany i chloroform.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 25 obiektach, w tym: szpitale-5; domy dziecka-3; domy pomocy społecznej-6; inne świadczące usługi hotelarskie-7; zakłady opiekuńczo-lecznicze (podmioty lecznicze)/domy zakonne -1; specjalne ośrodki wychowawcze-2; areszt/szpital-1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 5 obiektach, w tym:

- dom pomocy-1

Dom Pomocy Społecznej "Kombatant", ul. Stolarzowicka 33

- inne świadczące usługi hotelarskie-1

Pokoje Gościnne - Apartamenty, ul. Reptowska 4

- szpitale-3

- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4, Bytom, al. Legionów 10

- Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu, Bytom, ul. Żeromskiego 7

- Szpital Specjalistyczny nr 2, Bytom, ul. Stefana Batorego 15.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody, wydano 5 decyzji w tym 2 z terminem natychmiastowej wykonalności.

Do końca 2017 r. przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 2 obiektach tj. Dom Pomocy Społecznej "Kombatant", ul. Stolarzowicka 33 i Pokoje Gościnne - Apartamenty, ul. Reptowska 4.

W pozostałych 3 obiektach nadal podejmowane są działania naprawcze.

Ogółem w 2017 r. na obecność bakterii legionella pobrano 139 próbek wody, w tym zakwestionowano – 40.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

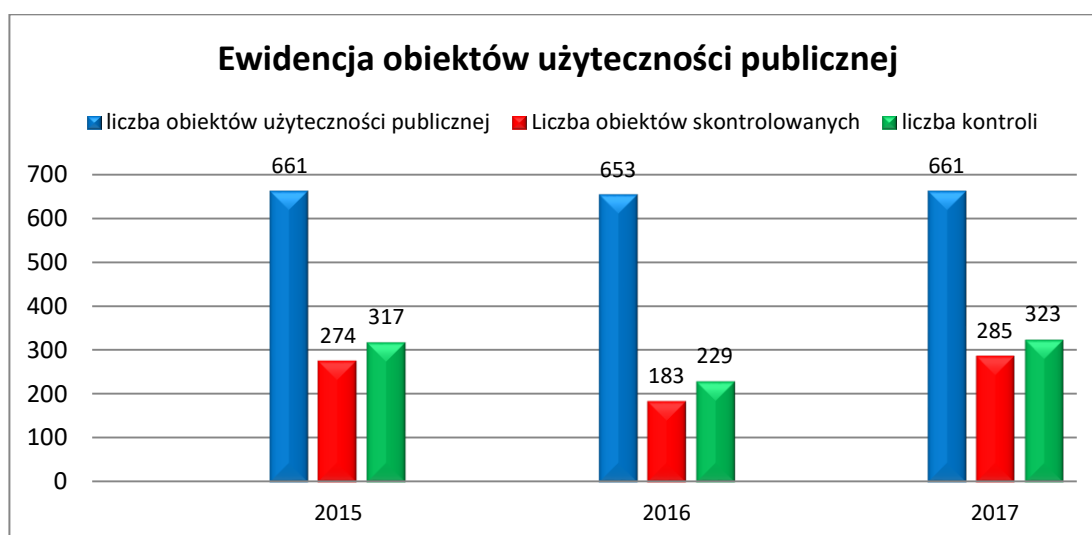
W 2017 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 285 obiektach użyteczności publicznej, spośród 661 ujętych w ewidencji, co stanowi 43,1 %. W porównaniu do 2016 r., w którym skontrolowano 183 obiekty użyteczności publicznej, spośród 653 ujętych w ewidencji, co stanowiło 28 %, zdecydowanie zwiększył się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 119 obiektów spośród 223 ujętych w ewidencji, co stanowi 25 %;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 15 obiektów spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 79 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 13 obiektów spośród 15 zewidencjonowanych, co stanowi 86,7 %;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 6 obiektów spośród 7 zewidencjonowanych, co stanowi 85,7 %;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 3 domy spośród 12 zewidencjonowanych, co stanowi 25 %;
- noclegownie – skontrolowano 1 zewidencjonowany obiekt;
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 2 obiekty spośród 7 zewidencjonowanych, co stanowi 28,6 %;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 4 obiekty spośród 24 zewidencjonowanych, co stanowi 16,7 %;
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, prosekorium, tereny rekreacyjne) – skontrolowano 121 obiektów spośród 352 zewidencjonowanych, co stanowi 34,7%.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii.

Łącznie w 2017 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 323 kontrole, wydano 21 decyzji nakazujących, nałożono 15 mandatów karnych na kwotę 1500 zł. Ponadto, wydano 1 decyzję nakazującą na zarządcę, administratora budynku mieszkalnego oraz nałożono 1 mandat karny w wysokości 100 zł. (w związku z interwencją).

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2015 - 2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2017 skontrolowano największą liczbę obiektów, co miało wpływ na zdecydowanie większą ilość kontroli przeprowadzonych w obiektach użyteczności publicznej.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, prosekatoria, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, apteki, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2017 r. wykazały nieprawidłowości.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji znajdowały się 4 domy pomocy społecznej, 7 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz 1 placówka zapewniająca opiekę całodobową. Skontrolowano 3 obiekty, w których przeprowadzono 5 kontroli.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że stan higieniczno-sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Porównując do roku ubiegłego stan obiektów uległ poprawie. W 2017 r. zostały wykonane 2 decyzje administracyjne nakazujące wydane w 2016 roku, które dotyczyły 2 obiektów (Dom Pomocy Społecznej „Pomocna Dłoń” w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 450 i Dom Seniora „Dolomity” w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 450). Nakazy w decyzjach dotyczyły poprawy stanu technicznego ścian, sufitów pomieszczeń i korytarzy komunikacyjnych. Skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych, następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji PPIS na terenie Bytomia funkcjonowało ogółem 17 obiektów, w tym 2 hotele i 16 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Przeprowadzono kontrole w 14 obiektach (2 hotele, 12 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie).

Hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w 13 obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń, tylko w 1 obiekcie z grupy inne obiekty noclegowe stwierdzono nieprawidłowości. Jest to obiekt świadczący usługi noclegowe w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 87A. Podczas przeprowadzonej kontroli stwierdzono brudne ściany w korytarzach komunikacyjnych na I, II i IV piętrze i w korytarzu piwnicznym, ubytek tynku, pęknięcie w łączniku korytarza na III piętrze, zniszczona armatura sanitarna (kran przy umywalce w toalecie ogólnodostępnej na parterze, słuchawki prysznicowe w łazience na parterze), uszkodzona ściana z nalotem przy kabinie prysznicowej w pokoju nr 6, przed wejściem do pokoju 110, przy futrynie ubytek (pęknięcie) w ścianie oraz brudne ściany w pokoju nr 110, uszkodzona bateria prysznicowa, brak osłony zabezpieczającej na lampie przy lustrze w łazience pokoju nr 1, zniszczona armatura sanitarna (kran i prysznic)

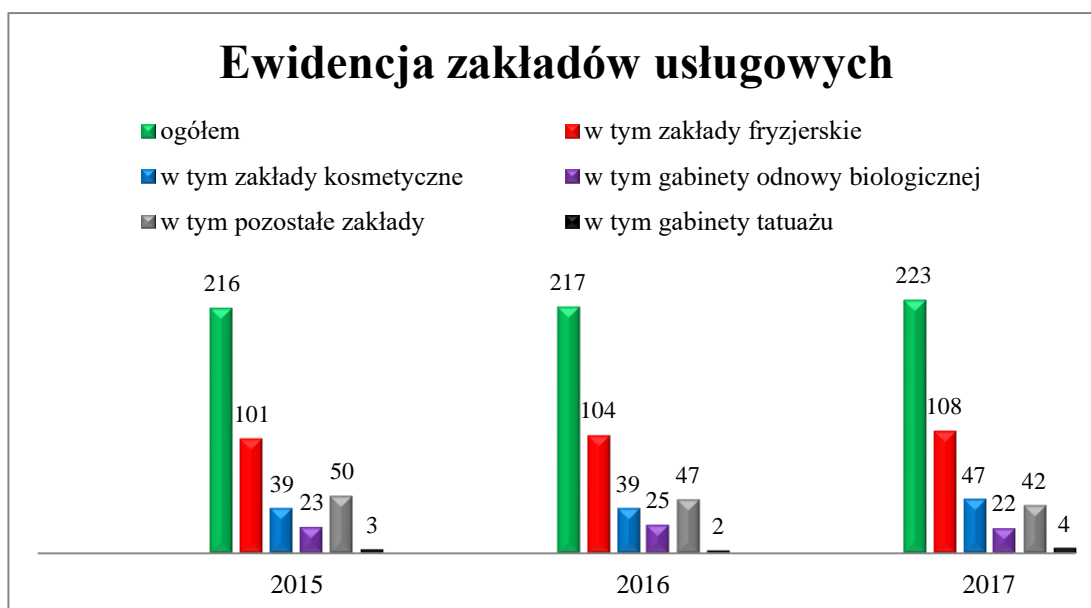
w łazienkach ogólnodostępnych na I piętrze, zawilgocenia, zacieki, naloty, odpryski farby i tynku na sufitach i ścianach w pomieszczeniach sanitarnych ogólnodostępnych na III piętrze, zniszczone słuchawki prysznicowe przy natryskach, zniszczona armatura sanitarna w kabinie prysznicowej w pokoju 305, ubytki tynku, odprysk farby na ścianie w łazience na IV piętrze, naloty w brodzikach w łazience na IV piętrze.

W związku z powyższym, wydano decyzje nakazującą i obiekt oceniono jako zły.

W porównaniu do roku ubiegłego stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2017 r. podobnie jak w 2016 r., jako zły oceniono 1 obiekt. Decyzja administracyjna nakazująca wydana w 2016 r., (dot. obiektu świadczącego usługi noclegowe w Bytomiu, ul. Chorzowska 28A) w roku sprawozdawczym została wykonana w całości. Nakazy decyzji dotyczyły odnowienia powierzchni kabin prysznicowych przy pokojach gościnnych, odnowienia powierzchni ścian i sufitów w WC, odnowienia powierzchni sufitów w pokojach gościnnych i w korytarzu komunikacyjnym.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji zakładów usługowych są 223 zakłady (108 to zakłady fryzjerskie, 47 - kosmetyczne, 4 - tatuażu, 22 - odnowy biologicznej, 42 - to zakłady, w których świadczone są więcej niż jedna z usług).

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2015 – 2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie,

W roku 2017 skontrolowanych zostało 119 zakładów, w tym: 41 zakładów fryzjerskich, 32 gabinety kosmetyczne, 2 gabinety tatuażu, 2 zakłady odnowy biologicznej i 42 zakłady, w których świadczone są więcej niż 1 usługa. Łącznie przeprowadzono 144 kontrole.

W tej grupie obiektów wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące, które dotyczyły następujących zakładów:

1. Zakład Fryzjerski w Bytomiu, ul. Orzegowska 36, przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowość taką jak: w sali usług fryzjerskich brak umywalki z doprowadzoną ciepłą i zimną wodą. W związku z tym, wydano decyzje nakazującą.

2. Solarium w Bytomiu, ul. Józefczaka 27, kontrola przeprowadzona w dniu 27.06.2017 r. wykazała nieprawidłowości takie jak: ściany we wszystkich pomieszczeniach brudne, zakurzone, zadrapane, płytki podłogowe, kafelki popękane w kabinie nr 1, drzwi do kabin opalających w dolnych częściach uszkodzone (odpryski okleiny), w związku z tym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji nie zostały wykonane w terminie, co skutkowało wystosowaniem do strony upomnienia. Kolejna kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie nakazów decyzji. Obiekt skontrolowany w ramach zgłoszenia o interwencje.
3. Zakład Fryzjerski w Bytomiu, ul. Webera 4a - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: zakurzone ściany i sufity z odpryskami farby i nalotami na zapleczu socjalnym, zakurzone ściany z ubytkami na sali fryzjerskiej, brudne ściany WC oraz w kąciu porządkowym, ubytki pod progiem (szczelina) pod drzwiami wejściowymi do zakładu, w związku z tym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.
4. Zakład Fryzjersko-Kosmetyczny w Bytomiu, ul. Piłsudskiego 13 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowość taką jak: brak dostępu do wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu wykonywania usług fryzjerskich, w związku z tym wydano decyzję nakazującą.

Nałożono 14 mandatów karnych na kwotę 1400 zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: brak procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przez osoby udzielające świadczenia inne niż zdrowotne, przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, narzędzia jednorazowego użytku używane wielokrotnie, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, brudne pomieszczenia - ogólny bałagan, brak zapewnionych sterylnych narzędzi.

W 14 zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości wydano zalecenia doraźne, które w 9 zakładach zostały wykonane. Ponadto w 2 zakładach wykonano decyzje nakazujące, co potwierdzono podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzających. W 2 zakładach termin wykonania nakazów decyzji i w 5 zakładach termin wykonania zaleceń doraźnych nie upłynął przed końcem 2017 r.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu.

Na koniec 2017 r., jako złe pod względem technicznym oceniono 2 obiekty (w 2016 r. – 1 obiekt) a pod kątem sanitarno-higienicznym oceniono 5 obiektów (w 2016 r. – 3 obiekty).

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowym, 1 dworcem autobusowym, 1 przystankiem autobusowym i 4 przystankami kolejowymi. W minionym roku skontrolowano 2 obiekty (dworzec PKP i przystanek komunikacji międzynarodowej).

Skontrolowane obiekty podobnie jak w roku ubiegłym, oceniono jako dobre. Obiekty oznakowane są, jako miejsca, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworca są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowym oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwych, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie obiektu na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zamiatanie podłoża itp., W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przystanek komunikacji międzynarodowej mieści się na terenie placu parkingowego Centrum Handlowego Plejada. Wydzielone są stanowiska postoju autobusów. Dla pasażerów

udostępnione są dwie oszklone wiaty z miejscami siedzącymi. Na przystanku zapewniono dostęp do toalety przenośnej typu TOI TOI. Toaleta czysta, regularnie usuwane nieczystości. Przystanek wyposażony jest w kosz betonowy służący do gromadzenia odpadów komunalnych. Kosz wyłożony workiem foliowym. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem było 15 ustępów publicznych. Skontrolowano 13, przeprowadzono w nich 15 kontroli sanitarnych.

W roku 2017 podobnie jak w roku ubiegłym tylko w jednym obiekcie tj. ustęp ogólnodostępny na terenie Marketu Tesco w Bytomiu, ul. Karpacka 1a stwierdzono nieprawidłowości, wobec czego wydano decyzję administracyjną nakazującą.

Nakazy dotyczyły następujących kwestii: zapewnienia podajnika na papier toaletowy w toalecie dla osób niepełnosprawnych i w toalecie damskiej, naprawy stolarki drzwiowej w toalecie damskiej, zapewnienia deski sedesowej w toalecie męskiej. Decyzja została wykonana terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Stan pozostałych skontrolowanych ustępów nie budził zastrzeżeń. Skontrolowane ustępy publiczne i ogólnodostępne ocenia się, jako dobre.

Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzona z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne.

Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

6. Noclegownie

Na terenie miasta Bytomia w roku 2017 funkcjonowała 1 noclegownia.

Wyniki kontroli podobnie jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości. Stan sanitarny i techniczny obiektu oceniono jako dobry. Pomieszczenia noclegowni sprzątane są przez osoby korzystające z obiektu pod nadzorem kierownictwa.

Osoba zgłaszająca się do noclegowni otrzymuje komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową.

W noclegowni jest kuchnia z pełnym wyposażeniem, pralnia wyposażona w pralki automatyczne, suszarnia, świetlica i magazyn odzieży.

7. Apteki

Ogółem w ewidencji w roku sprawozdawczym było 57 aptek. Skontrolowano 24, przeprowadzono 31 kontroli.

W tej grupie obiektów wydano 7 decyzji administracyjnych nakazujących, które dotyczyły następujących aptek :

1. Apteka w Bytomiu, ul. Mickiewicza 20 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: uszkodzona podłoga w pomieszczeniu biurowym, brudne ściany w pomieszczeniu biurowym, socjalnym i korytarzu komunikacyjnym, zbędne przedmioty przechowywane w korytarzu komunikacyjnym, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.
2. Apteka w Bytomiu, ul. Batorego 20 - kontrola przeprowadzona wykazała nieprawidłowości takie jak: pęknięcia ścian w korytarzu komunikacyjnym, brak swobodnego otwierania drzwi do receptury, brudne, zakurzone ściany we wszystkich

pomieszczeniach apteki, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.

3. Apteka w Bytomiu, ul. Zabrzeńska 9 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ze śladami zadrapań ściany w korytarzu komunikacyjnym na parterze apteki i komorze przyjęć, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.
4. Apteka Blisko Ciebie w Bytomiu, ul. Dworcowa 24 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu porządkowym, w pomieszczeniu archiwum oraz w korytarzu w pomieszczeniu piwnicznym, zacieki na suficie w pomieszczeniu sanitarnym, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.
5. Apteka GALLENA w Bytomiu, ul. Chorzowska 14- przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu administracyjno-biurowym, socjalnym, w magazynie leków, w zmywalni, w recepturze oraz w korytarzu, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.
6. Apteka w Bytomiu, ul. Jainty 24 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowość taką jak: brudne, zakurzone ściany we wszystkich pomieszczeniach apteki, w związku z czym wydano decyzję nakazującą.

7. Apteka w Bytomiu, ul. Rynek 6 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne zakurzone ściany w komorze przyjęć, w ekspedycji, w pomieszczeniu biurowym, w magazynie, w pomieszczeniu dyżurantów, w pomieszczeniu socjalnym, w pomieszczeniu porządkowym, w archiwum, w szatni, w kotłowni, w korytarzu komunikacyjnym, popękane z ubytkami płyty sufitowe w korytarzu komunikacyjnym, zniszczona, z uszkodzonymi drzwiami szafa na odzież w pomieszczeniu szatni, w związku, z czym wydano decyzję nakazującą.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2017 r., jako złe pod względem technicznym oceniono 2 obiekty (w 2016 r. – 1 obiekt).

Decyzja administracyjna nakazująca wydana w 2016 r., (dot. apteki w Bytomiu, ul. Chorzowska 86) w roku sprawozdawczym została wykonana w całości.

8. Baseny kąpielowe

Nadzorem sanitarnym objętych jest 6 obiektów, w tym 5 basenów krytych całorocznych i 1 basen odkryty - sezonowy. Skontrolowano wszystkie obiekty, w których przeprowadzono 6 kontroli. W roku sprawozdawczym wydano 2 decyzje nakazujące:

1. Basen Kryty Szkoła Podstawowa nr 54 w Bytomiu, ul. Reptowska 86 - podczas przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości: zawilgocenia na sufitach w szatni chłopców, w toalecie dla chłopców, w łaźni i natryskach, oraz w korytarzu. W związku z tym, decyzją PPIS w Bytomiu nakazał usunięcie nieprawidłowości.
2. Kąpielisko Odkryte w Bytomiu, ul. Wrocławska b/n - podczas przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości: uszkodzona bateria prysznicowa w łaźni personelu, ubytki w kafelkach na dnie basenu dla niepływających, popękane dno, ubytki, odpryski farby na dnie basenu dla pływających. W związku z tym, decyzją PPIS w Bytomiu nakazał usunięcie nieprawidłowości. W roku sprawozdawczym częściowo wykonano decyzję. W związku z niewykonaniem decyzji we wskazanym terminie, na wniosek strony prolongowano termin wykonania pozostałych zarządzeń decyzji.

3. Ponadto, na wniosek strony wydano 1 decyzję prolongującą termin wykonania decyzji z roku 2016 dot. Pływalni Krytej w Bytomiu ul. Parkowa 1. Kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie decyzji.

W roku 2017 zostały wykonane nakazy decyzji dot. Basenu Krytego w Bytomiu, ul. Chorzowska 28 a. Na koniec 2017 r. podobnie jak w 2016 r., jako złe oceniono 2 obiekty. Pozostałe obiekty oceniono jako dobre.

9. Obiekty sportowe

Liczba obiektów w ewidencji wynosi 23, skontrolowano 14 obiektów sportowych, przeprowadzono 16 kontroli. W roku sprawozdawczym wydano 5 decyzji nakazujących dotyczących następujących obiektów:

1. Stadion Miejski im. Edwarda Szymkowiaka w Bytomiu, ul. Olimpijska 2-4 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: w łaźni ogólnej na parterze, niesprawna ubikacja, brak wylewki przy baterii umywalkowej, wyciek z kaloryfera, w toalecie ogólnodostępnej brak sedesu przy misce ustępowej, w łaźni na parterze i I piętrze brak kratek przy odpływach kanalizacyjnych, ubytki tynków na ścianach w korytarzu i I piętrze oraz w szatniach, zniszczona stolarka drzwiowa, odpryski farb we wszystkich pomieszczeniach, brudne powierzchnie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach, porwane gumolity na podłogach na korytarzu na I piętrze oraz w szatniach, w związku z czym wydano decyzję nakazującą.
2. Obiekt sportowy w Bytomiu, ul. Worpie 18 - przeprowadzona kontrola w dniu wykazała nieprawidłowości takie jak: w szatni dla rugbyistów stwierdzono zniszczoną miskę ustępową, brudne ściany oraz zniszczoną lampę sufitową w WC, zniszczone panele ściennie, brudne ściany, zniszczone półki z wieszakami, zniszczoną podłogę, brak kratki w odpływie podłódze w szatni, zniszczony, zardzewiały kaloryfer w łaźni, ubytki w kafelkach w łaźni, w szatni na II piętrze (dla piłkarzy) zniszczoną, z ubytkami podłogę, ubytki w kafelkach w łaźni, odpryskującą farbę na suficie, ubytki w panelach ściennych w szatni, zniszczone, niezmywalne ławki i półki z wieszakami, brudne z odpryskami farby ściany w przedsionkach obu szatni, w związku z czym wydano decyzję nakazującą.
3. Korty Tenisowe w Bytomiu, ul. Tarnogórska 5 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w szatni dla kobiet, w szatni dla mężczyzn, w korytarzu komunikacyjnym (holu), w związku wydano decyzję nakazującą.
4. Lodowisko Sztuczne w Bytomiu, ul. Pułaskiego 71 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: w budynku murowanym brudne ściany, zniszczony, brudny kaloryfer, ubytki w podłódze, zniszczone baterie do pisuarów w szatniach dziecięcych, w kontenerze dla grup młodzieżowych odpryski farb na sufitach w szatniach nr 3, 4, 5, 6 zepsuty spust w pisuarze w pomieszczeniu sanitarnym, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały zrealizowane w terminie.
5. Obiekt Sportowy w Bytomiu, ul. Modrzewskiego 3 - przeprowadzona kontrola w dniu wykazała nieprawidłowości takie jak: ubytki w kafelkach na ścianie w toalecie przy szatni nr 5, uszkodzona bateria prysznicowa w szatni nr 7, ubytki w kafelkach na ścianie w pomieszczeniu natrysku w szatni nr 7, zniszczona stolarka drzwiowa w toalecie ogólnodostępnej, uszkodzona powierzchnia ścian w szatni nr 7 dla zawodników, uszkodzone lustro w WC dla zawodników, w związku z czym, w dniu wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zrealizowano w terminie.

W roku 2017 zostały wykonane nakazy dwóch decyzji wydanych w latach 2015 i 2016 dot. obiektu sportowego w Bytomiu przy ul. Dzierżonia 2A i obiektu sportowego w Bytomiu przy ul. Niepodległości 17.

Reasumując na koniec 2017 r. jako złe oceniono 3 obiekty, pozostałe skontrolowane obiekty oceniono jako dobre, natomiast w 2016 r. jako złe oceniono 2 obiekty.

10. Domy przedpogrzebowe i zakłady świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków ludzkich

Na terenie miasta Bytomia pod nadzorem sanitarnym jest 1 dom przedpogrzebowy oraz 3 zakłady świadczące usługi w zakresie transportu pogrzebowego. W 2017 r. skontrolowano 1 zakład. Kontrola potwierdziła, że usługi świadczone w tym zakładzie odbywają się z poszanowaniem zwłok i szczątków ludzkich.

Podobnie jak w roku ubiegłym w tej grupie obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości.

11. Składowiska odpadów komunalnych

Na terenie miasta Bytomia znajduje się składowisko odpadów innych niż niebezpieczne, które podlega firmie SG Synergia, Sp. z o. o., Spółka Komandytowo - Akcyjna z siedzibą w Pszczynie. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo - socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz sanitariatów prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo - socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. W niecce w warstwie żwiru zamontowany jest drenaż odprowadzający ścieki oraz instalacja odgazowująca.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli stan obiektu oceniono jako dobry, nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. Cmentarze

Ogółem w ewidencji na terenie Bytomia jest 19 cmentarzy. W roku sprawozdawczym skontrolowano 3, przeprowadzono 3 kontrole sanitarne.

Skontrolowane cmentarze w roku sprawozdawczym, podobnie jak w roku ubiegłym, oceniono jako dobre. Nie stwierdzono zalegania odpadów komunalnych. Wszystkie cmentarze posiadają punkty czerpalne wody.

W roku sprawozdawczym na wniosek strony wydano decyzję prolongującą termin wykonania decyzji nakazującej. Sprawa dot. cmentarza w Bytomiu, ul. Powstańców Śląskich. Wobec powyższego obiekt ten jest w dalszym ciągu w złym stanie technicznym.

13. Stacje paliw

Ogółem w ewidencji jest 16 stacji paliw, skontrolowano 8 i przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych.

W roku sprawozdawczym wydano 1 decyzję nakazującą.

1. Stacja paliw w Bytomiu przy ul. Wrocławskiej 98 - kontrola wykazała nieprawidłowości techniczne, wobec czego decyzją nakazano odnowić powierzchnie ścian w korytarzu na zapleczu oraz w pomieszczeniu socjalnym,

zapewnić szafkę pod zlewozmywak o powierzchni zmywalnej w pomieszczeniu socjalnym oraz uzupełnić ubytki w kafelkach podłogowych i cokolikach na zapleczu socjalnym z terminem wykonania do dnia 31 lipca 2017 r. Kontrola sprawdzająca przeprowadzona w dniu 21.08.2017 r. potwierdziła wykonanie nakazów decyzji w całości.

Wszystkie skontrolowane stacje paliw są skanalizowane. Przy każdym dystrybutorze ustawione są pojemniki na odpady komunalne. Właściciele stacji posiadają umowy na ich odbiór. Na terenach dużych stacji stosowany jest środek (sorbent) do neutralizacji powstałych plam z paliw i olejów. Zużyty środek gromadzony jest w wydzielonych i oznakowanych pojemnikach i odbierany do utylizacji przez uprawnione firmy. Stacje posiadają toalety dla pracowników i klientów.

Pozostałe skontrolowane stacje paliw oceniono jako dobre. Na koniec 2017 r. skontrolowane obiekty oceniono jako dobre.

14. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażysty, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej. Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego 9 zakładów z terenu Bytomia oceniono pozytywnie.

15. Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła m.in. czynności dot. imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowanie regulaminów, procedur.

Wydano 7 opinii dot. imprez masowych, nadzorowano 4 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 30 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 5 decyzji zezwalających na przewóz trumien i urn poza granice państwa, po ich zaplombowaniu.

Wydano 32 postanowienia zezwalające na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy

Zaopiniowano 2 projekty regulaminów porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych - pozytywnie zaopiniowano 18 procedur.

Wydano 4 opinie na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony tj.: 1 - hotel, 1 - apteka, 1 - środek transportu do przewozu zwłok, 1 – samochód do przewozu chorych.

16. Interwencje

W 2017 roku do PSSE w Bytomiu wpłynęło ogółem 68 wniosków mieszkańców o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta Bytom. PPIS w Bytomiu rozpatrzył 52 wnioski, 16 wniosków przekazał do rozpatrzenia innym organom zgodnie z ich

kompetencjami. Pracownicy sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili 35 kontroli interwencyjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano: 2 decyzje nakazujące, 1 decyzję zmieniającą termin wykonania nakazów, 1 decyzję umarzającą postępowanie oraz wydano zalecenia doraźne związane z nałożeniem 2 mandatów karnych na łączną kwotę 200 zł.

4 interwencje okazały się zasadne. Wszystkie osoby wnioskujące o interwencje, otrzymały odpowiedzi pisemne o sposobie rozpatrzenia sprawy.

Największa liczba zgłoszonych interwencji (30 zgłoszeń) dotyczyła zagrożenia spowodowanego obecnością insektów, gryzoni i zwierząt.

26 zgłoszeń zostało całkowicie rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu, natomiast 4 wnioski przekazano do rozpatrzenia do Urzędu Miejskiego w Bytomiu, 23 interwencje załatwiono w formie pisemnych odpowiedzi udzielonych zainteresowanym stronom, 3 zgłoszenia wymagały przeprowadzenia kontroli.

Kontrole wykazały, że administratorzy budynków mieszkalnych po otrzymaniu zgłoszenia od mieszkańców przeprowadzali zabiegi DDD, co potwierdzili dołączonymi do akt sprawy protokołami z przeprowadzonych zabiegów.

Część zgłoszeń stanowiły interwencje związane z uciążliwymi lokatorami, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali dogodne warunki do namnażania się insektów i gryzoni. W stosunku do roku ubiegłego ilość zgłoszeń w tej grupie zmniejszyła się o 14.

Drugą grupę, co do ilości zgłoszeń stanowiły interwencje dotyczące złego stanu sanitarnego budynków - klatek schodowych, piwnic, i strychów (13 zgłoszeń). 4 wnioski przekazano do rozpatrzenia PINB w Bytomiu. Pozostałych 9 zgłoszeń rozpatrzono w ramach posiadanych kompetencji. W grupie tej przeprowadzono 16 kontroli.

Dwie kontrole wykazały nieprawidłowości, w związku z czym wydano 2 decyzje administracyjne (1 nakazującą i 1 zmieniającą termin wykonania nakazów) oraz nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 100 zł.

Dwie interwencje były zasadne i dotyczyły budynków mieszkalnych:

1. Budynek mieszkalny w Bytomiu przy ul. Cyryla i Metodego 16. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. – Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 207, na kwotę 100 zł. i wydano zalecenia doraźne (wysprzątać i wydezynfekować pomieszczenia na strychu, usunąć martwego gołębia i przeprowadzić dezynfekcję pomieszczeń). Zalecenia doraźne zostały wykonane terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.
2. Budynek mieszkalny w Bytomiu przy ul. Katowickiej 24. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej na Bytomskie Mieszkania – Bytom, ul. Zielna 25b. Decyzją nakazano: zabezpieczyć wyłaz dachowy przed dostępem ptaków, poprzez zamontowanie klapy zabezpieczającej, wyczyścić z odchodów gołębic poręcz balustrady na klatce schodowej na IV piętrze, wyczyścić z odchodów i piór gołębic podbitkę pod okapem pomiędzy III a IV piętrzem, zapewnić możliwość otwierania okien na klatce schodowej pomiędzy I i II oraz II i III piętrzem, natomiast wyczyścić z odchodów i piór gołębic wszystkie zanieczyszczone zewnętrzne parapety okienne na klatce schodowej, wyczyścić z odchodów gołębic wszystkie zanieczyszczone gzymsy, mury oraz schody wyjściowe prowadzące z budynku na podwórko, wyczyścić z odchodów i piór gołębic zewnętrzny parapet okienny. Wykonać zabiegi dezynfekcyjne i dezynsekcyjne, potwierdzone protokołami powykonawczymi. Część nakazów decyzji została wykonana we wskazanym terminie, natomiast część nakazów otrzymała nowy termin, w związku z wnioskiem strony

o prolongatę terminu wykonania nakazów. Nakazy zostały wykonane w całości w terminach określonych w decyzji, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W pozostałych przypadkach podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Administratorzy budynków po zgłoszeniu przez mieszkańców problemu podejmowali właściwe działania w celu poprawy warunków sanitarnych. W stosunku do roku ubiegłego liczba wzrosła o 3.

Kolejną grupę stanowiły interwencje dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej. Wpłynęło 5 zgłoszeń. Jedną interwencję rozpatrzono pismem. W grupie tej przeprowadzono 7 kontroli, wydano 1 decyzję nakazującą, nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł oraz wydano zalecenia pokontrolne.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli, tylko 1 interwencja okazała się zasadna, dotyczyła solarium w Bytomiu, ul. Józefczaka 27 (obiekt opisany w pkt 3).

W stosunku do roku poprzedniego liczba zgłoszeń zmniejszyła się o 2.

W grupie interwencji dotyczących gromadzenia odpadów stałych wpłynęły 4 zgłoszenia, z czego 2 zgłoszenia bez wstępnego rozpatrzenia przekazano do Urzędu Miasta w Bytomiu, a 2 zgłoszenia zostały rozpatrzone w ramach własnych kompetencji. 1 zgłoszenie rozpatrzono pismem do strony, 1 wymagało podjęcia czynności kontrolnych, podczas których stwierdzono nieprawidłowości w budynku mieszkalnym – miejsce składowania odpadów stałych w Bytomiu przy ul. Chorzowska 12A. Kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone, poplamione ściany w pomieszczeniu składowania odpadów komunalnych, brak pokryw w pojemnikach na odpady zmieszane, co skutkowało wydaniem zawiadomienia o wszczęciu postępowania z urzędu. W związku z usunięciem przez Stronę tj.: Bytomską Spółdzielnię Mieszkaniową w Bytomiu, ul. Kolejowa 1a, nieprawidłowości przed wydaniem decyzji administracyjnej, co potwierdziła kontrola sprawdzająca, postępowanie umorzono.

W stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego liczba zgłoszeń zmalała o 2.

Następną grupę stanowiły interwencje dotyczące awarii kanalizacyjnych. Wpłynęły 4 interwencje, 2 przekazano do rozpatrzenia do PINB w Bytomiu. 2 interwencje rozpatrzono we własnym zakresie. Przeprowadzono 3 kontrole, interwencje okazały się niezasadne.

W stosunku do roku ubiegłego, liczba zgłoszeń zmniejszyła się o 1.

W 2017 r. wpłynęły również 3 interwencje dotyczące zagrzybienia mieszkania. 2 zgłoszenia zostały w całości rozpatrzone przez PPIS i wymagały jedynie pisemnej odpowiedzi do strony. 1 została w całości przekazana do rozpatrzenia PINB w Bytomiu. W roku ubiegłym liczba interwencji w tej grupie wynosiła 5.

Wpłynęły również 4 zgłoszenia dot. uciążliwości zapachowych (przeprowadzono 1 kontrolę). 2 zgłoszenia rozpatrzono odpowiednią do stron. 1 interwencję, po wstępnym rozpatrzeniu przekazano do PINB w Bytomiu.

W stosunku do roku ubiegłego, liczba zgłoszeń wzrosła o 2.

Rozpatrzono również interwencje, które dotyczyły złego stanu sanitarnego posesji, wpłynęło 1 zgłoszenie, rozpatrzono pismem do strony.

W grupie interwencji dotyczących uciążliwości powodowanych przez hałas wpłynęły 4 zgłoszenia, z czego 2 zgłoszenia zostały przekazane do rozpatrzenia innym organom tj. PINB w Bytomiu i Generalnej Dyrekcji Dróg i Mostów w Katowicach. Dwie interwencje zostały rozpatrzone pismem do stron.

W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano spadek ilości wpływających interwencji (w 2017 r. wpłynęło 68 interwencji, w roku 2016 wpłynęło 86 interwencji). Natomiast liczba zasadnych zgłoszeń wzrosła o 3 (w 2017 r. zasadne 4 zgłoszenia, w 2016 r. zasadne 1 zgłoszenie).

Wnioski:

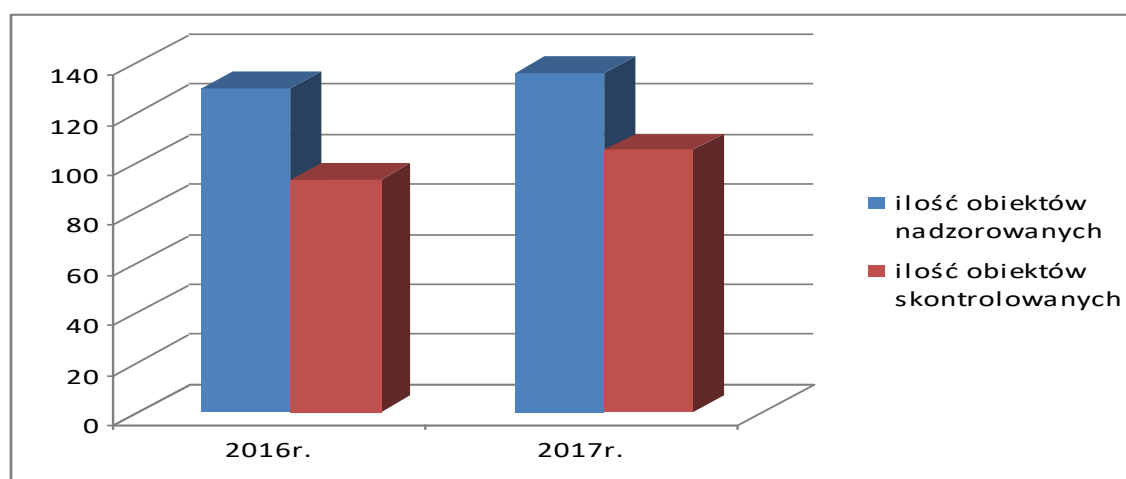
1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 293 obiekty, jako ze złym stanem na koniec 2017 r. odnotowano 16 obiektów.
2. Na wzrost świadomości podmiotów wykonujących usługi kosmetyczne, fryzjerskie, tatuażu i odnowy biologicznej na temat bezpieczeństwa klienta i pracowników miała wpływ przeprowadzona w ostatnich latach Kampania Społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”, co potwierdzają wyniki kontroli sanitarnych tych zakładów oraz zaopiniowane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. W ramach Kampanii Społecznej prowadzonej w latach 2015-2017 pozytywnie oceniono 61 zakładów, co stanowi 27,4% zakładów objętych kampanią.
3. Duże trudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru sanitarnego nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla tych obiektów.
4. W 2017 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych zmalała (w 2016 r. zgłoszeń 86, w 2017 r. zgłoszeń 68). W przeważającej części interwencje dotyczyły zagrożenia związanego z obecnością zwierząt, ptaków, gryzoni i insektów, które mogą roznosić niebezpieczne choroby, zanieczyszczać otoczenie i powodować szkody oraz dotyczące uciążliwych lokatorów, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali zagrożenie lub uciążliwość dla innych mieszkańców.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2017 r. na terenie miasta Bytomia bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 136 obiektów, skontrolowano w tym okresie 105 obiektów, co stanowi 77,2%.

W porównaniu do roku 2017 sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2016 zwiększyła się. Utworzono 8 nowych placówek:

- Żłobek „Elfik” w Bytomiu, ul. Skwer Modrzejewskiej 20b/7;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 44, Bytom, ul. Grota-Roweckiego 6;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 21, Bytom, ul. Raclawicka 17;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 23, Bytom, ul. Wojciechowskiego 6;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 28, Bytom, ul. Armii Krajowej 40;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 51, Bytom, ul. Łużycka 12a;
- Placówka Wsparcia Dziennego ZHP w Szkole Podstawowej nr 33, Bytom, ul. Matki Ew 9;
- Zespół Szkół ZDZ, Bytom, ul. Powstańców Śląskich 6.

Pod nadzór ŚPWIS w Katowicach przekazano Zespół Szkół nr 1 w Bytomiu, przy ul. Arki Bożka 21.

W roku sprawozdawczym uległo likwidacji 7 gimnazjów funkcjonujących samodzielnie, z tego 3 przekształciło się w nowe szkoły podstawowe:

- Gimnazjum nr 1 w Bytomiu, ul. Tarnogórska 2 w Szkołę Podstawową Mistrzostwa Sportowego w Bytomiu;
- Gimnazjum nr 9 w Bytomiu, ul. Świętochłowicka 12 w Szkołę Podstawową nr 27 w Bytomiu;
- Gimnazjum nr 15 w Bytomiu, ul. Kościuszki 4 w Szkołę Podstawową nr 47 w Bytomiu.

Natomiast w 4 budynkach po zlikwidowanych gimnazjach funkcjonują szkoły podstawowe włączone do istniejących wcześniej szkół podstawowych, tj.:

- Gimnazjum nr 2 w Bytomiu, plac Klasztorny 2 do Szkoły Podstawowej nr 3 w Bytomiu, ul. Strażacka 2;
- Gimnazjum nr 7 w Bytomiu, ul. Karpacka 27 do Szkoły Podstawowej nr 45 w Bytomiu, ul. Zakątek 20;
- Gimnazjum nr 8 w Bytomiu, ul. Worpie 14-16 do Szkoły Podstawowej nr 21 w Bytomiu, ul. Raclawicka 17;
- Gimnazjum nr 11 w Bytomiu, ul. Tysiąclecia 7 do Szkoły Podstawowej nr 37 w Bytomiu, ul. Narutowicza 9.

Trzy gimnazja funkcjonujące w zespołach szkół zostały przekształcone w szkoły podstawowe, tj.:

- Gimnazjum nr 10 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 11 w Bytomiu, ul. Szymały 124 w Szkołę Podstawową nr 32 w Bytomiu;
- Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 7 w Bytomiu, ul. Siemiradzkiego 9 w Szkołę Podstawowa nr 36 w Bytomiu;
- Gimnazjum w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Bytomiu, ul. Nickla 19 w Szkołę Podstawową w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Bytomiu.

Jedno gimnazjum funkcjonujące w zespole zostało włączone do szkoły podstawowej funkcjonującej w zespole szkół:

- Gimnazjum w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II st. w Bytomiu, ul. Moniuszki 17 do Szkoły Podstawowej w Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej I i II st. w Bytomiu.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2017 r. pod nadzorem było 36 szkół, w tym 29 szkół podstawowych, 2 szkoły policealne i 5 zespołów szkół. Skontrolowano 35, w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta uległa zwiększeniu.

W wyniku przeprowadzonych planowanych kontroli wydano 9 decyzji administracyjnych, zarządzających na:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5, Bytom, ul. Nickła 19
- zły stan techniczny schodów zewnętrznych przy wejściu do budynku;
2. Szkoła Podstawowa nr 6, Bytom, ul. Królowej Jadwigi 2
- zły stan techniczny stolarki okiennej
- brak osłony na punktach świetlnych
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzu, w salach zajęć, w świetlicy i na zapleczu sali gimnastycznej;
3. Szkoła Podstawowa nr 36, Bytom, ul. Siemiradzkiego 9
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń zaplecza bloku sportowego
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarno-higienicznych oraz sali gimnastycznej;
4. Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego, Bytom, ul. Tarnogórska 2
- zły stan higieniczno-sanitarny zaplecza bloku sportowego,
- ubytki w stopniach schodów,
- zły stan techniczny nawierzchni boiska;
5. Szkoła podstawowa nr 27, Bytom, ul. Świętochłowicka 12
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny ściany klatki schodowej ,
- zły stan techniczny nawierzchni dojścia do hali sportowej;
6. Szkoła Podstawowa nr 3, Bytom, plac Klasztorny 2
- zły stan techniczny nawierzchnia dojścia i boiska;
7. Społeczna Zintegrowana Szkoła Sportowa, Bytom, ul. Chorzowska 22
- zły stan techniczny meble,
- brak osłon na grzejnikach c.o.,
- brak dostosowania pomieszczeń sanitarnych dla osób niepełnosprawnych,
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzach;
8. Szkoła Podstawowa nr 32, Bytom, ul. Szymały 124
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych,
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitu w sali gimnastycznej;
9. Szkoła Podstawowa nr 47, Bytom, ul. Kościuszki 4
- zły stan techniczny podłóg w salach zajęć.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba ta uległa zwiększeniu.

Zmniejszyła się liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych. Z 23 decyzji prolongowanych w roku 2016 do 12 w roku 2017.

Nadal istnieją placówki, w których wydane decyzje administracyjne w latach wcześniejszych są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego, i tak np.:

1. Szkoła Podstawowa nr 9, Bytom, ul. Matejki 15 - decyzja administracyjna z 2009 r. po 5 prolongatach, dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych i stolarki okiennej w pomieszczeniach.

2. Szkoła Podstawowa nr 5, Bytom, Aleja Legionów 6 - decyzja administracyjna z 2009 r. po 9 prolongatach, dotyczy złego stanu technicznego podłogi w auli, posadzki na korytarzu; pozostałe zarządzenia tj. zły stan techniczny schodów na klatce schodowej oraz zły techniczny stolarki okiennej.

W roku sprawozdawczym wyegzekwowano 3 decyzje wydane w latach wcześniejszych tj.:

1. Szkoła Podstawowa nr 46, Bytom, ul. Prusa 10
- zapewniono właściwe ogrodzenie terenu placówki;
2. Gimnazjum nr 11, Bytom, ul. Tysiąclecia 7
- zapewniono właściwy stan techniczny podłóg w salach zajęć;
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5, Bytom, ul. Nickła 19
- zapewniono właściwy stan techniczny schodów zewnętrznych.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym liczba decyzji wyegzekwowanych uległa zwiększeniu.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z pielęgniarką szkolną w 14 szkołach podstawowych i gimnazjach wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 2165 uczniów.

W większości placówek w oddziałach szkolnych odnotowano przekroczenie przyjętych norm. Wyniki w formie tabelarycznej zostały przesłane dyrektorom szkół, z uwzględnieniem zarówno niskiej 10%, jak i wysokiej 15% normy, celem wykorzystania w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Przedszkola i inne formy

W 2017 r. pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 55 przedszkoli, w tym 9 niepublicznych. W porównaniu z 2016 r. liczba przeprowadzonych kontroli zwiększyła się i wyniosła 73.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w przedszkolach w roku sprawozdawczym wydano 5 nowych decyzji zarządzających, tj.:

1. Przedszkole nr 20, Bytom, ul. Brzezińska 26
- zły stan techniczny nawierzchni dojścia do placówki i ogrodu;
2. Przedszkole nr 52, Bytom, ul. Tysiąclecia 5
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłogi na korytarzu i w szatni;
3. Przedszkole nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi, Bytom, ul. Wrocławska 44
- zły stan techniczny ogrodzenia, schodów oraz drogi przed schodami zewnętrznymi;
4. Przedszkole Miejskie nr 12, Bytom, ul. Oświęcimska 11
- zły stan techniczny nawierzchni dróg i dojścia na teren placówki;
5. Przedszkole Miejskie nr 10, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 152
- zły stan techniczny nawierzchni dojścia.

Liczba wydanych nowych decyzji nakazujących w porównaniu do roku 2016 uległa zmniejszeniu.

Na 14 placówek wydano decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania nakazów decyzji wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu do 2016 r. liczba decyzji prolongujących zwiększyła się.

Istnieją jednak placówki publiczne, w których stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ pogorszeniu, a nakazy ujęte w decyzjach nie są realizowane terminowo, min. są to:

1. Przedszkole Miejskie nr 32, Bytom, ul. Arki Bożka 19, decyzja administracyjna z 2006 r. z terminem wykonania do 30.09.2018 r. po 11 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych,

2. Przedszkole Miejskie nr 15, Bytom, ul. Szymały 122, decyzja administracyjna z 2008 r. z terminem wykonania do 15.03.2018 r. po 10 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych,
3. Przedszkole Miejskie nr 10, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 152 – decyzja administracyjna z 2009 r. po 8 prolongatach – dotyczy stolarki okiennej w pomieszczeniach oraz ogrodzenia terenu placówki,
4. Przedszkole Miejskie nr 33, Bytom, ul. Konstytucji 1, decyzja administracyjna z 2010 r. po 6 prolongatach – dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń sanitarnych dla dzieci oraz złego stanu technicznego stolarki okiennej w salach zajęć oraz podłogi w sali zajęć.

W 7 obiektach decyzje wydane w latach wcześniejszych zrealizowano w całości. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wykonanych decyzji utrzymuje się na stałym poziomie. Dotyczyły one:

1. Przedszkole Miejskie nr 63, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 248A
- zapewniono właściwy stan techniczny podłóg w salach zajęć, na korytarzach, wykonano remont pomieszczeń sanitarnych;
2. Przedszkole Miejskie nr 21, Bytom, ul. Olimpijska 1A
- zapewniono właściwy stan techniczny stolarki okiennej;
3. Przedszkole Miejskie nr 51, Bytom, ul. 11-go Listopada 1c
- zapewniono właściwy stan techniczny podłóg w salach zajęć;
4. Przedszkole Miejskie nr 49, Bytom, ul. Mochnackiego 53
- zapewniono właściwy stan techniczny stolarki drzwiowej w salach zajęć;
5. Przedszkole Miejskie nr 33, Bytom, ul. Konstytucji 1
- zapewniono osłony grzejników c.o. w salach zajęć;
6. Przedszkole Miejskie nr 14, Bytom, ul. Prokopa 3
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych;
7. Przedszkole Miejskie nr 9, Bytom, ul. Obywatelska 6
- zapewniono właściwy stan techniczny podłóg w salach zajęć.

Stan sanitarno-higieniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 11 placówek zostało skontrolowanych pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki

W roku sprawozdawczym pod nadzorem było 7 placówek, w tym 2 kluby malucha. W 2017 r. utworzono 1 nową placówkę, na które wydano pozytywną opinię sanitarną, która dotyczyła Żłobka „Elfik” w Bytomiu przy ul. Skwer Modrzejewskiej 2ab/7. Skontrolowano 5 placówek. W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny w pomieszczeniach i na terenie placówek jest prawidłowy.

Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2017 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowało się 13 świetlic środowiskowych oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Powstało 6 placówek wsparcia dziennego przy szkołach podstawowych prowadzonych przez Związek Harcerstwa Polskiego.

Skontrolowano 8 placówek, w tym 6 świetlic środowiskowych. Na Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bytomiu przy ul. Tetmajera 2 wydano decyzję administracyjną w zakresie złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego podłogi w sali zajęć, ścian na klatkach schodowych, nawierzchni drogi dojścia oraz nawierzchni tarasu. Stan sanitarno-higieniczny pozostałych placówek nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2017 roku dokonano pomiarów mebli przedszkolnych w wytypowanych placówkach. Skontrolowano 3 przedszkola - zmierzono w nich 282 dzieci w 14 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2017 r. w 14 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym wydano 5 decyzji administracyjnych. W porównaniu z 2016 r. liczba ta uległa zwiększeniu. Decyzje dotyczyły:

- Szkoła Podstawowa nr 32, Bytom, ul. Szymały 126, dot. złego stanu sanitarno - higienicznego ścian i sufitu w sali gimnastycznej;
- Szkoła Podstawowa nr 36 w Bytomiu, ul. Siemiradzkiego 9 dot. złego stanu sanitarno - higienicznego ścian i sufitu w sali gimnastycznej oraz sufitu w pomieszczeniu z natryskami;
- Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego w Bytomiu, ul. Tarnogórska 2 dot. złego stanu technicznego nawierzchni boiska szkolnego oraz złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zaplecza bloku sportowego;
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Bytomiu, pl. Klasztorny 2, dot. złego stanu technicznego nawierzchni boiska szkolnego oraz ścian i sufitów pomieszczeń bloku sportowego;
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Bytomiu, ul. Królowej Jadwigi 2 dot. złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zaplecza bloku sportowego.

W 2017 r. prolongowano 4 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych. Te 2 decyzje dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w salach gimnastycznych:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 11, Bytom, ul. Szymały 124,
- Szkoła Podstawowa nr 6, Bytom, ul. Królowej Jadwigi 2

Jedna decyzja dotyczyła zabezpieczenia szyb w oknach w sali gimnastycznej:

- Szkoła Podstawowa nr 45, Bytom, ul. Zakątek 20.

Jedna decyzja dotyczyła zapewniania prawidłowej nawierzchni boiska:

- Szkoła Podstawowa nr 9, Bytom, ul. Matejki 15.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba decyzji zmieniających termin wykonania uległa zmniejszeniu.

W bieżącym roku sprawozdawczym nie wyegzekwowano żadnej decyzji wydanej w latach wcześniejszych, co powoduje pogorszenie stanu sanitarno - higienicznego i technicznego bloków sportowych w gminie.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta sporadycznie z natrysków.

Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny trawiasty.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2016, jak i w 2017 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2016, jak i w 2017 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2017 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 11 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 7 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 4 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom.

Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 435 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba turnusów zgłoszonych w bazie MEN utrzymuje się na stałym poziomie. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2017” zgłoszonych zostało 12 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania, liczba ta w porównaniu z rokiem 2016 uległa zmniejszeniu. W czasie trwania turnusów skontrolowano 9 placówek, w tym 8 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom.

Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 530 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2016 liczba kontroli sanitarnych przeprowadzonych w obiektach wypoczynku letniego uległa zmniejszeniu.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2017 r. zostały zgłoszone 4 interwencje, tj.:

1. Przedszkole Niepubliczne TIKa z Oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi w Bytomiu, Oddział Zamiejscowy ul. Lenartowicza 1 - interwencja zgłoszona imiennie, dot.: występowania wszawicy w placówce oraz braku zachowania higieny i czystości – interwencja bezzasadna.
2. Przedszkole Miejskie nr 12 w Bytomiu, ul. Oświęcimska 17 – anonim, dot. braku czystości w toaletach oraz korzystaniu z toalet dla dzieci przez personel przedszkola – interwencja bezzasadna.
3. Przedszkole Miejskie nr 25 w Bytomiu, ul. Olejniczaka 9 – interwencja imienna, dot. hałasu w czasie wykonywanych prac remontowych podczas leżakowania dzieci i spożywania posiłków – interwencja bezzasadna.

4. Społeczna Zintegrowana Szkoła Sportowa w Bytomiu, ul. Chorzowska 22 – interwencja imienna, dot.: sprawdzenia czy placówka funkcjonuje zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach w zakresie higieniczno-zdrowotnym – interwencja zasadna.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba interwencji znacznie zwiększyła się.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa zmniejszeniu. W 2016 r. wynosiła 37, natomiast w roku sprawozdawczym 26;
- ilość wydanych decyzji administracyjnych zwiększyła się. W 2016 r. wynosiła 8, natomiast w roku sprawozdawczym 15;
- liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości utrzymuje się na stałym poziomie. W 2016 r. wykonano ich 11, natomiast w roku 2017 w całości zrealizowano 10 decyzji.

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania nakazów decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu i większego zaangażowania gminy w zabezpieczenie odpowiedniej ilości środków finansowych z przeznaczeniem na prace remontowe, których dyrektorzy placówek nie są w stanie zrealizować we własnym zakresie, np. wielokrotne prolongowanie nakazów decyzji administracyjnych w placówkach powoduje znaczne pogorszenie się warunków sanitarno-technicznych w placówce i niewłaściwe warunki higieniczno-zdrowotne.

W czasie przeprowadzanych kontroli w 2017 r. na 1 placówkę wydano zalecenia pokontrolne za brak bieżącej czystości i porządku oraz nałożono mandat karny w wysokości 150,00 zł.

Na terenie miasta Bytom większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do organizatorów wycieczki nt. „Dopalacze - wypalacze groźne narkotyki”;
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli dyżurujących w miesiącu sierpniu w zakresie zasad bezpieczeństwa podczas upałów;
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli i szkół dot. rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Bytomia nadzorem objętych jest 228 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów;
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest ;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych ;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- kontrola warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących tworzywa sztuczne;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego zakładów w związku z wniesionymi wnioskami o interwencję;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- nadzór nad środkami zastępczymi.

W roku 2017 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Bytomia skontrolowanych zostało 93 obiekty, w których przeprowadzono 113 kontroli. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- nie zamieszczono na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- nie sporządzono programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia;

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;

- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- niewłaściwe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych - nie uwzględniono przepisów prawnych oraz danych kontaktowych służb w nagłych przypadkach znajdujących się na terenie kraju;
- pracownicy nie zapoznali się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na czynniki chemiczne;
- niewłaściwe oznakowanie opakowania wprowadzanej do obrotu mieszaniny chemicznej;
- nie zamieszczono nazw substancji chemicznych stwarzających zagrożenia dla zdrowia na oznakowaniu opakowania mieszaniny chemicznej;
- nie poinformowano Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie, wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- brak zainstalowanego prysznica bezpieczeństwa do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku do przemywania oczu w pomieszczeniach pracy (wykonywane są prace, na których występuje niebezpieczeństwo obłania pracowników środkami żrącymi);
- nieprawidłowe oznakowanie miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- nie oznakowano właściwie pojemników, zbiorników, rurociągów zawierających substancję chemiczną, mieszaninę chemiczną stwarzającą zagrożenie dla zdrowia.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- brak rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- brak rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne;
- nie opracowano instrukcji postępowania w razie narażenia na szkodliwy czynnik biologiczny zakwalifikowany do grupy 3 lub 4 zagrożenia.

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- nie przesłano informacji do ŚPWIS o substancjach, mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 34 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne, w których na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. W 2017 r. w 2 zakładach stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto w zakładach „Węglkokoks Kraj Sp. z o. o. KWK „Bobrek-Piekary” Bytom, ul. Konstytucji 76 oraz Zakładzie Górniczym EKO-PLUS Sp. z o.o. Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 129 przekroczenia czynników szkodliwych – hałas i pyły węgla kamiennego zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki. Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

Na terenie miasta Bytom znajdują się dwa podmioty odpowiedzialne za produkcję detergentów: NEXUS Sp. z o.o. 41-902 Bytom, ul. Siemianowicka 98 i Triochem Sp. z o. o. 41-909 Bytom ul. Szyby Rycerskie. W b.r. przeprowadzono 1 kontrolę w firmie Triochem Sp. z o. o 41-909 Bytom ul. Szyby Rycerskie, która jest producentem mieszanin chemicznych, znajdujących zastosowanie w przemyśle włókienniczym (apretury, środki wykończeniowe do tkanin, żywice do powlekania), w budownictwie (środki gruntujące), detergenty przeznaczone do stosowania w sektorze przemysłowym i niedostępne dla ogółu konsumentów. Producent przekazuje Inspektorowi do Spraw Substancji Chemicznych informację o wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwarzających zagrożenie mieszaninach chemicznych.

W Bytomiu znajduje się podmiot zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 takich jak nadmanganian VI potasu, toluen, aceton, kwas siarkowy, solny. Jest to Przedsiębiorstwo Wielobranżowe B&K Bytom ul. Dunikowskiego 18. Prowadzi na bieżąco i przechowuje dokumenty handlowe dot. wprowadzania do obrotu prekursorów kat. 2 zawierające nazwę prekursora, ilość i wagę, nazwę i adres odbiorcy oraz deklarację klienta dot. wykorzystania prekursorów. Posiadane deklaracje klienta są zaktualizowane zgodnie z obowiązującymi wzorami. Przedsiębiorca zarejestrował się u Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych w Łodzi jako wprowadzający do obrotu prekursorzy kategorii 2.

Na terenie miasta Bytom znajduje się producent wełny mineralnej - PETRALANA S.A., ul. Mazowiecka 11, 40-732 Katowice - Zakład Produkcyjny 41-905 Bytom, ul. Konstytucji 74. Prowadzona jest produkcja wyrobów z wełny mineralnej skalnej z przeznaczeniem do sektora budowlanego do izolacji elewacji zewnętrznych budynków mieszkalnych, przemysłowych, ścianek działowych, dachów, wypełnień ekranów akustycznych. Firma Petralana, jako producent wyrobów z wełny mineralnej współpracuje z Europejską Radą Certyfikacji Wyrobów z Wełny Mineralnej EUCEB, posiada własne laboratorium zakładowe, w którym wykonywane są analizy chemiczne i wystawiane certyfikaty dotyczące stałości i właściwości użytkowych wg normy PN-EN 13162:2013-5. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami NDN hałasu na stanowisku pracy - operator pieca Wydział Produkcji – Piecownia podczas przeprowadzonej kontroli firma została ujęta w bieżącym nadzorze sanitarnym. Zakład realizuje program działań organizacyjno-technicznych mający na celu poprawę warunków pracy oraz zapobieganiu powstawania chorób zawodowych.

Ponadto na terenie miasta Bytom znajduje się producent mieszanin chemicznych: e-liquidów- płynów do napełniania papierosów elektronicznych firma Hangsen Sp. z o.o. 41-902 Bytom, ul. Siemianowicka 98. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

przeprowadzono kontrolę w w/w zakładzie. Kontrola nie wykazała uchybień. Produkcja wykonywana jest ściśle pod zamówienia klienta, w zależności od smaku i stężenia nikotyny. Odbiorcami gotowych produktów są firmy na terenie Unii Europejskiej. Producent przekazuje Inspektorowi do Spraw Substancji Chemicznych informację o wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwarzających zagrożenie mieszaninami chemicznymi. Firma posiada aktualne karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 5 kontroli. W 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy, obniżenia natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, zaktualizowania spisu stosowanych substancji i mieszanin chemicznych posiadania aktualnych kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych, zaktualizowania rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 zagrożenia, zaktualizowania rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia, założenia i prowadzenia rejestru obejmującego przypadki stwierdzonych chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby. W ślad za w/w nieprawidłowościami wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych we przemyśle tworzyw sztucznych przeprowadzono 6 kontroli. W 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy, prowadzenia na bieżąco karty pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, szkoleń okresowych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych. W ślad za stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi.

Na terenie miasta Bytomia przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu 2 kontrole w zakresie ustawowego przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych. W punkcie handlowym „Vapoexpert” w Bytomiu, ul. Gliwicka 20/6 Zaulek przeprowadzono kontrole, w trakcie których stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy”. Zabezpieczono 44 szt. produktów, które zostały przebadane przez Laboratorium Toksykologiczne „ToxLab” Sp. z o.o. z Katowic celem identyfikacji substancji w nich zawartych. W związku z wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych w punkcie handlowym „Vapoexpert” w Bytomiu, PPIS w Bytomiu nałożył karę pieniężną w wysokości 20.000 zł na spółkę AMD Company Sp. z o.o. z Krakowa.

Liczne wizytacje oraz wspólne kontrole wraz z przedstawicielami Policji doprowadziły do całkowitej likwidacji w/w punktu handlowego.

3. Choroby zawodowe

W roku 2017 roku PPIS w Bytomiu wydał 38 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 12 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 26 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - pylice płuc (10), choroba skóry (1) oraz obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (1). Stwierdzono 13 przypadków chorób zawodowych: pylice płuc (poz. 3 – 10 przypadków), choroba skóry (poz. 18 – 1 przypadek), obustronny

trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 – 1 przypadek) oraz choroba zakaźna, tj. WZW typ C (poz. 26 - 1 przypadek).

W/w choroby były spowodowane działaniem pyłów zwłókniających, czynników alergizujących i drażniących skórę, hałasu oraz czynnika biologicznego.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2016 i 2017

Numer choroby zawodowej i nazwa	2016 r.	2017 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	14	10
poz. 15 – przewlekła choroba narządu głosu	1	0
poz. 17 - nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	1	0
poz. 18 – choroba skóry	1	1
poz. 20 - przewlekła choroba obwodowego układu nerwowego wywołana sposobem wykonywania pracy	1	0
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (...)	0	1
poz. 26 – choroba zakaźna	0	1
Razem	18	13

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Bytomia w porównaniu do roku 2016 zmalała liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 18 na 13).

W roku 2017 pojawiły się przypadki, których nie notowano w 2016 r., tj. obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 - 1 przypadek) oraz choroba zakaźna (poz. 26 – 1 przypadek).

W stosunku do 2016 r. zmalała ilość stwierdzonych chorób zawodowych, głównie z poz. 3 – pylice płuc (z 14 na 10 przypadków), nie stwierdzono natomiast przewlekłej choroby narządu głosu (poz. 15), nowotworu złośliwego powstałego w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (poz. 17) oraz przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy (poz. 20).

4. Interwencje

W 2017 r. wpłynęło 5 wniosków o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w Studio Meblowe „Renee” Renata Mirowska Bytom, pl. Kruczkowskiego, F.U.H. „ITEX” Bytom, ul. Przemysłowa;
- uciążliwości dla mieszkańców zakładów – Oczyszczanie Cystern Bytom, ul. Św. Elżbiety oraz zakładów zlokalizowanych w Bytomiu przy ul. Musioła;
- nieprawidłowości w Oddziale Szpitala w Bytomiu związanymi z działalnością firm sprzątających;
- nie przestrzeganie zakazu palenia wyrobów tytoniowych w sklepie zabawkowym w Bytomiu.

W związku z wniesionymi interwencjami przeprowadzono 7 kontroli. Przeprowadzone kontrole wykazały, że 3 z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z powyższym wydano 3 decyzje administracyjne oraz nałożono 1 mandat karny.

Jeden wniosek przekazano wg właściwości do innej instytucji – Straży Miejskiej w Bytomiu dot. nie przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych przez sprzedawcę sklepu z zabawkami w Bytomiu.

Wnioski:

1. W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.
3. Porównując ilość wydanych kart stwierdzeń chorób zawodowych w roku sprawozdawczym do 2016 r., zauważalny jest spadek ogólnej liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018 r.
5. Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2018 r., poz. 143), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.
6. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2016 – 2017 pt. „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” pracownicy promowali wśród pracodawców zrównoważone życie zawodowe. W ramach powyższej kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”.

7. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r. poz. 957 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.
8. W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu Bytomia zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo - żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 4 opinie (w tym 1 negatywną) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – w tym: 2 dot. studium oraz 2 dot. planów,
- b. 4 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 1 dot. studium oraz 3 dot. planów,
- c. 4 opinie (wszystkie pozytywne) w sprawie zaopiniowania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w tym: 1 dot. studium oraz 3 dot. planów.

Dla miasta Bytomia uzgodniono i zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko :

❖ pozytywnie:

- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom (teren położony przy ulicy Konstytucji w Bytomiu),
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Konstytucji i Pawła Stalmacha w Bytomiu,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Bobrka w Bytomiu;

❖ negatywnie:

- projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, dla terenu położonego w rejonie ul. Cegielnianej.

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, dla terenu położonego w rejonie ul. Cegielnianej,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego śródmieścia Bytomia oraz terenu położonego w rejonie ul. Wrocławskiej w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Konstytucji i Pawła Stalmacha w Bytomiu,
- projekt planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulicy Wiejskiej w Bytomiu,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom, dla terenu położonego w rejonie ulicy Cegielnianej,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego między ulicami: Strzelców Bytomskich i Długą,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Przyjemnej i Stolarzowickiej w Bytomiu wraz z prognozą oddziaływania,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Przyjemnej i Stolarzowickiej w Bytomiu.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu lub lokalizacji inwestycji celu publicznego. Uzgodniono 44 wnioski dotyczące tego zagadnienia (w tym 2 negatywnie), m.in. dla inwestycji pn.: przebudowa i zmiana sposobu użytkowania przyziemia lokalu na jadłodajnię; przebudowa infrastruktury tramwajowej w Centrum Bytomia od skrzyżowania ul. Powstańców Warszawskich z ul. Sądową do Zajezdni Stroszek; zmiana sposobu użytkowania byłej introligatorni na kuchnię gastronomiczną oraz negatywie dla inwestycji pn.: budowa domu jednorodzinnego - z uwagi na nie zachowanie odpowiedniej odległości od istniejącego cmentarza oraz budowa pawilonu handlowo-usługowego wraz z miejscami parkingowymi, infrastrukturą techniczną, pylonem reklamowym i strukturą komunikacji – z uwagi na lokalizację budynku w bliskiej odległości od zabudowy mieszkaniowej.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 14 opinii sanitarnych, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- b. 1 opinię sanitarną przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 2017 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe – ok. 33 % inwestycje drogowe – ok. 27 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz stacje paliw.

Ad. 4 W roku 2017 uzgodnionych zostało 20 dokumentacji projektowych (wszystkie pozytywnie), natomiast w 2016 roku liczba ta wynosiła 28.

Największy udział wśród zaopiniowanych projektów stanowiły zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – ok. 35 %. Pod względem ilościowym kolejną grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe oraz obiekty ochrony zdrowia. Pozostałe dokumentacje zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu dotyczyły obiektów wychowania i nauczania oraz innych.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 65 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 62 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 3 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), w 2016 r. wydano 61 opinii sanitarnych oraz 9 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 25 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 52 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – 16 %, obiekty ochrony zdrowia – 14 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty wychowania i nauczania, obiekty przemysłowe, obiekty handlowo-usługowe, obiekty sportu i rekreacji oraz obiekty turystyczne, w tym hotele, pensjonaty.

W 2017 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 65 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Bytomia.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2017 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców Bytomia.

Porównując rok 2017 i 2016 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 11 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy.

W roku 2017 w Bytomiu, przeprowadzono 66 wizytacji, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 117 porad dot. pozyskania partnerów lub inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 10 akcji profilaktycznych;
- Koordynowano 8 konkursów - w tym, w trzech opracowano regulaminy do konkursu plastycznego pt. „Jestem odpowiedzialny HIV/AIDS”, „Nieproszeni goście we włosach wszy” i „Pisankę wielkanocną”;
- Zorganizowano 4 wystawy prac konkursowych: pt. „Jestem odpowiedzialny HIV/AIDS” oraz „Nieproszeni goście we włosach wszy” i „Pisankę wielkanocną” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bytomiu i wystawę antybiotykową w PSSE Bytom;
- Przeprowadzono 10 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla uczniów, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt.: „Smak życia, debata o dopalaczach”, „Dopalacze –wypalacze, groźne narkotyki”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”;
- 4 warsztaty - szkolenia dla osadzonych w Areszcie Śledczym, w związku z zawartym porozumieniem z zakresu antytytonizmu i profilaktyki HIV/AIDS.

W roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół podstawowych: klasy II-III gimnazjum i klas V- VII szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program realizowany był i jest realizowany w 34 szkołach.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Przeprowadzono naradę indywidualną dla koordynatora, który nie mógł uczestniczyć w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt.: „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzieży”.
- Przeprowadzono monitoring w formie ankietyzacji w Gimnazjum Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. ks. Józefa Szafranka w Bytomiu.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 9 wizytacji programowych.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2016/2017 r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do kolejnej XII edycji programu.
- Przesłano dokumentację dot. „konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia” do szkół realizujących program, zachęcając ich do udziału.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Działania podjęte w 2017 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową.

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2017 przeprowadzono 8 akcji profilaktycznych, w których uczestniczyło 2674 osób, przeprowadzono 199 pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.

- Przeprowadzono narady, w związku z obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową.
- W związku z nawiązanym porozumieniem z Aresztem Śledczym w Bytomiu, przygotowano i przeprowadzono dwa szkolenia - warsztaty dla 24 osadzonych.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas".

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą w ich obecności tytoń.
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 36 przedszkolach na terenie miasta Bytomia, była to ostatnia edycja programu.

Formy realizacji:

- Dostarczono i omówiono materiały informacyjno-edukacyjnych do placówek, w których realizowany był program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych.
- Przeprowadzono 7 wizytacji programowych.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano i dostarczono podziękowania dla koordynatorów za realizację programu, w roku 2016/2017.

Wnioski. Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów. Zakończono realizację na poziomie ogólnopolskim, jego elementy włączone zostały w projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 12 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Na zaproszenie dyrekcji dla uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 36 w Bytomiu z okazji Światowego Dnia AIDS przygotowano i przedstawiono wykład w formie prezentacji multimedialnej nt.: „Profilaktyki HIV/AIDS”.
- Przeprowadzono dwukrotnie szkolenie nt.: „Testowania oraz profilaktyki HIV/AIDS” dla osób osadzonych, w związku z zawartym porozumieniem między Aresztem Śledczym, a Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Bytomiu.

- Przygotowano i przeprowadzono akcję profilaktyczną na terenie PSSE Bytom dla pracowników w dniu Światowego Dnia AIDS.
- Opracowano regulamin i przeprowadzono z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom i Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu konkurs plastyczny pt.: „Jestem odpowiedzialny HIV/AIDS”. Do konkursu wpłynęło 15 prac ze szkół klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych.
- Zorganizowano z Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu wystawę wszystkich prac konkursowych.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2017r. w Bytomiu, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób, oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

W roku szkolnym 2017 projekt realizowany był w 11 szkół ponadpodstawowych z Bytomia.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono szkoły do udziału w konferencji oraz w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS – wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Koordynowano konkurs plastyczny, w związku z projektem „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość”

W roku szkolnym 2016/2017 realizowany był w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W roku 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski na niezmiennych zasadach.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program realizowany był i jest w 14 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu w 2017r.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Zaproszono szkoły do kolejnej V edycji.
- Sporządzono wykaz szkół, które realizują program 2016/2017 -V edycja.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji pt.: „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”.
- Przeprowadzono 14 porad w szkołach, w których realizowany jest program, przypomniano cele i założenia programu.
- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym realizacja Kampanii – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” w ramach projektu KIK/68

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Koordynowano i przeprowadzono badania ankietowe wśród położnic ze **Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu.**
- Podejmowano działania mające na celu promocje kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację 12 akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono 10 placówkach oświatowo - wychowawczych warsztaty dla młodzieży nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogoglach i narkogoglach dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

Wnioski. Akcje profilaktyczne i warsztaty cieszą się dużym zainteresowaniem.

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”.

To nowy program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. I edycja programu miała miejsce w roku szkolnym 2016/2017 i obejmowała tylko 20% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 8 szkołach podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 chęć udziału w programie wyraziło 14 szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej II edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany, dlatego żadna szkoła nie zrezygnowała z realizacji kolejnej II edycji.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program realizowany był i jest realizowany w 17 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C, ph. „Podstępne WZW”.
- Wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 9 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2017/2018.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzeby, chętnie jest realizowany w szkołach. Do etapu Wojewódzkiej Olimpiady zakwalifikowali się uczniowie, którzy wykonali baner edukacyjny z IV Liceum Ogólnokształcącego w Bytomiu.

Wybierz życie- pierwszy krok

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.
- W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program realizowany był i jest realizowany w 12 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program był i jest realizowany w 15 szkołach ponadpodstawowych.

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na realizację programu.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”

W edycji 2016/2017 realizowano go jako program wojewódzki pod nazwą: „Żywność na wagę zdrowia – Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 36 przedszkolach 4 zrezygnowały z dalszej realizacji. W roku szkolnym 2017/2018 chęć udziału w niniejszym programie zadeklarowało 5 nowych przedszkoli, dlatego też realizować go będzie 37 placówek.

Zasadnicze działania:

- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt.: „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisje konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt.: „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzież.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 12 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2017/2018.
- Przeprowadzono 5 narad w przedszkolach, które przystąpiły po raz pierwszy do programu.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, gdzie realizowany jest program.
- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.

Wnioski. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program skierowany jest do uczniów klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych klas VI-VII

Cel główny programu: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowało 20 szkółach gimnazjalnych. W roku 2017/2018, w związku z reformą edukacji chęć udziału w programie zadeklarowało 31 szkół podstawowych.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 11 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
- Przygotowano i przeprowadzono 7 warsztatów nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych i podstawowych, w związku z realizacją programu w roku 2017.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych

„Europejski Kodeks walki z Rakiem - Skóra pod lupą”

Program lokalny wprowadzony dzięki współpracy z Centrum Onkologii w Gliwicach - Zakład Epidemiologii Śląskiego Rejestru Nowotworów w Gliwicach.

Cel programu

- Budowanie odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka.
- Przekazanie wiedzy na temat Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 19 szkołach, była to ostatnia edycja programu.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono placówki do realizacji II edycji programu w roku szkolnym 2016/2017.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu dla szkolnych koordynatorów programu, połączone z dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjne.
- Dystrybuowano materiały programowe do placówek które kontynuują program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach.
- Przeprowadzono 7 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano i dostarczono podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.

Interwencje i akcje nieprogramowe, które realizowano w 2017 r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 13 porad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo – wychowawczymi i instytucjami, gdzie odbywały się półkolonie, MOSIR-em oraz solariami, którzy wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”.
- W PSSE Bytom, w okresie wakacyjnym wyeksponowano materiały edukacyjne „Brązowo, ale czy zdrowo?”.
- Przygotowano i poprowadzono podczas półkolonii w czterech placówkach warsztaty w formie zabaw i gier edukacyjnych nt. między innymi bezpiecznego opalania.
- Nawiązano współpracę z Górnos Śląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu - oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło.
- Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie na trasie Bytom-Tarnowskie Góry- Miasteczko Śląskie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało ok 9 tyś osób. Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w powiecie tarnogórskim.

Akcja –antybiotyki

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 4 porady, w związku z organizacją akcji profilaktycznych
- Podczas 6 akcji profilaktycznych zorganizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi, dodatkowo podczas akcji w C.H. Agorze Bytom – „Jesień ze zdrowiem”, zorganizowano punkt dla dzieci, gdzie kolorowano obrazki o tematyce antybiotyków.
- Od 14.11- 30.12.2017 r. zorganizowano wystawę antybiotykową w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu, w związku z Europejskim Dniem Wiedzy o Antybiotykach przypadający 18 listopada.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia

Hasło – „Depresja – porozmawiaj o niej”

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano konkurs wspólnie z Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu na najbardziej oryginalną „Pisankę Wielkanocną”, w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia”.
- Wystosowano pismo do władz miejskich o objęcie patronatem konkursu. Patronatem konkursu objął Prezydent Miasta Bytomia.
- Przeprowadzono 6 porad w wybranych szpitalach oraz placówkach Służby Zdrowia, gdzie są poradnie zdrowia psychicznego przekazując im komplet plakatów oraz ulotek.
- Przygotowano i wysłano informacje nt. Światowego Dnia Zdrowia do Urzędu Miasta w Bytomiu oraz zamieszczono ją na stronie internetowej PSSE Bytom.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 14 narad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 6 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Przedstawiono znaczenie szczepień podczas praktyk i trwania kursu kwalifikacyjnego dla pielęgniarek szkolnych oraz studentom Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Bytomiu
- Wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne w PSSE Bytom.
- Zamieszczono i aktualizowano informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Prowadzono bieżącą dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Kampania społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”

Cele kampanii

- Upowszechnienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń, w tym krwiopochodnych w gabinetach kosmetycznych, fryzjerskich, tatuażu, odnowy biologicznej.
- Poprawa warunków higienicznych w w/w zakładach.
- Uświadomienie znaczenia i konieczności stosowania procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu usług.
- Ograniczenie występowania zakażeń krwiopochodnych.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono naradę z Koordynatorem Higieny Komunalnej ustalając czy jest zapotrzebowanie na szkolenie i ile zakładów jeszcze nie uczestniczyło w szkoleniach zorganizowanych w 2015, 2016 roku.
- Przygotowano i dostarczano informację o szkoleniu w wersji papierowej do wybranych zakładów z terenu miasta Bytom.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do zakładów.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do 2 szkół: Zespołu Szkół Usługowo – Rzemieślniczych i Zespołu Policealnych Szkół Medyczno - Społecznych w Bytomiu w których są kierunki kształcenia fryzjer i kosmetyczka.
- Zbierano zgłoszenia na szkolenie i zorganizowano 1 szkolenia dla zainteresowanych osób w PSSE Bytom.
- Przygotowano zaświadczenia dla uczestników szkoleń.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem szkolenia.
- Sporządzono sprawozdania z pierwszego etapu kampanii.

„Bezpieczne ferie 2017” „Bezpieczne wakacje 2017”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania:

- Przesłano drogą elektroniczną i papierową plakaty nt. „Bezpieczne ferie i wakacje 2017” do Urzędu Miasta w Bytomiu.
- Przekazano w formie elektronicznej informacje do mediów.
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.
- Przygotowano i przeprowadzono 3 warsztaty profilaktyczne na półkoloniach w czasie ferii zimowych i 5 warsztatów w czasie półkolonii wakacyjnych. Warsztaty obejmowały tematykę: aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania, bezpiecznego spędzania czasu wolnego w czasie zimy i lata, profilaktyki uzależnień oraz odpowiedzialnego korzystanie z promieni UV.
- Sporządzano sprawozdania z akcji „Bezpieczne Ferie 2017” i „Bezpieczne Wakacje 2017”.

Wniosek. Warsztaty w formie zabawy - gier, zagadek, quizów cieszą się zainteresowaniem. Uczestniczyło łącznie 257 osób.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”.

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano i uczestniczono w 7 akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 10 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 406 osób z testów w narkogoglach i 389 osób w alkogoglach.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. akcji „Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.

Wniosek. Akcje potrzebne, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej.

Lekki Tornister ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna

Cel - profilaktyki wad postawy, zwrócenie uwagi nauczycieli, dzieci i rodziców na kwestię ciężkich plecaków uczniów szkół podstawowych.

Grupa docelowa - uczniowie klas 0-III szkół podstawowych, nauczyciele, rodzice.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do dwóch wyznaczonych szkół.
- Rozpropagowano konkurs „Mały ekspert ds. Lekkiego Tornistra”.

Wszawica – Pedikuloza

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości w zakresie higieny, profilaktyka wszawicy

Zasadnicze działania:

- Zamieszczono informacji na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Nawiązano współpracę z firmą Solpharm i Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu.
- Opracowano regulamin konkursu pt. „Nieproszeni goście we włosach wszy” i rozesłano go elektronicznie po szkołach podstawowych.
- Przygotowano rozstrzygnięcie konkursu w PSSE Bytom.
- Przygotowano wystawę prac w Miejskiej Bibliotece publicznej w Bytomiu.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania oraz dostarczono je do placówek.
- Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych osób.

Wnioski. Akcja potrzebna, ciesząca się zainteresowaniem, na konkurs wpłynęły 16 prac z 3 szkół.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Współorganizacja akcji z Posłem na Sejm RP Barbarą Dziuk pn. „Śląska Wiosna ze zdrowiem”, „X Śląska Jesień ze zdrowiem” .

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia.

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa.

Ramy czasowe - kwiecień - maj 2017 (akcja 31.05.2017r.) wrzesień - październik 2017 (akcja 20.10.2017).

Zasadnicze działania:

- Współpraca z Poseł na Sejm PR Barbarą Dziuk podczas organizacji „Śląskiej Wiosny ze Zdrowiem, ” i „ X Śląskiej Jesień ze zdrowiem”. Zorganizowano „Miasteczka Zdrowia” w CH Agora Bytom, gdzie wszyscy spragnieni wiedzy na temat swojego stanu zdrowia mogli bezpłatnie skorzystać z licznych bezpłatnych konsultacji lekarskich i kosmetycznych. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom i Oddziału Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE Katowice zorganizowali punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi oraz przeprowadzili pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkogogłach i narkogogłach. Dla dzieci przygotowano kącik rysunkowy - kolorowania obrazków o tematyce antybiotykowej i antynikotynowej.

Wniosek. Akcje cieszą się dużym zainteresowaniem. Udział wzięło łącznie 1500 osób. Przeprowadzono 60 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu wśród palaczy oraz 80 testów w alkogogłach i 80 testów w narkogogłach.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu, dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK „**Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy**”, „**Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK** ” i **Wampiriadę**.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych,
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.
- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w z bogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej, zauważono że w 2017 r. zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice. Są one bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów w roku 2017 była zadowalająca. Dużym zainteresowaniem wśród uczniów cieszyły się warsztaty, które opracowali i wprowadzili do szkół pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej.

Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać bezpłatnie testy w alko i narkogoglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklarowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane na potrzeby wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania, których zakres jest z roku na rok uaktualniany i rozszerzany. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na auditach zewnętrznych.

a) **Sekcja Badań Wody** przeprowadziła badania:

- wody przeznaczonej do spożycia: przebadano 88 próbek,
- wody z pływalni: przebadano 23 próbki,
- wody wodociągowej ciepłej: przebadano 139 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczane były: bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, *Clostridium perfringens*, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotany, żelazo, mangan, glin, chlorki, utlenialność, twardość ogólna. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów, liczbę bakterii z rodzaju *Legionella* w prysznicach basenowych oraz utlenialność, azotany i mętność.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) **Sekcja Badań Żywności w 2017 roku** wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności

obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z planem poboru próbek z terenu Bytomia mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 187 próbek środków spożywczych z czego zdyskwalifikowano 3 próbki lodów za obecność bakterii z rodzaju Enterobacteriaceae i 10 próbek ciastek za obecność *Bacillus cereus*. Najwięcej zbadano mleka i przetworów mleczarskich (60 próbek), ciastek poddanych i niepoddanych obróbce termicznej (50 próbek), garmażerki (10 próbek), mięsa i przetworów mięsnych (31 próbek), warzyw i owoców (15 próbek), ryb (6 próbek) i przypraw (5 próbek).

Badania mikrobiologiczne wykonywano głównie w kierunku obecności bakterii z grupy Enterobacteriaceae, *Salmonella*, *Listeria*, *Bacillus cereus*.

Fizykochemicznie zbadano 63 próbki w tym: 5 próbek mięsa i ryb oraz 8 próbek warzyw w kierunku zawartości azotanów i azotynów. Próbki przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, kawy i herbaty badano w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych (przebadano 30 próbek). Ponadto zbadano 14 próbek sanitarnych w kierunku szkodników zbożowo-mącznych, z czego zdyskwalifikowano 3 próbki za ich obecność.

Monitoringiem badań fizykochemicznych w roku 2017 objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony- badanie w kierunku azotanów,
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – badania w kierunku znakowania i azotanów,
- suplementy diety – badania w kierunku znakowania.

W zakresie badań sensorycznych przebadano 28 próbek z różnego asortymentu.

c) Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2017 w sekcji wykonano:

- 10 622 badania u 3540 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 271 badań u 98 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 50 badań u 18 osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 87 badań u 30 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 13 badań u 5 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 94 badania dla 77 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań u osób podejmujących lub wykonujących prace przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia. Wzrost ilości badań w tej grupie spowodowany był napływem ludności z wschodniej granicy celem podjęcia pracy zarobkowej.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2017, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2670 kontroli na terenie miasta Bytom.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 312 decyzji administracyjnych, w tym 38 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 362 decyzje obciążające stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 35 mandatów karnych na kwotę 4400 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji.

W związku z tym:

- wystawiono 2 tytuły wykonawcze,
- wydano 4 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 880 zł.

W 2017 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia obiektu.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu, ale nałożono karę pieniężną w wysokości 20 000 zł. w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Piekary Śląskie za rok 2017

Bytom 2018

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa Sanitarnego miasta Piekary Śląskie za rok 2017”. Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwi monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	7
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	8
1. Stan sanitarny szpitali.....	8
2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych.....	9
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	10
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	10
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek.....	11
Wnioski.....	11
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	11
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	14
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	15
3. Piekarnie.....	15
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF /RAPEX.....	16
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	16
6. Akcje.....	16
7. Interwencje	20
Wnioski.....	21
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej oraz wody do kąpieli	21
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	21
2. Ocena jakości wody w pływalniach.....	22
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	23
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	23

1.	Domy pomocy społecznej.....	24
2.	Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	24
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	25
4.	Dworzec autobusowy	26
5.	Ustępy publiczne.....	26
6.	Baseny kąpielowe.....	26
7.	Apteki.....	26
8.	Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe.....	27
9.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	27
10.	Inne informacje.....	27
11.	Interwencje.....	27
	Wnioski.....	31
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	28
1.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	29
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	31
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	33
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	33
5.	Interwencje.....	33
	Wnioski.....	33
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	34
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	34
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi.....	37
3.	Choroby zawodowe.....	37
4.	Interwencje.....	38
	Wnioski.....	38
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	39
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	41
X.	Działalność laboratoryjna.....	51
XI.	Podsumowanie.....	53

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2017 roku na terenie Piekar Śląskich przeprowadzono łącznie 212 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o 85.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne stwierdzono wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2017 roku zarejestrowano ogółem 13 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

Zarejestrowano 2 zachorowania na wzv typu A, 5 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 6 zachorowań na wzv typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 1 przypadek oraz wzv typu C o 3 przypadki. W analizowanym okresie wystąpił także wzrost liczby zachorowań na wzv typu A, w stosunku do roku poprzedniego, w którym zachorowań nie notowano. Nie zarejestrowano natomiast ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2017 r. zarejestrowano 5 przypadków zatrucia pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella – o 1 przypadek więcej niż w roku ubiegłym oraz 1 przypadek zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki Salmonella.

Zarejestrowano także 27 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (spadek o 6 przypadków), 1 przypadek innego bakteryjnego zatrucia pokarmowego (spadek o 2 przypadki), 58 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 20 przypadków), 60 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 21 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było Clostridium difficile. W 2017 roku zarejestrowano 25 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 5 przypadków mniej niż w roku 2016. Utrzymująca się wysoka liczba zarejestrowanych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania Clostridium difficile.

W 2017 r. na terenie Piekar Śląskich wystąpiły 3 ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową, tak jak w roku poprzednim.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 2 ogniska, narażonych było łącznie 25 osób, zachorowało 5 osób, zgonów nie było. Ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez Clostridium difficile;
- restauracji, gdzie zorganizowano przyjęcie okolicznościowe – 1 ognisko, narażonych było 45 osób, zachorowało 15 osób. Nośnika zakażeń oraz czynnika etiologicznego nie ustalono, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby:

- krztusiec – 3 zachorowania (spadek o 2 przypadki),
- świnka – 2 zachorowania (spadek o 1 przypadek),

natomiast wzrost zachorowań na następujące choroby :

- płonica – 11 zachorowań (wzrost o 3 przypadki),
- ospa wietrzna – 587 zachorowań (wzrost o 436 przypadków).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na różyczkę i odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 3 przypadki, zarejestrowano 23 zachorowania.

Zanotowano 2 przypadki szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta, o 13 przypadków mniej niż w roku ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 1 przypadek wirusowego zapalenia opon mózgowych oraz 1 przypadek bakteryjnego zapalenia opon mózgowych (tak jak w roku poprzednim),

natomiast nie rejestrowano zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę od 2011 roku obserwuje się tendencję spadkową, w roku 2017 zarejestrowano 15 przypadków zachorowań – o 5 przypadków mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzeniem nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2017 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 2214 przypadków w roku 2016 do 6844 przypadków w roku 2017.

Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany zarówno faktycznym wzrostem liczby zachorowań, jak również poprawą zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2017 roku zarejestrowano 37 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi, to jest o 46 przypadków mniej niż w roku poprzednim

W 2017 roku prowadzony był nadzór epidemiologiczno- wirusologiczny nad grypą w Systemie Sentinel w 1 wytypowanej poradni POZ. W ramach tego nadzoru pobrano próby do badań w kierunku wirusów grypy od 60 pacjentów z podejrzeniem zachorowania na grypę. Badania wirusologiczne potwierdziły obecność wirusa grypy u 41 pacjentów, we wszystkich przypadkach potwierdzono wirus grypy podtypu A/H3N2.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2017 roku o 263 w porównaniu z rokiem poprzednim, zaszczepionych zostało w 2017 roku 1478 osób.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową, w latach 2015-2017 nie notowano zachorowań.

Nadal utrzymująca się niska zapadalność, szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

W roku ubiegłym na terenie Piekar Śląskich zaszczepionych zostało 37 osób.

Ponadto w 2017 r. zarejestrowano 5 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (wzrost o 2 przypadki) oraz 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*, natomiast nie rejestrowano inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W analizowanym okresie zarejestrowano również 2 przypadki kiły (o 1 więcej niż w roku 2016), 2 przypadki nowo wykrytego zakażenia HIV (o 1 więcej niż w roku 2016), a także 1 przypadek listeriozy (tak jak w roku poprzednim).

W 2017 r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. Łącznie ogniska objęły 5 pacjentów. Nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia. Ogniska dotyczyły zakażeń szerzących się drogą pokarmową. Czynnikiem etiologicznym zachorowań było *Clostridium difficile*.

W przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2017 r. zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła:

- ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową, które wystąpiło u uczestników przyjęcia weselnego zorganizowanego w restauracji Hotel Rezydencja w Piekarach Śląskich, ul. Stara 1. Przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne, w trakcie którego ustalono, że narażonych osób było 45, natomiast zachorowało 15 osób. Nośnika zachorowań oraz czynnika etiologicznego nie ustalono, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Interwencję uznano za zasadną.

W 2017 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Piekary Śląskie pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 21 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 3 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2017 roku na terenie miasta Piekary Śląskie sprawowano nadzór nad 24 punktami szczepień. Skontrolowano 23 punkty szczepień, przeprowadzając 29 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnie imienne do PSSE w Bytomiu.

W 2017 r. poradnie POZ zgłosiły 65 dzieci oraz 57 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym. PPIS w Bytomiu wystosował 23 wezwania zobowiązujące rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2017 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w roku 2017 zostały wykonane w stopniu dobrym, jednak obserwuje się sukcesywny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest podmiotom leczniczym celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

1. Podsumowując prowadzony w 2017 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.

Ponadto w roku 2017 zanotowano nagły wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.

2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2017 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 2 szpitalami na terenie Piekar Śląskich:

- SP Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej im. dr J. Daaba w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 62,
- Szpital Miejski w Piekarach Śląskich pw. Św. Łukasza, Piekary Śląskie, ul. Szpitalna 11.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane. W szpitalach łącznie przeprowadzono 15 kontroli.

W szpitalach przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości: brudne zakurzone ściany i sufity w salach chorych, gabinetach lekarskich, gabinecie opatrunkowym, gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla pacjentów i personelu, korytarzach komunikacyjnych, gabinecie hydroterapii, szatni dla pacjentów i personelu, poczekalni dla pacjentów, zniszczone wyposażenie i sprzęt: meble, materace, sprzęt rehabilitacyjny, kabina prysznicowa, szafki służące na przechowywanie odzieży wierzchniej pacjentów, zniszczona wykładzina podłogowa w korytarzu komunikacyjnym, punkcie pielęgniarskim z pokojem przygotowawczym, salach chorych, zakurzone, powierzchnie mebli, nieprawidłowe gromadzenie i przechowywanie odpadów medycznych, przeterminowany preparat do dezynfekcji powierzchni.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzje 3 nakazujące usunięcie nieprawidłowości. W 1 przypadku nałożono mandat karny w wysokości 150 złotych, strona usunęła nieprawidłowości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. Wydane decyzje są w trakcie realizacji.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku SP Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w pralni należącej do szpitala, natomiast drugim szpitalu w pralni zewnętrznej na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 skontrolowanym szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia i przechowywania odpadów medycznych. Nałożono mandat karny w wysokości 150 złotych. Nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W jednym szpitalu sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorni centralnej, która spełnia obowiązujące wymagania, natomiast w drugim szpitalu w sterylizatorni podręcznej zlokalizowanej przy bloku operacyjnym.

Szpital posiada opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W 1 skontrolowanym szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji dotyczące przeterminowanego preparatu do dezynfekcji powierzchni, nałożono mandat karny, strona usunęła nieprawidłowości, co zostało potwierdzone w trakcie kontroli sprawdzającej.

Stan sanitarno – higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

Ponadto przeprowadzono 1 kontrolę tematyczną szpitala w zakresie zgłaszalności grypy. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W 1 szpitalu przeprowadzono kontrolę tematyczną dotyczącą stanu sanitarno-higienicznego w oddziale noworodkowym. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń szpitalnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2017 r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 2 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 2 kontrole zapleczy szpitalnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano interwencji dotyczących szpitali.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo-leczniczych

W ewidencji PSSE w Bytomiu na terenie Piekar Śląskich znajduje się 1 zakład opiekuńczo - leczniczy.

W roku 2017 przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie. Zakład przystosowany jest do osób niepełnosprawnych. Obiekt wyposażony w instalacje wodociągową i kanalizacyjną. Jakość wody jest monitorowana.

Pomieszczenia obiektu są w dobrym stanie. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. W obiekcie zorganizowana jest izolatka dla osób wymagających odizolowania z pełnym węzłem sanitarnym.

W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakład posiada zawartą umowę na odbiór odpadów niebezpiecznych z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41.

Placówka zaopatrzona jest w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Sterylizacja narzędzi odbywa się w firmie zewnętrznej (podmiocie leczniczym) na podstawie zawartej umowy.

Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej odpowiednie i w wystarczającej ilości.

W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana na miejscu. Zakład ma pomieszczenia przeznaczone na pralnię. W pomieszczeniach pralni zachowuje się rozdział dróg obiegu bielizny czystej i brudnej. Obiekt posiada wydzielone miejsca na przechowywanie odzieży czystej i odzieży brudnej.

Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładzie opracowana jest procedura, która określa postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarstwa i zachowanie personelu. W procedurze zawarte są zasady godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładów przechowywane są w wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny zakłady mają podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym.

Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątanania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu oceniono jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 31 podmiotów, w skład których wchodzi 52 obiekty.

Ponadto nadzorem objętych jest 10 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie, w 2017 r. przeprowadzono 28 kontroli w 26 obiektach.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono jako dobre.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny lub medyczny - pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych i oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardej, odpornej na przekłucie opisanych datą otwarcia i kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji. Odpady medyczne zakaźne za wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątanania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów oceniono jako dobry.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 58 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2017 r. skontrolowano 10 obiektów, przeprowadzając 10 kontroli sanitarnych.

W skontrolowanych gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości, nie nałożono mandatów karnych.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardej, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych. Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W skontrolowanych gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 2 praktyki pielęgniarek.

W 2017 r. skontrolowano 1 praktykę, przeprowadzając 1 kontrolę. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Wszystkie praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły.

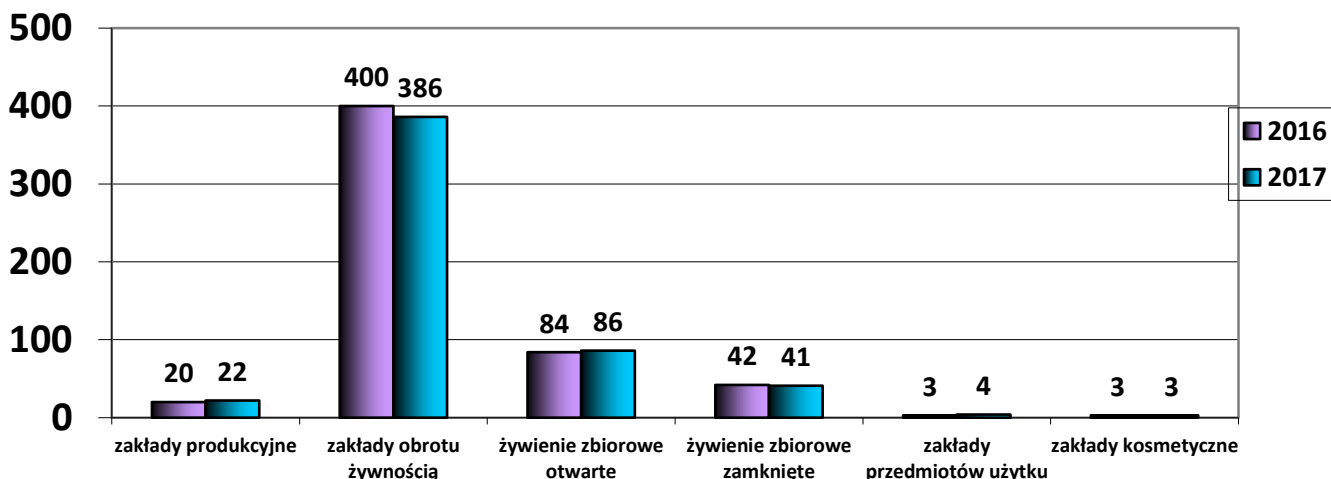
Wnioski

1. Stan sanitarny szpitali stopniowo ulega poprawie, na bieżąco wykonywane są zalecenia ujęte w decyzjach. Ponadto realizowane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2017 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Piekar Śląskich, skontrolowali **371** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **68,45 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Wykaz obiektów pod nadzorem

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Piekarach Śląskich można stwierdzić, że w 2017 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2016 roku.

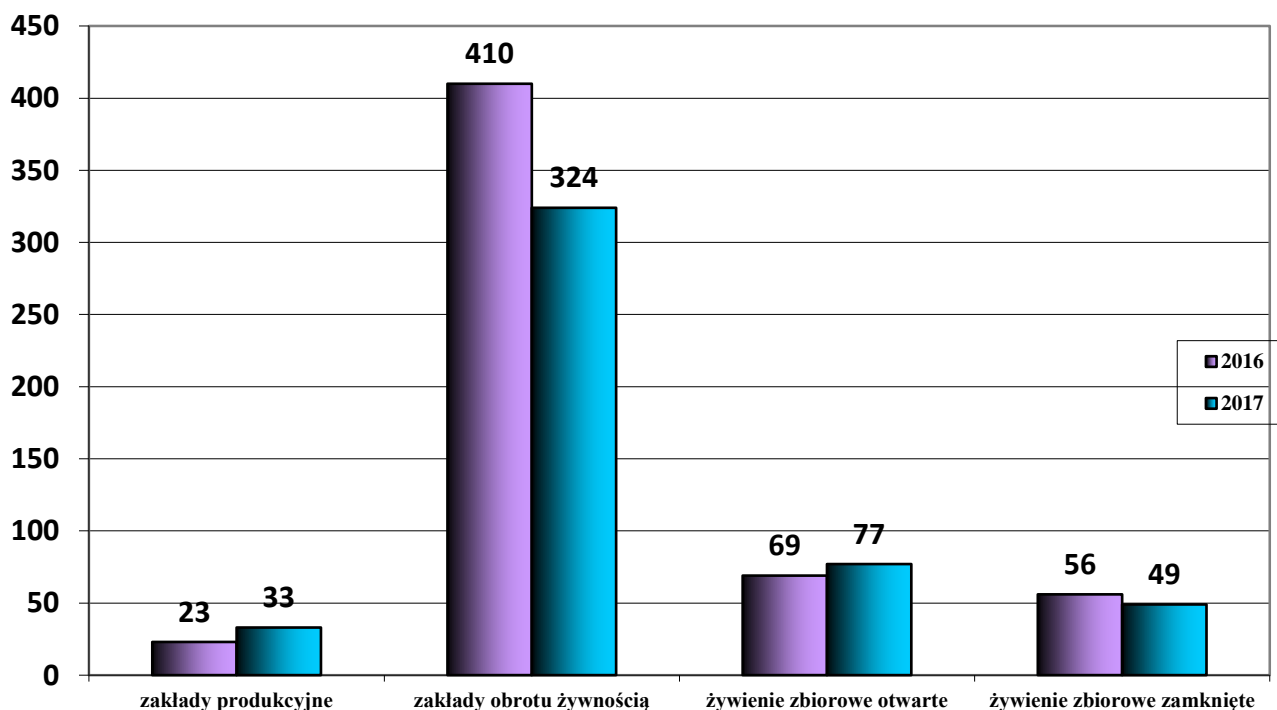
Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2017 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **8,9 %** niż w roku 2016.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2016 do 2017

Rodzaj obiektu	Piekary Śląskie			
	2016		2017	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	18	17	19	15
Obrót	275	244	241	218
Żywienie otwarte	60	49	59	47
Żywienie zamknięte	39	37	38	38
RAZEM	392	347	357	318

W roku 2017 wykonano **318** kontroli z **357** zakładów zaplanowanych do kontroli. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **89,1 %**.

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie miasta Piekary Śląskie w 2017 roku przeprowadzono **483** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2016 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2017 r. zmniejszyła się.

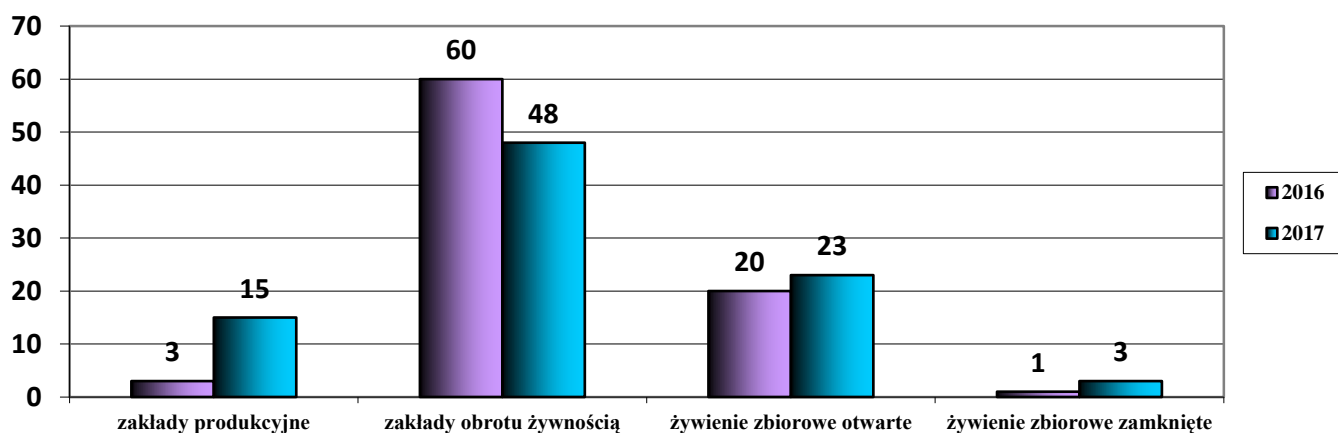
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **324** (o ok. 21 % mniej niż w 2016 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **43,5 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **11,6 %** w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli zmniejszyła się o **12,5 %** w stosunku do roku 2016.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2016 i 2017

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Piekary Śląskie	552	542	403	371	562	483	84	89	-	-	6 / 1400	17 / 4950

W roku 2017 na terenie miasta Piekary Śląskich wydano ogółem **89** decyzji administracyjnych na podmioty branży spożywczej, tj. o **6 %** decyzji więcej niż w 2016 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2017 liczba wydanych decyzji zwiększyła się w stosunku do ubiegłego roku.

Wśród zakładów obrotu żywnością ilość decyzji administracyjnych zmniejszyła się o **20 %** w stosunku do 2016 roku, natomiast wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zwiększyła się o **15 %**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2017 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2017 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
Piekarnie Śląskie	403	4	1	371	17	4,58

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny nieznacznie się pogorszył.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2016 i 2017.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2016 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Piekary Śląskie	403	6 / 1400	1,5	371	17 / 4950	4,58

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno-higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **11** (tj. o **183,3 %**) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych.

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2017 do badań laboratoryjnych na terenie Piekar Śląskich pobrano **115** próbek, tj. o **4%** mniej próbek niż w roku 2016, w którym pobrano **120** próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **85** próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano **3** próbki,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **19** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **27** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **8** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **7** próbek, tj. **5,8%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym żadna próbka nie została zdyskwalifikowana.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **5**, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae* (lody z automatu). Dwie próbki zostały zdyskwalifikowane pod względem obecności zanieczyszczeń biologicznych.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2017 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Piekary Śląskie zewidencjonowanych jest **10** piekarni, z których skontrolowano **10**.

W trakcie kontroli w 2 zakładach pobrano ogółem 6 próbek, w tym 6 próbek sanitarnych – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego dwie próbki zostały zdyskwalifikowane w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2017 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Piekar Śląskich przeprowadzono 13 kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Piekar Śląskich znajdowała się 1 wytwórnia oraz 2 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, nie przeprowadzono kontroli sanitarnych.

W roku 2017 nie przeprowadzono kontroli sanitarnych w obiektach obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowały się 3 obiekty obrotu kosmetykami.

Pracownicy sekcji HŻŻ i PU na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2017 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2017 roku na terenie miasta Piekar Śląskich przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
						1	2	3	4	5	6	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	5	4	4	0	0	0	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	5	5	5	0	0	0	0	0	0	-
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	3	1	1	0	0	0	0	0	-	W ramach czynności kontrolnych pobrano 5 próbek sanitarnych do badań laboratoryjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
6.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	16	3	3	0	0	0	0	0	0	-

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
7.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	20	4	4	0	0	0	0	0	0	-
8.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	1	1	1	1	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 5 próbek lodów z automatu
9.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	26	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 1 pomiaru tłuszczu
10.	Akcja związana z „Planem działania na 2017 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”,	NS.HŻŻ i WIORIN	1	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach kontroli pobrano 1 próbkę żywności do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali ciężkich.
11.	Żywnienie pacjentów w szpitalach.	NS.HŻŻ	2	2	2	0	0	0	0	0	0	-

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
12.	Akcja dot. pestek moreli.	NS.HŻŻ	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
13.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	31	31	31	0	0	0	0	0	0	-
RAZEM		-	64	39	39	1	-	-	-	-	-	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Interwencje

Sekcja: Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku (**POWIAT PIEKARY ŚLĄSKIE**)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **20**, w tym anonimowych **5**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **18**, w tym anonimowych **4**; zasadnych **5** w tym anonimowych zasadnych **1**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **1**, w tym anonimowych **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzane przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	13	13	14	1/3	3/1100	3/10	0	0	-
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	7	5	6	2/3	3/1000	2/4	1	0	Państwowa Inspekcja Pracy
3.	Działalność prowadzona bez głośzenia	0	0	1	0/0	0/0	0/0	0	0	-
SUMA		20	18	21	3/6	6/2100	5/14	1	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie Piekary Śląskie podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2017 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o około **73 %** w porównaniu do roku 2016, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **11** interwencji.

WNIOSKI:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2017 wzrosła w stosunku do roku 2016, co świadczy o nieznacznym pogorszeniu warunków sanitarno – technicznych w skontrolowanych zakładach.
3. W roku sprawozdawczym nałożono większą ilość mandatów za bieżący stan sanitarno - porządkowy za nieprawidłowy stan sanitarno – higieniczny, m.in. za brak porządku i czystości w zakładach.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2016 jak i 2017 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2016 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się wyższą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2016 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2017 roku była obecność zanieczyszczeń biologicznych.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej i wody w pływalniach

Łącznie w 2017 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano 75 próbek wody, w tym przebadano pod względem:

- bakteriologicznym – 74,
- fizykochemicznym – 26.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia, zarządców pływalni i organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli wynosiła 105.

Wydano 3 decyzje: 1 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 2 dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni .

Nie zarejestrowano żadnej interwencji.

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 56,0 tys.,*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d : woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowice – śr. 6051 (SUW Bibiela; SUW Kozłowa Góra; zbiorniki Murcki- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczalkowice lub SUW Będzin); dystrybutor: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Piekarach Śląskich.*

Miasto Piekary Śląskie zaopatrywane jest w wodę zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach dostarczaną głównie ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz z Stacji Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie (dzielnice Brzeziny Śląskie i Brzozowice Kamień). Ponadto część dzielnicy

Dąbrówka Wielka zasilana jest wodą z nadzorowanych przez inne PSSE ujęć powierzchniowych tj. SUW Goczałkowice lub SUW Będzin-zbiorniki Murcki.

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta. W 2017r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano 22 próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 22, pod względem bakteriologicznym 21.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Piekary Śląskie wynosiła 65.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Piekary Śląskie oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii zgłoszonych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich wynosiła 31.

2. Ocena jakości wody w pływalniach

W 2017 r. na terenie miasta czynne były 2 pływalnie kryte oparte na wodzie wodociągowej. Od lipca 2017 r. z uwagi na prace modernizacyjne wstrzymano eksploatację pływalni Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w Piekarach Śląskich.

W 2017 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niosek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 6 próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: legionella, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niosek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła **40**.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: Pseudomonas aeruginosa ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ chlor wolny, chlor związany i potencjał redoks.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 6 obiektach, w tym szpital - 2; zakłady opiekuńczo-lecznicze (podmioty lecznicze)/domy zakonne - 1; hotele - 2; inne świadczące usługi hotelarskie -1.

W żadnym obiekcie nie stwierdzono ponadnormatywnej liczby bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną. Występowały tylko przypadki punktowego skażenia fragmentu instalacji.

Ogółem w 2017 r. na obecność bakterii legionella pobrano 47 próbek wody, w tym zakwestionowano – 15.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

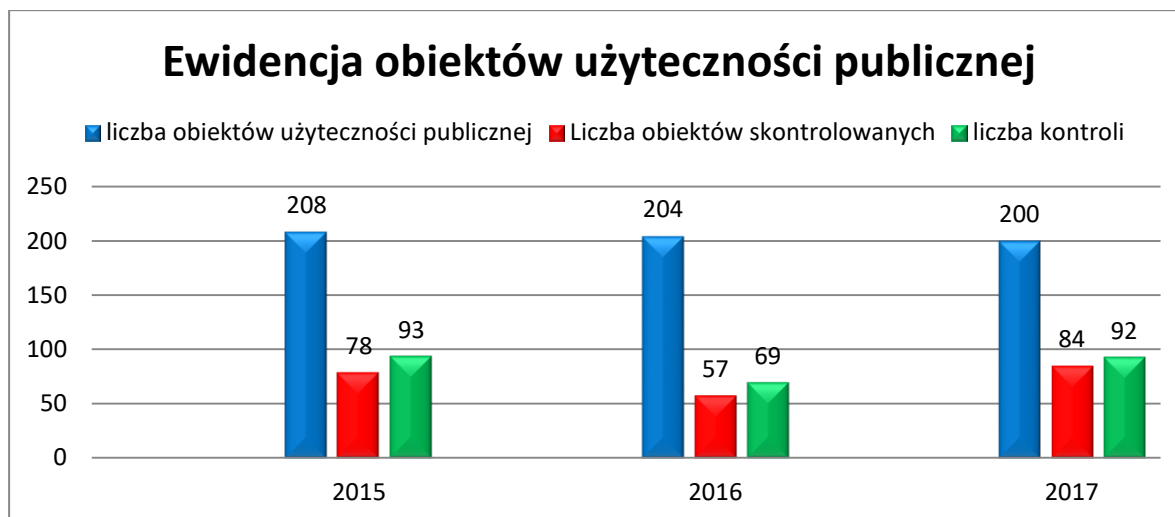
W 2017 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 84 obiektach użyteczności publicznej, spośród 200 ujętych w ewidencji, co stanowi 41,5 %. W porównaniu do 2016 r., w którym skontrolowano 57 obiektów użyteczności publicznej, spośród 204 ujętych w ewidencji, co stanowiło 27,9 %, zdecydowanie zwiększył się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 45 obiektów, spośród 79 ujętych w ewidencji, co stanowi 57 %;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano wszystkie z 8 zewidencjonowanych;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano wszystkie z 3 zewidencjonowanych;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 1 obiekt, spośród 3 zewidencjonowanych, co stanowi 33,3 %;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 1 dom spośród 2 zewidencjonowanych, co stanowi 50 %;
- dworzec autobusowy i przystanek – skontrolowano dworzec autobusowy;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 3 spośród 16 zewidencjonowanych, co stanowi 18,7 %;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, pracownie protetyczne, transport publiczny, fermy, tereny rekreacyjne, sklepy zielarskie) – skontrolowano 25 obiektów spośród 87 zewidencjonowanych, co stanowi 28,7 %.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii.

Łącznie w 2017 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 92 kontrole, wydano 6 decyzji nakazujących, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 300 zł. Ponadto wydano 1 decyzję nakazującą na zarządcę, administratora budynku mieszkalnego.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2015 - 2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2017 skontrolowano największą liczbę obiektów, co miało wpływ na zdecydowanie większą ilość kontroli przeprowadzonych w obiektach użyteczności publicznej.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2017 r. wykazały nieprawidłowości.

Domy pomocy społecznej

W ewidencji jest 1 całodobowy i 1 dzienny dom pomocy społecznej. Skontrolowano obiekt całodobowy, oceniono jako dobry. Budynek domu jest piętrowy, wolnostojący. Obiekt jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i technicznym. Pokoje pensjonariuszy są 1, 2 lub 3 osobowe. Pokoje wyposażone w tapczany, szafy, stoliki, krzesła, szafki nocne. Wyposażenie czyste. Toalety, łazienki czyste. Bielizna jest prana w obiekcie. Obiekt posiada wydzielone miejsca do przechowywania bielizny czystej i bielizny brudnej. Dezynfekcja koców, poduszek, kołder prowadzona jest na bieżąco we własnej pralni. Zakład posiada opracowaną procedurę postępowania w przypadku zachorowania na chorobę zakaźną oraz procedurę postępowania w przypadku zgonu pensjonariusza. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Odpady gromadzone w pojemnikach, kontenerach, obiekt posiada umowę na odbiór odpadów z firmą posiadającą wymagane zezwolenie. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Dzienny dom pomocy społecznej był skontrolowany w 2016 r. Jego stan oceniono jako dobry.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

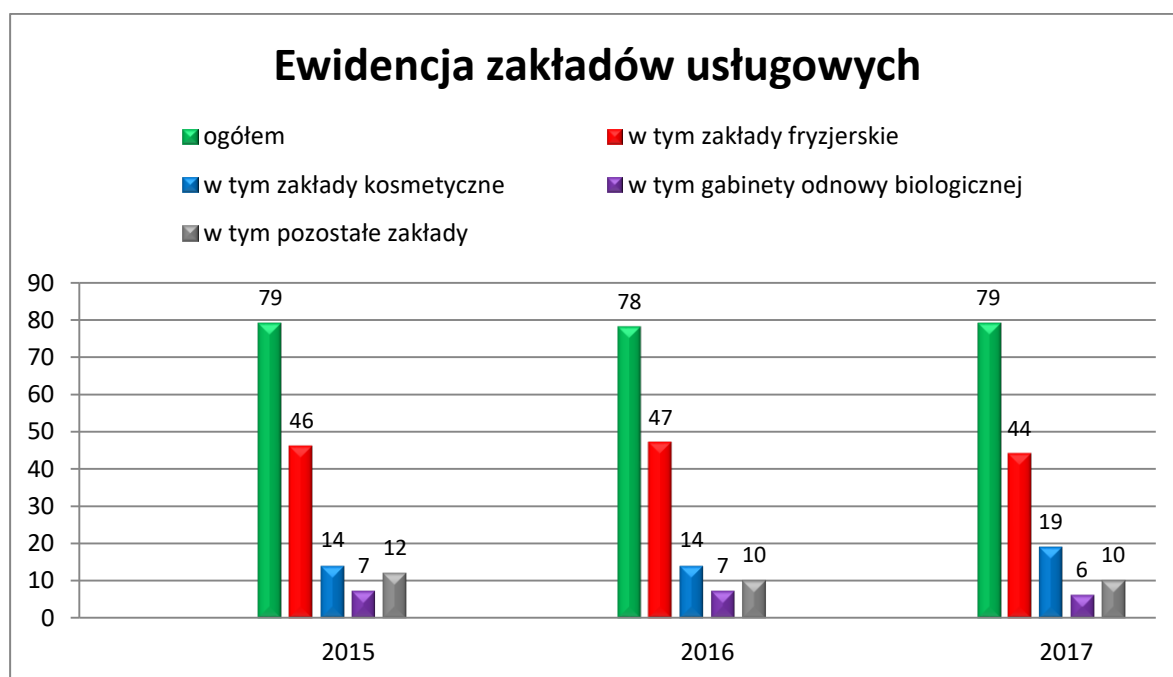
PPIS obejmuje nadzorem w Piekarach Śląskich ogółem 8 obiektów, w tym 5 hoteli i 3 inne obiekty świadczące usługi hotelarskie. W roku sprawozdawczym skontrolowano wszystkie obiekty, przeprowadzono 8 kontroli. Kontrole wykazały, że hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów nie budził

zastrzeżeń. Oprócz hoteli, w ciągu minionego roku skontrolowano 3 inne obiekty, wchodzące w skład pozostałej bazy noclegowej, w której przeprowadzono 3 kontrole sanitarne. Wyniki kontroli nie wykazywały nieprawidłowości w tych obiektach. Podobnie jak w roku ubiegłym skontrolowane obiekty są w dobrym stanie technicznym i sanitarno-porządkowym.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 79 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 44 to zakłady fryzjerskie, 19 - kosmetyczne, 6 - odnowy biologicznej, 10 - zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2017 roku skontrolowano 45 zakładów, przeprowadzono 45 kontroli sanitarnych. W tej grupie obiektów wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące, które dotyczyły następujących zakładów:

Gabinet kosmetyczny i solarium w Piekarach Śląskich, ul. Wyszyńskiego 25 – kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach, ślady po zalaniu na suficie w recepcji, zniszczony, pordzewiały zlew w pokoju socjalnym. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą.

Zakład Fryzjerski w Piekarach Śląskich, ul. Wyszyńskiego 34A – kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: popękane kafelki podłogowe w sali fryzjerskiej, zniszczony wieszak na okrycia wierzchnie dla klientów, odprysk farb na ścianach i drzwiach wejściowych. W związku z tym, wydano decyzję nakazującą.

Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 zł. Mandaty karne nałożono za brak aktualnej dokumentacji dotyczącej procesu sterylizacji, za brudne podłogi, zlew i umywalkę. W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne, które zrealizowano w terminie. W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2017 r. jako złe pod względem technicznym oceniono 2 obiekty, (w 2016 r. – żaden obiekt nie oceniono jako zły).

4. Dworzec autobusowy

W grudniu 2016 r. zakończono przebudowę dworca autobusowego. Przeprowadzona kontrola w 2017 r. wykazała, że teren dworca utwardzony, zadaszony. Na terenie obiektu znajduje się budynek wolnostojący, jednokondygnacyjny, w którym znajduje się poczekalnia dla pasażerów, punkt obsługi pasażera, toaleta automatyczna całodobowa ogólnodostępna oraz lokale usługowo-handlowe. W dniu kontroli z powodu awarii była nieczynna toaleta automatyczna, wobec czego na terenie dworca usytuowano 2 toalety przenośne TOI-TOI. Stan sanitarny toalet przenośnych nie budził zastrzeżeń. Na terenie dworca utrzymywany jest porządek, wystawione pojemniki na odpady komunalne, postępowanie z odpadami prawidłowe.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem są 3 ustępy publiczne. W roku sprawozdawczy skontrolowano wszystkie obiekty, przeprowadzono 3 kontrole. Przeprowadzono w nich 2 kontrole sanitarne. Ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, podłogi i ściany w kabinach ustępowych mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy. Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-porządkowy ustępów oceniono jako dobry.

6. Baseny kąpielowe

W ewidencji PSSE w Bytomiu są 3 obiekty, w tym 2 baseny całoroczne i 1 sezonowy. W roku 2017 skontrolowano 1 basen całoroczny, pozostałe obiekty w roku sprawozdawczym były nieczynne. Kontrola basenu zlokalizowanego w Szkole Podstawowej nr 5 nie wykazała nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno - porządkowy basenu oceniono jako dobry.

7. Apteki

Ogółem w ewidencji jest 31 aptek. W roku 2017 skontrolowano 9 aptek, w których przeprowadzono 14 kontroli. Na podstawie wyników kontroli wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące i nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. - bałagan i nieporządek na zapleczu apteki. Decyzje administracyjne wydane zostały na następujące apteki:

Apteka Flos II w Piekarach Śląskich, ul. Waculika 2 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowość taką jak: brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniu komory przyjęć, w związku z tym wydano decyzję nakazującą. Nakaz decyzji nie został wykonany w terminie, w związku z tym wystosowano do strony upomnienie. Kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie nakazów decyzji.

Apteka Dr Max w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 41 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w korytarzu komunikacyjnym, w magazynie leków, w komorze przyjęć, zawilgocone ściany w pomieszczeniu porządkowym, popękana szyba w drzwiach wejściowych, w związku z tym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.

Apteka w Piekarach Śląskich, oś. Andaluzja 9 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w komorze przyjęć, w magazynie

kosmetyków, w korytarzu komunikacyjnym, w związku z czym wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie.

Apteka Słoneczna w Piekarach Śląskich, ul. Wyszyńskiego 9 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany we wszystkich pomieszczeniach apteki, w związku z czym wydano decyzję nakazującą, która jest w trakcie realizacji.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2017 roku, jako zły pod względem technicznym oceniono 1 obiekt (w 2016 r. – żaden obiekt nie oceniono jako zły).

8. Obiekty kulturalno- widowiskowo- rozrywkowe

Ogółem w ewidencji jest 6 obiektów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 1 obiekt - Dzielnicowy Dom Kultury przy ul. Roździeńskiego 99. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Stan obiektu pod kątem technicznym i sanitarno-porządkowym oceniono, jako dobry.

9. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażyści, personel gabinetów odnowy biologicznej.

Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej.

Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego 3 zakładów z terenu Piekar Śląskich oceniono pozytywnie.

10. Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła między innymi czynności dot. imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowania regulaminów, procedur.

Wydano 1 opinię dot. imprezy masowej i nadzorowano 1 imprezę masową, która przebiegała z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 1 decyzję zezwalającą na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Ekshumacja odbyła się pod nadzorem upoważnionego przedstawiciela PPIS w Bytomiu. Wydano 9 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy. Zaopiniowano 1 projekt regulaminu w sprawie porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych - pozytywnie zaopiniowano 9 procedur.

11. Interwencje

W 2017 r. do PSSE w Bytomiu wpłynęły 4 wnioski mieszkańców Piekar Śląskich o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta. Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (3 zgłoszenia),

- awarie kanalizacji (1 zgłoszenie).

Wszystkie zgłoszenia zostały rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu. Osoby wnioskujące o interwencje, otrzymały odpowiedzi pisemne o sposobie rozpatrzenia sprawy.

Pracownicy sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili 2 kontrole sanitarne, na podstawie których wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą. Zasadna okazała się jedynie interwencja w sprawie awarii kanalizacji w budynku mieszkalnym w Piekarach Śląskich przy ul. Armii Wojska Polskiego 1. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej na zarządcę budynku. Decyzja obejmowała nakaz: naprawienie instalacji kanalizacyjnej tak, aby ścieki nie wydostawały się na zewnątrz instalacji i nie zalewały ganków i korytarzy w piwnicy budynku mieszkalnego, doprowadzić pomieszczenia piwnicy do właściwego stanu higieniczno-sanitarnego poprzez oczyszczenie i osuszenie ganków i korytarzy z nieczystości kanalizacyjnych, w pomieszczeniach piwnicy przeprowadzić zabiegi dezynfekcyjne i deratyzacyjne.

Kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.

Trzy interwencje dotyczące zagrożeń spowodowanych obecnością gryzoni zostały rozpatrzone pismem do stron.

W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano spadek ilości wpływających interwencji (w 2017 r. wpłynęły 4 interwencje, w roku 2016 wpłynęło 7 interwencji).

Wnioski:

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie.

W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 84 obiekty, jako ze złym stanem na koniec 2017 r. odnotowano 3 obiekty.

Na wzrost świadomości podmiotów wykonujących usługi kosmetyczne, fryzjerskie, tatuażu i odnowy biologicznej na temat bezpieczeństwa klienta i pracowników miała wpływ przeprowadzona w ostatnich latach Kampania Społeczna „Mam świadomość, jak być zdrowym”, co potwierdzają wyniki kontroli sanitarnych tych zakładów oraz zaopiniowane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. W ramach Kampanii Społecznej prowadzonej w latach 2015-2017 pozytywnie oceniono 15 zakładów, co stanowi 19 % zakładów objętych kampanią.

Duże utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru sanitarnego nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla tych obiektów.

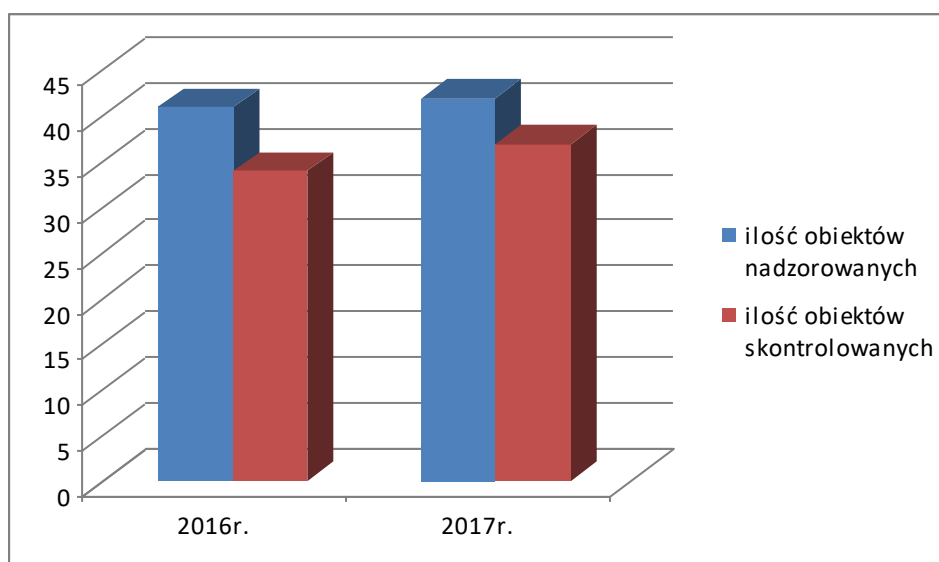
W 2017 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych zmalała (w 2016 r. było 7 zgłoszeń, a w 2017 r. 4 zgłoszenia). Podobnie jak w roku ubiegłym zgłoszenia dotyczyły spraw związanych z budynkami mieszkalnymi i posesjami.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2017 r. na terenie miasta Piekary Śląskie, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objęte były 42 obiekty. Skontrolowano w tym okresie 37 placówek, co stanowi 88%.

W porównaniu do roku 2016 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba obiektów uległa zwiększeniu. W roku sprawozdawczym powstały:

- Prywatna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego przy Klubie Sportowym Tennis Club w Piekarach Śląskich przy ul. Bednorza 1F,
- Przedszkole Niepubliczne „Iskierka”, Piekary Śląskie, ul. Tarnogórska 27.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2017 r. pod nadzorem było 14 szkół, w tym 11 szkół podstawowych, 1 gimnazjum, 2 zespoły szkół. Skontrolowano wszystkie placówki w ciągu trwania roku 2017, liczba ta uległa zwiększeniu w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W roku sprawozdawczym powstała Prywatna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego przy Klubie Sportowym Tennis Club, Piekary Śląskie, ul. Bednorza 1F.

W roku sprawozdawczym uległy likwidacji 2 gimnazja funkcjonujące samodzielnie. Miejskie Gimnazjum nr 4 w Piekarach Śląskich, ul. Skłodowskiej – Curie 108 przekształciło się w Miejską Szkołę Podstawową nr 13 w Piekarach Śląskich, natomiast Miejskie Gimnazjum nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Armii Krajowej 2 zostało włączone do Miejskiej Szkoły Podstawowej nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi w Piekarach Śląskich przy ul. Waculika 10.

Gimnazjum w Zespole Szkół Katolickich w Piekarach Śląskich przy ul. Bytomskiej 207 zostało przekształcone w Katolicką Szkołę Podstawową w Piekarach Śląskich.

W wyniku kontroli w szkołach wydano 3 nowe decyzje administracyjne nakazujące:

1. Miejska Szkoła Podstawowa nr 9, Piekary Śląskie, ul. Armii Krajowej 2:
  - brak osłon na punktach świetlnych.
2. Miejska Szkoła Podstawowa nr 13, Piekary Śląskie, ul. Skłodowskiej-Curie 108:
  - zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych,
  - brak osłon na punktach świetlnych,
  - zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzach i w salach zajęć.
3. Miejska Szkoła Podstawowa nr 11, Piekary Śląskie, ul. Śląska 8:
  - zły stan higieniczno-sanitarny ścian i sufitów na korytarzach.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym liczba nowych decyzji uległa zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym liczba decyzji zmieniających termin wykonania nakazów wydanych w latach ubiegłych utrzymuje się na stałym poziomie i wyniosła 14.

Na Miejską Szkołę Podstawową nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Szpitalnej 9 wydano w 2009 r. decyzję administracyjną dotyczącą złego stanu sanitarno-higienicznego sali gimnastycznej. 5-krotnie prolongowana, co powoduje pogorszenie się stanu sanitarno - higienicznego w/w sali.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości 1 decyzję administracyjną dotyczącą zapewnienia właściwego stan technicznego podłóg w salach zajęć w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 9 w Piekarach Śląskich przy ul. Waculika 10.

W porównaniu z 2016 r. liczba decyzji wykonanych w całości uległa zmniejszeniu.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W 2 szkołach podstawowych wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 266 uczniów. W większości placówek w oddziałach szkolnych odnotowano przekroczenia przyjętych norm. Wyniki w formie tabelarycznej zostały przesłane dyrektorom szkół, z uwzględnieniem zarówno niskiej 10% jak i wysokiej 15% normy, celem wykorzystania w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Przedszkola i inne formy

W 2017 r. pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 17 przedszkoli. Powstała nowa placówka - Przedszkole Niepubliczne „Iskierka”, Piekary Śląskie, ul. Tarnogórska 27.

Zmniejszyła się liczba przeprowadzonych kontroli w tych obiektach i wyniosła 18.

W roku sprawozdawczym wydano 3 nowe decyzje administracyjne, które dotyczyły:

1. Miejskie Przedszkole nr 1, Piekary Śląskie, ul. Bytomska 79:
  - zły stan techniczny nawierzchni drogi dojazdu do ogrodu przedszkolnego,
2. Miejskie Przedszkole nr 8, Piekary Śląskie, ul. Czempieła 5,
  - zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłóg we wszystkich salach zajęć,
  - zacieki w pomieszczeniu szatni,
  - nieprawidłowe przechowywanie pościeli dzieci leżakujących.
3. Miejskie Przedszkole nr 11, Piekary Śląskie, ul. Makowskiego 10:
  - zły stan higieniczno-sanitarny ścian holu i pomieszczenia sanitarnego dla dzieci.

Liczba nowych decyzji uległa zmniejszeniu w porównaniu do ubiegłego roku sprawozdawczego.

Zwiększyła się liczba decyzji prolongowanych wydanych w latach wcześniejszych i wynosi 11.

W 2 obiektach decyzje wydane w latach wcześniejszych zrealizowano w całości. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wykonanych decyzji zwiększyła się. Dotyczyły one:

1. Miejskie Przedszkole nr 11, Piekary Śląskie, ul. Makowskiego 10:
  - zakupiono nowe meble edukacyjne.
2. Miejskie Przedszkole nr 3, Piekary Śląskie, ul. Piłsudskiego 17:
  - zapewniono osłony grzejników c.o.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy. Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń.

2 placówki zostały skontrolowane pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń

i sprzętu do zabaw. Piasek jest wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice są zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Żłobki

W roku sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę w jedynym istniejącym na terenie miasta żłobku – Żłobek Miejski w Piekarach Śląskich przy ul. Skłodowskiej 106. Wyegzekwowano wydaną w 2016 r. decyzję administracyjną tj. odmalowano sale zajęć. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym stan sanitarno-higieniczny w w/w placówce uległ poprawie.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2017 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowały się 4 świetlice środowiskowe oraz 1 warsztat terapii zajęciowej. Skontrolowano 3 świetlice środowiskowe i 1 warsztat terapii. W skontrolowanych placówkach stan sanitarno-higieniczny był prawidłowy, podobnie jak w roku ubiegłym.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w roku sprawozdawczym dokonano pomiarów mebli szkolnych w wytypowanej placówce. Skontrolowano w tym zakresie 5 oddziałów, zmierzono 63 dzieci. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

W 2017 roku zgodnie z decyzją PPIS w Bytomiu zakupiono nowe meble edukacyjne w Miejskim Przedszkolu nr 11 w Piekarach Śląskich przy ul. Makowskiego 10.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2017 r. w 7 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji administracyjnych dotyczących złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń bloków sportowych.

W Miejskiej Szkole Podstawowej nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Szpitalnej 9 stan sanitarno-techniczny sali gimnastycznej ulega dalszemu pogorszeniu z uwagi na wielokrotne przesunięcia terminów wykonania nakazów decyzji administracyjnej wydanej w 2009 r.

W 2017 r. prolongowano 3 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych, liczba ta w porównaniu z rokiem 2016 uległa zwiększeniu.

Jedna decyzja dotyczyła złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitu w sali gimnastycznej w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Szpitalnej 9.

Jedna decyzja dotyczyła złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zaplecza bloku sportowego w Miejskim Gimnazjum nr 2 w Piekarach Śląskich przy ul. Popiełuszki 8.

Jedna decyzja dotyczyła zapewniania prawidłowej nawierzchni boisk szkolnych w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5 w Piekarach Śląskich przy ul. Chopina 11.

W roku sprawozdawczym nie wyegzekwowano żadnej decyzji administracyjnej wydanej w latach wcześniejszych w tym zakresie. Sytuacja w w/w zakresie w porównaniu z rokiem 2016 uległa pogorszeniu.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie.

Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny trawiasty.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2016, jak i w 2017 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2016, jak i w 2017 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej.

W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli.

Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

Podobnie jak w roku ubiegłym w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 12 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 8 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 369 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba skontrolowanych turnusów utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast zmniejszyła się liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2017” zgłoszonych zostało 18 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania. W czasie trwania turnusów skontrolowano 9 placówek. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 428 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2016 liczba turnusów wypoczynku letniego oraz przeprowadzonych w nich kontroli zmniejszyła się.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2017 r. zgłoszono 2 interwencje:

1. Miejskie Przedszkole nr 8 w Piekarach Śląskich, ul. Czempieła 5 – interwencja z podaniem danych osobowych, dot.: wszawicy, braku czystości, złego stanu technicznego podłóg i mebli edukacyjnych – interwencja zasadna.
2. Miejska Szkoła Podstawowa nr 14 w Piekarach Śląskich, ul. Bednorza 29 – interwencja z podaniem danych osobowych, dot.: wszawicy – interwencja bezzasadna.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba interwencji zwiększyła się.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa zwiększeniu. W 2016 r. wynosiła - 20, natomiast w roku sprawozdawczym - 25, - ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych zmniejszyła się.

W 2016 r. wynosiła 10, natomiast w roku sprawozdawczym 6.

Podobnie jak w ubiegłym roku sprawozdawczym zrealizowano w całości 4 decyzje wydane w latach wcześniejszych.

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania nakazów decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu i większego zaangażowania gminy w zabezpieczenie odpowiedniej ilości środków finansowych z przeznaczeniem na prace remontowe, których dyrektorzy placówek nie są w stanie zrealizować we własnym zakresie, np. wielokrotne prolongowanie nakazu decyzji administracyjnej wydanej w 2009 r. w jednej ze szkół powoduje znaczne pogorszenie się warunków sanitarno-technicznych w placówce i niewłaściwe warunki higieniczno-zdrowotne.

Na terenie miasta Piekary Śląskie większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do organizatorów wycieczki nt. Dopalacze - wypalacze groźne narkotyki,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli dyżurujących w miesiącu sierpniu w zakresie zasad bezpieczeństwa podczas upałów,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli i szkół dot. rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Piekary Śląskich nadzorem objętych jest 107 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przetwórstwa tworzyw sztucznych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;

- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2017 r. w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Piekary Śląskie skontrolowano 36 obiektów, w których przeprowadzono 44 kontrole. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień z zakresu:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań,
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy,
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm.

Złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak kart charakterystyki i spisu stosowanych w działalności substancji i mieszanin chemicznych;
- pracownicy nie zapoznani się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- brak instrukcji składowania załadunku i transportu substancji i mieszanin chemicznych;
- nieprawidłowego oznakowania miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;

- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- brak zainstalowanego prysznica bezpieczeństwa do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku do przemywania oczu w pomieszczeniach pracy (wykonywane są prace, przy których występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi).

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- braku uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego,
- w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 10 decyzji administracyjnych,
- w nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. Na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia.

W 2017 r. w 2 zakładach stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N, są to: „Orzeł Biały” S.A. Piekary Śląskie, ul. Harcerska (przekroczenia ołowiu) oraz Węglokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Bobrek-Piekary” Ruch Piekary (hałas i pyły).

Warunki przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia - hałasu, pyłów węgla kamiennego zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na czynniki szkodliwe. W/w zakłady realizują programy działań organizacyjno-technicznych, wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych, poprawiają warunki pracy poprzez modernizację pomieszczeń pracy oraz tworzenie nowych stanowisk pracy dostosowanych do europejskich standardów. Pracodawcy na bieżąco wyposażają pracowników w środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy. Pracodawcy opracowali szczegółowe instrukcje dot. bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, z którymi zapoznali pracowników.

Na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się 2 podmioty zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych: PPHU „KANAKUA” Jacek Gawron ul. Tarnogórska 18 (prekursory narkotykowe kat. 2 nadmanganian potasu) oraz Firma Chempur Marcin Piątek Piekary Śląskie ul. J. Lortza 70a (dystrybucja prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3, takich jak: kwas siarkowy, kwas solny, metylobenzen, toluen, nadmanganian potasu oraz bezwodnik octowy). Powyższe podmioty w szczególności ze względu na handel i konfekcjonowanie prekursorów kat. 2 (nadmanganian potasu, bezwodnik octowy) są objęte stałym monitoringiem. Podmioty zgodnie z obowiązującymi przepisami przekazują informację dot. ilości tych substancji wykorzystywanych lub dostarczanych odbiorcom oraz nazwiska i dane kontaktowe funkcjonariuszy odpowiedzialnych za ich handel, do PPIS w Bytomiu.

Na terenie Piekar Śląskich znajduje się producent wyrobów chemicznych: taśm przenośnikowo-tkaninowych jest to firma Cobra Europa Sp. z o. o. , 41-940 Piekary Śląskie, ul. Graniczna 7- wyłączny dystrybutor i producent taśm Dupreux w Polsce. Gotowym wyrobem są taśmy gumowe i PVC (taśmy z polichlorokuwinyłu), jednoprzekładniowe, przenośnikowe, wieloprzekładniowe. Produkowane taśmy są przeznaczone dla górnictwa: węgla kamiennego i brunatnego, piaskowni, cementowni, do przemysłu spożywczego. W ramach bieżącego nadzoru przeprowadzono 1 kontrolę, podczas której stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych

w środowisku pracy, obniżenia natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, opracowania programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas (poprawy warunków higieny pracy na stanowiskach pracy z przekroczeniem NDN), niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higienicznosanitarnych. W ślad za tym stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną nakazującą.

Przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i detergentów. Podczas kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Skontrolowane produkty posiadały oznakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz aktualne karty charakterystyki sporządzone w języku polskim, posiadające treść i format zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań były spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk.

W 2017 r. w ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 1 kontrolę. Przeprowadzona kontrola nie wykazała uchybień. W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle tworzyw sztucznych przeprowadzono 2 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy. W ślad za stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną nakazującą.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi

Na terenie miasta Piekary Śląskie prowadzono stały monitoring Sklepu "Magic Blow Śmieszne Rzeczy" Piekary Śląskie Góry, ul. Kalwaryjska 58, w którym wprowadzała do obrotu środki zastępcze spółka Kubex-A Sp. z o.o. z Pabianic w 2015 r.

W trakcie prowadzonych wizytacji stwierdzono, że w w/w obiekcie został zorganizowany punkt rejonowy MOPR w Piekarach Śląskich. W chwili obecnej na terenie Piekar Śląskich nie działają sklepy zajmujące się sprzedażą środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

3. Choroby zawodowe

W roku 2017 roku PPIS w Bytomiu wydał 7 decyzji, w tym 2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej i 5 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano 2 decyzje stwierdzające - pylice płuc (2) oraz stwierdzono 2 przypadki chorób zawodowych, tj. pylic płuc. Liczba stwierdzonych przypadków chorób zawodowych jest spowodowana długoletnim narażeniem na pyły węgla kamiennego w środowisku pracy, tj. w górnictwie.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2016 i 2017

Numer choroby zawodowej i nazwa	2016 r.	2017 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz. 3 - pylice płuc	6	2
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (...)	3	0
Razem	9	2

Z powyższej tabeli wynika iż, na terenie miasta Piekary Śląskie w porównaniu do roku 2016 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 9 na 2). Podobnie, jak w ubiegłym roku stwierdzono przypadki pylic płuc (poz. 3 – 2 przypadki), nie stwierdzono natomiast ubytku słuchu z poz. 21.

4. Interwencje

W 2017 r. wpłynął 1 wniosek o podjęcie interwencji dot. nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w piekarni „Społem” PSS w Piekarach Śląskich, ul. Węgłowa 3. W związku z wniesioną interwencją przeprowadzono kontrolę, która wykazała nieprawidłowości, w związku z powyższym wydano decyzję administracyjną.

Wnioski:

W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.

Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.

Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest spadek liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.

Liczba zakładów, w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie. Przekroczenia występują w zakładach o działalności gospodarczej: górnictwo, produkcja chemikaliów.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018 r.

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (jedn. tekst Dz.U z 2018 r., poz. 143), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.

W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2016 – 2017 pt. „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” pracownicy promowali wśród pracodawców zrównoważone życie zawodowe. W ramach powyższej kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE

w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r. poz. 957 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu Piekar Śląskich zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach: projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstąpien od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego, oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych, obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano:

1 opinie (pozytywną) w sprawie opiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Piekary Śląskie dla obszaru Kozłowa Góra wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Wydano 2 (pozytywne) stanowiska dotyczące tego zagadnienia, w tym 1 dot. budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego oraz 1 dot. przebudowy i nadbudowy istniejącego budynku wraz z budową myjni samochodowej.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano: 5 opinii sanitarnych, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko

1 opinię sanitarną przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko.

W 2017 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły inwestycje związane z gospodarką odpadami – ok. 50 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: obiekty przemysłowe oraz inne.

Ad. 4 W roku 2017 uzgodniono 5 dokumentacji projektowych (pozytywnie), natomiast w 2016 roku liczba ta wynosiła 7.

Przedłożone wnioski w sprawie uzgodnienia projektów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczyły obiektów żywnościowo-żywnościowych oraz zakładów kosmetyczno-fryzjerskich i odnowy biologicznej.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 36 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 32 opinie sanitarne dopuszczające do użytkowania obiekt budowlany oraz 4 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii),

natomiast w 2016 r. wydano 25 opinii sanitarnych oraz 3 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 42 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 34 %, obiekty przemysłowe – ok. 28 % oraz zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – ok. 22 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty ochrony zdrowia, obiekty wychowania i nauczania oraz obiekty handlowo-usługowe.

W 2017 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 36 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Piekary Śląskie.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2017 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców miasta Piekary Śląskie.

W roku 2017 i 2016 wydano taką samą ilość stanowisk.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne, w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynację między innymi krajowych i wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy itp.

W roku 2017 w Piekarach Śląskich, przeprowadzono 14 wizytacji w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 34 porad dot. pozyskania partnerów lub inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 2 akcje profilaktyczne.
- Koordynowano 8 konkursów.
- Przeprowadzono 2 warsztaty nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach ponadpodstawowych dla uczniów, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” „Ars, czyli jak dbać o miłość”, „Dopalacze –wypalacze, groźne narkotyki”.

W roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych: klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 10 szkołach, dwie zrezygnowały z dalszej realizacji, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 program będzie realizowało 11 szkół, gdyż chęć udziału w niniejszym programie zadeklarowały trzy szkoły.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzieży”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do kolejnej XII edycji programu.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół, zachęcając ich do udziału.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

Działania podjęte w 2017 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) .

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2017 podczas akcji profilaktycznej przeprowadzono 35 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. ”Czyste Powietrze wokół nas”

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą w ich obecności tytoń.
- Wzrost kompetencji rodziców, w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 9 przedszkolach na terenie miasta Piekar Śląskich.

Zasadnicze działania:

- Dostarczono i omówiono materiały informacyjno-edukacyjnych w placówkach, w których realizowany był program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu, w roku 2016/2017.

Wnioski: Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów. Zakończono realizację na poziomie ogólnopolskim, jego elementy włączone zostały w projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 6 porad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2017r. w Piekarach Śląskich, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

W roku szkolnym 2017 projekt realizowany był w 4 szkołach ponadpodstawowych z Piekar Śląskich.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w konferencji oraz w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS – wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Koordynowano konkurs plastyczny, w związku z projektem „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2016/2017 realizowany był, w ramach: „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W roku 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski na niezmiennych zasadach.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 6 szkołach ponadpodstawowych, w roku 2017/2018 chęć dalszej kontynuacji realizacji programu zadeklarowało 5 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Zaproszono szkoły do kolejnej V edycji programu.
- Sporządzono wykaz szkół, które chcą realizować program V edycję programu.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji pt.: Dopalacze –wypalacze, groźne narkotyki”.
- Przeprowadzono 5 narad w szkołach, w których realizowany jest program, przypomniano cele i założenia programu.
- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski: W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Uznali, że nie są w stanie wygospodarować wymaganej liczby godzin dlatego też, zrezygnowali z realizacji kolejnej V edycji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym realizacja Kampanii – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” w ramach projektu KIK/68

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Koordynowano i przeprowadzono badania ankietowe wśród położnic z Piekarskiego Centrum Medycznego – Szpital Miejski w Piekarach Śląskich.
- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno -edukacyjnymi.
- Przeprowadzono 2 warsztaty podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogolach i narkogolach dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

Wnioski: Bezpłatne akcje profilaktyczne i warsztaty cieszą się zainteresowaniem społeczeństwa.

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”

To nowy program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. I edycja programu miała miejsce w roku szkolnym 2016/2017 i obejmowała 20% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 4 szkołach podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 chęć udziału w programie wyraziło 7 szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej II edycji 2017/2018.

Wniosek: Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany, dlatego żadna szkoła nie zrezygnowała z realizacji kolejnej II edycji.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV.
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki, w tym zakresie.
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

W roku szkolnym 2016/2017 program był w 4 szkołach ponadpodstawowych natomiast w 2017/2018 realizowany we wszystkich 5 szkołach ponadpodstawowych w klasach II.

Formy realizacji:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C , ph. „Podstępne WZW”.
- Wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2017/2018.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek: Program oceniono jako potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017 program był realizowany w 2 szkołach ponadpodstawowych, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 realizowany jest w 4 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Profilaktyka chorób nowotworowych- „Znamię. Znam je”

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.

- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
  - Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
  - Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.
- W roku szkolnym 2016/2017 i 2017/2018 program był i jest realizowany we wszystkich 5 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono dwie wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017 r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”

W edycji 2016/2017 realizowany był jako program wojewódzki pod nazwą: „Żywność na wagę zdrowia - Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2016/2017 był realizowany w 10 przedszkolach. W roku szkolnym 2017/2018 z kontynuacji realizacji programu zrezygnowało 1 przedszkole. Łącznie program realizowany będzie w 9 przedszkolach.

Zasadnicze działania:

- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisję konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzież.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.

- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, gdzie kontynuowana jest realizacja programu.
  - Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Wnioski:** Program oceniony jako ciekawy i potrzebny. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Cel główny: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

Program w roku szkolnym 2016/2017 był realizowany zgodnie z zaleceniem we wszystkich szkołach gimnazjalnych i roku 2017/2018 zgodnie z wytycznymi i reformą edukacji chęć realizacji programu wyraziły jedna szkoła podstawowa. Program będzie realizowany w 6 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 3 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.

Wniosek: Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

„Europejski Kodeks walki z Rakiem - Skóra pod lupą”

Program lokalny wprowadzony dzięki współpracy z Centrum Onkologii w Gliwicach - Zakład Epidemiologii Śląskiego Rejestru Nowotworów w Gliwicach.

Cel programu:

- Budowanie odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka.
- Przekazanie wiedzy na temat Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

W roku szkolnym 2016/2017 do programu realizowany był w 9 szkołach, była to ostatnia edycja programu.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono placówki do realizacji II edycji programu, w roku szkolnym 2016/2017.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu dla szkolnych koordynatorów programu, połączone z dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjne.
- Dystrybuowano materiały programowe do placówek, które kontynuują program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano i dostarczono podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.

Wnioski: W roku 2017 zakończono realizację programu.

Interwencje i akcje nieprogramowe, które realizowano w 2017r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”.

Cel - kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 6 narad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie, MOSIR-em, Solariami, Miejską Biblioteką Publiczną, NFZ – Delegatury w Piekarach Śląskich, którzy wyeksponowali plakaty „Brazowo, ale czy zdrowo?”.
- Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do Urzędu Miasta Piekary Śląskie, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.

Akcja - Antybiotyki.

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Podczas akcji profilaktycznej Postaw na zdrowie zorganizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. antybiotyków.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia.

Hasło - „*Depresja – porozmawiaj o niej*”

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i rozpropagowano regulamin konkursu dla seniorów oraz wystosowano pismo do władz miejskich o objęcie patronatem konkursu.
- Przygotowano i wysłano informacje nt. Światowego Dnia Zdrowia do Urzędu Miasta Piekary Śląskie oraz zamieszczono ją na stronie internetowej PSSE Bytom.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 3 narady, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas akcji profilaktycznej zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

„Bezpieczne ferie 2017” „Bezpieczne wakacje 2017”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania

- Przekazano plakaty „Bezpieczne Ferie 2017” i „Bezpieczne Wakacje” do Urzędu Miasta Piekary Śląskie.
- Przygotowano i przeprowadzano warsztaty profilaktyczne w Domu Dziecka podczas wakacji na temat profilaktyki uzależnień oraz odpowiedzialnego korzystania z promieni UV.
- Sporządzano sprawozdanie z akcji „Bezpieczne Ferie ” i „Bezpieczne Wakacje”.
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”.

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano i uczestniczono w akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 2 placówkach oświatowo - wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 36 osób z testów w narkogoglach i 36 osób w alkogoglach.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek: Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej. Akcje, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alkogoglach i narkogoglach.

Lekki Tornister ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna

Cel - profilaktyki wad postawy, zwrócenie uwagi nauczycieli, dzieci i rodziców na kwestię ciężkich plecaków uczniów szkół podstawowych.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do Miejskiej Szkoły Podstawowej nr 15 im. Powstańców Śląskich, która brała udział w projekcie.
- Rozpropagowano konkurs „Mały ekspert ds. Lekkiego Tornistra”.

Wszawica – Pedikuloza

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości w zakresie higieny, profilaktyka wszawicy

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców, dzieci uczniów klas I-IV.

Zasadnicze działania:

- Zamieszczono informacji na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Opracowano regulamin konkursu pt. „Nieproszeni goście we włosach wszy” i rozesłano go elektronicznie po szkołach podstawowych.
- Przygotowano rozstrzygnięcie konkursu w PSSE Bytom.
- Przygotowano wystawę prac w Miejskiej Bibliotece publicznej w Bytomiu.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania oraz dostarczono je do placówek.
- Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych osób.

Wniosek: Akcja potrzebna, ciesząca się zainteresowaniem. W konkursie udział wzięła Szkoła Podstawowa nr 13 ul. Długosza 92, nadsyłając 10 prac konkursowych. Uczennica z ww. szkoły zajęła II miejsce

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Postaw na zdrowie akcja profilaktyczna z Urzędem Miasta Piekary Śląskie.

Cel: promowanie zachowań prozdrowotnych.

Zasadnicze działania

- Zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi, przeprowadzono pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu dla zainteresowanych osób oraz testy w alkogoglach i narkogoglach.

W akcji plenerowej udział wzięło 150 osób, z pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu skorzystało 35 osób, z testów w alkogoglach skorzystało 40 osób i narkogoglach skorzystało 40 osób.

Olimpiada wiedzy o zdrowiu PCK akcja z PCK Piekary Śląskie.

Celem olimpiady jest sprawdzian wiedzy o zdrowiu.

Zasadnicze działania

- Zorganizowano punkt z materiałami informacyjnymi.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowej.
- Zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Przekazano symboliczne nagrody dla laureatów: koszulki „Nie palę”, Komiksy HCV, zakładki, książki pt. „Wspomnienia wolontariuszki”.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych,
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań,
- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w z bogaceniu działań Oświaty Zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Piekarach Śląskich realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej zauważono, że w 2017r zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice. Są one bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć i programów w roku 2017 była zadowolająca. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę

z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów. Władze Miejskie w roku 2017 włączali się w akcje profilaktyczne i często w nich uczestniczyli.

Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne czy też wykonać testy w alko i narkogoglach.

Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklarowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym.

Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych.

Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania, których zakres jest z roku na rok uaktualniany i rozszerzany. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na auditach wewnętrznych.

a) Sekcja Badań Wody w roku 2017 przeprowadziła badania:

- wody przeznaczonej do spożycia przebadano 22 próbki,
- wody z pływalni przebadano 6 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 47 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczane były: bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, bakterie *Clostridium perfringens*, enterokoki, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotany, chlorki, mangan, glin, utlenialność, twardość ogólna. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, bakterie z rodzaju *Legionella*, ogólną liczbę mikroorganizmów, utlenialność, azotany i mętność.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) **Sekcja Badań Żywności** w 2017 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

Mikrobiologicznie przebadano 81 próbek głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*.

Przebadano 30 próbek środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, 20 próbek mleka i produktów mleczarskich (5 próbek zdyskwalifikowano za ponadnormatywną liczbę bakterii z rodzaju *Enterobacter*), przebadano 10 próbek wyrobów cukierniczych, po 5 próbek suplementów i przypraw oraz 5 próbek wymazów sanitarnych.

Fizykochemicznie zbadano 13 próbek w tym 2 próbki w kierunku zanieczyszczeń biologicznych, 7 próbek mięsa oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego w kierunku zawartości azotanów i azotynów. Badano również suplementy diety w kierunku znakowania.

Monitoringiem badań fizykochemicznym objęto warzywa (badanie zawartości azotanów i azotynów), suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego (badanie w kierunku znakowania).

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2017 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu przeprowadzili na terenie miasta Piekary Śląskie 871 kontroli.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 86 decyzji administracyjnych, w tym 7 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 128 decyzje obciążające stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 21 mandatów karnych na kwotę 5400 zł.

W 2017 r. nie było trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami i nie zastosowano środków przymusowego postępowania w administracji.

W 2017 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dotyczącej unieruchomienia obiektu. W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2017

Bytom 2018

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2016”. Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie tarnogórskim. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	7
Wnioski.....	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	8
1. Stan sanitarny szpitali.....	8
2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego.....	9
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	10
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	11
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarów.....	12
Wnioski.....	12
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	12
III.	
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów.....	15
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	17
3. Piekarnie.....	17
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX.....	17
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	18
6. Akcje.....	18
7. Interwencje.....	23
Wnioski.....	24
Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej ,wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	24
IV.	
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	24
2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli.....	31
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	32

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	33
1. Domy pomocy społecznej.....	34
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	34
3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	35
4. Dworce kolejowe i autobusowe.....	36
5. Port lotniczy.....	36
6. Ustępy publiczne.....	36
7. Baseny kąpielowe.....	36
8. Składowiska odpadów komunalnych.....	37
9. Apteki.....	37
10. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	38
11. Interwencje.....	39
Wnioski.....	40
VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	40
1. Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	42
2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	45
3. Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	47
4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	47
5. Interwencje.....	48
Wnioski.....	48
VII. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	49
1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	49
2. Nadzór nad środkami zastępczymi.....	52
3. Choroby zawodowe.....	52
4. Interwencje	53
Wnioski.....	54
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	54
IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	58
X. Działalność laboratoryjna.....	70
XI. Podsumowanie.....	72

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 743 wywiady epidemiologiczne w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się porównaniu do roku ubiegłego o 209.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2017 r. w porównaniu z rokiem 2016 zaobserwowano spadek liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2017 roku zarejestrowano ogółem 29 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby tj. o 7 zachorowań mniej niż w ubiegłym roku. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 7 zachorowań na wzv typu A, 11 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 11 zachorowań na wzv typu C. Spadek nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 15 przypadków, natomiast wzrost wzv typu C o 1 przypadek. W analizowanym okresie wystąpił gwałtowny wzrost liczby zachorowań na wzv typu A, w stosunku do roku poprzedniego, w którym zachorowań nie notowano.

Nie rejestrowano natomiast przypadków zachorowań na ostre wzv typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2017 r. zarejestrowano 42 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 4 przypadki więcej niż w roku poprzednim, nie rejestrowano natomiast przypadków zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki *Salmonella*.

Zarejestrowano także 120 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 19 przypadków), 2 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (spadek o 175 przypadków), 46 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (spadek o 49 przypadków), 324 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 45 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2017 roku zarejestrowano 114 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 26 przypadków więcej niż w roku 2016. Wzrost liczby zarejestrowanych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

Nadal obserwowana jest duża liczba zarejestrowanych przypadków wirusowych zakażeń jelitowych nieokreślonych oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, który jest związany z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 10 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie narażonych było 208 osób, zachorowały 42 osoby, wystąpiły 2 zakażenia bezobjawowe, w 4 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym w 3 z powodu zakażenia, a w 1 z powodu choroby zasadniczej. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wzrosła o 2 ogniska.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 7 ognisk, narażonych było łącznie 177 osób, zachorowało 20 osób.

W 4 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym w 3 z powodu zakażenia, a w 1 z powodu choroby zasadniczej.

We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*;

- w restauracji, gdzie zorganizowano przyjęcie okolicznościowe – 1 ognisko, narażone były 23 osoby, zachorowało 17 osób, wystąpiły 2 zakażenia bezobjawowe. Potwierdzonym nośnikiem zakażeń był tort z kremem na bazie surowych żółtek. Czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis;

- mieszkaniach prywatnych – 2 ogniska, narażonych było łącznie 8 osób, zachorowało 5 osób, zakażeń bezobjawowych nie było. W jednym ognisku podejrzanym nośnikiem zakażenia było ciasto z kremem, a potwierdzonym czynnikiem etiologicznym zachorowań była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis. W drugim ognisku czynnikiem etiologicznym zachorowań był wirus zapalenia wątroby typu A.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 4 przypadki (spadek o 5 zachorowań),
- świnka – 5 przypadków (spadek o 1 zachorowanie),
- płonica – 46 przypadków (spadek o 62 zachorowania),
- ospa wietrzna – 616 przypadków (spadek o 34 zachorowania).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę i różyczkę.

Liczba zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 13 przypadków, zarejestrowano 97 zachorowań.

Zanotowano 23 przypadki szczepienia przeciwko wścieklicznie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 11 przypadków mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 4 przypadki), 4 przypadki zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (tak jak w ubiegłym roku), 3 przypadki zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (wzrost o 2 przypadki) oraz 1 przypadek zachorowania na inne wirusowe zapalenie mózgu.

Ponadto zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanego przez *Neisseria meningitidis*, natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa, w 2017 r. zarejestrowano 20 zachorowań, to jest o 3 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzeniem nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2017 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 1301 przypadków w roku 2016 do 9002 przypadków w roku 2017. Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków może być spowodowany poprawą zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2017 roku zarejestrowano 3 przypadki grypy, potwierdzone badaniami wirusologicznymi, to jest o 7 mniej niż w roku poprzednim

Ilość osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2017 roku o 112 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2136 osób. W 2017 roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową.

Utrzymująca się niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, a także szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 roku przeciwko meningokokom ogółem zaszczepionych zostało 58 osób, to jest o 6 osób mniej niż w roku poprzednim.

W 2017 r. nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* oraz *Streptococcus pneumoniae*.

W 2017 roku zarejestrowano również 5 przypadków róży (tak jak w 2016 r.), 7 przypadków lambliozy (o 6 więcej niż w 2016 r.), 2 przypadki kiły (tak jak w 2016 r.), 1 przypadek rzeżączki, 1 przypadek jersiniozy pozajelitowej.

W 2017 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 2 więcej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 20 pacjentów, nie było zakażeń wśród pracowników medycznych. Wystąpiły 4 przypadków zgonu pacjentów, w tym 3 z powodu zakażenia, a 1 z powodu choroby zasadniczej.

Były to ogniska zakażeń szerzących się drogą pokarmową, wywołane przez *Clostridium difficile*.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2017 r. zarejestrowano 3 interwencje, które dotyczyły :

- zakażenia pasożytami na skutek korzystania z basenu, w związku z nieuzupełnieniem braków formalnych przez osobę wnoszącą interwencję, sprawa nie została rozpatrzona;
- podejrzenia zachorowania na gruźlicę u osadzonego w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach, przeprowadzono kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości, zarzuty zawarte we wniosku nie zostały potwierdzone, interwencję uznano za niezasadną;
- stanu zdrowia osadzonych w Areszcie Śledczym w Tarnowskich Górach, przesłano pismo wyjaśniające do wnoszącego, interwencję uznano za niezasadną.

W 2017 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie powiatu tarnogórskiego pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 19 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 2 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 38 punktów szczepień, przeprowadzając 50 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

W 1 punkcie szczepień kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami przechowywania preparatów szczepionkowych, co skutkowało utylizacją szczepionek. Wydano decyzję nakazującą opracowanie i wdrożenie procedury postępowania na wypadek awarii urządzenia chłodniczego i braku dostawy prądu, zalecenie zostało wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu.

W 2017 r. poradnie POZ zgłosiły 111 dzieci oraz 103 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

PPIS w Bytomiu wystosował 28 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2017 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w roku 2017 zostały wykonane w stopniu dobrym, jednak obserwuje się sukcesywny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych POZ.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

1. Podsumowując prowadzony w 2017 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych. Ponadto w roku 2017 zanotowano nagły wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2017 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o., ul. Polna 2, Kamieniec, 42-674 Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 24 kontrole, ponadto przeprowadzono 5 kontroli w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych.

Mandatów karnych nie nałożono.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 2 decyzje nakazujące terminowe, które dotyczyły poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektu, tj. malowania, usunięcia zacieków i ubytków w tynku w pomieszczeniach, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, uzupełnienia ubytków w okafelkowaniu ścian i podłóg w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym, salach chorych, korytarzu komunikacyjnym, gabinecie fizykoterapii, odnowienia stelaży na worki służące do gromadzenia brudnej bielizny i odpadów medycznych, odnowienia zniszczonych foteli, materacy, umywalki.

W 1 przypadku decyzja została wykonana w całości, w drugim przypadku decyzja jest w trakcie realizacji. Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 4 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w 3 przypadkach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy, w 1 przypadku w pralni zlokalizowanej na terenie obiektu.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczonych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną stwierdzono w 1 szpitalu, dotyczyły one zniszczonych stelaży na worki do przechowywania brudnej bielizny. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję nakazującą, nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 szpitalu kontrola wykazała nieprawidłowości dotyczące zniszczonych stelaży na worki służące do przechowywania odpadów medycznych, wydano decyzję nakazującą, zalecenia zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny szpitali oceniono jako dobry. Na bieżąco wykonywane są prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów, a także na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

Ponadto przeprowadzono 2 kontrole tematyczne w 2 szpitalach dotyczące zgłaszalności grypy. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 2017 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 7 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 2 ogniska w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka oraz 5 ognisk w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 7 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 5 kontroli zapleczy szpitalnych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się 1 zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego.

W roku 2017 przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie. Zakład przystosowany jest do osób niepełnosprawnych, wyposażony w instalację wodociągową i kanalizacyjną, zaopatrywany jest w ciepło z kotłowni miejskiej. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektu są w dobrym stanie. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń.

W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakład posiada zawartą umowę na odbiór odpadów niebezpiecznych z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41.

W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana poza zakładem. Zawarta jest umowa z Pralnią PRASKO w Bytomiu. Pralnia jest nadzorowana przez PPIS w Bytomiu. Obiekt posiada

wydzielony magazyn na przechowywanie odzieży czystej i wydzielone miejsce na gromadzenie odzieży brudnej.

Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładzie opracowana jest procedura, która określa postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarstwa i zachowanie personelu. W procedurze zawarte są zasady godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładu przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu

(„pro-morte”) z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny placówka ma podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym.

Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu oceniono, jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 76 podmiotów, w skład których wchodzi 169 obiektów.

Ponadto nadzorem objęte są 34 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 r. przeprowadzono 108 kontroli w 104 obiektach.

W 3 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Nieprawidłowości dotyczyły: brudnych, zakurzonych ścian i sufitów w gabinetach lekarskich, gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, poczekalni dla pacjentów, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, pomieszczeniu porządkowym, socjalnym, brudowniku, braku listew przypodłogowych w pomieszczeniach, zniszczonej tapicerki siedziska fotela stomatologicznego.

Wydano 2 decyzje nakazujące, z których jedna została wykonana, natomiast druga jest w trakcie realizacji. W 1 przypadku strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości, decyzji nie wydano.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tut. Stacji. Woda jest przydatna do spożycia.

Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny - pakowana w worki foliowe i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych. Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących postępowania z odpadami medycznymi

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2017 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą ambulatoryjnego podmiotu leczniczego:
- Ambulatorium z Izłą Chorych Aresztu Śledczego ul. Opolska 17a, 42-600 Tarnowskie Góry dot. zachorowania na gruźlicę u osadzonego. W trakcie przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Interwencję uznano za niezasadną.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2017 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno - zdrowotnych.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-lóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z śluzy – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w obiekcie jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne. Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 149 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2017 r. skontrolowano 39 obiektów, przeprowadzając łącznie 39 kontroli sanitarnych.

W skontrolowanych praktykach nieprawidłowości nie stwierdzono.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

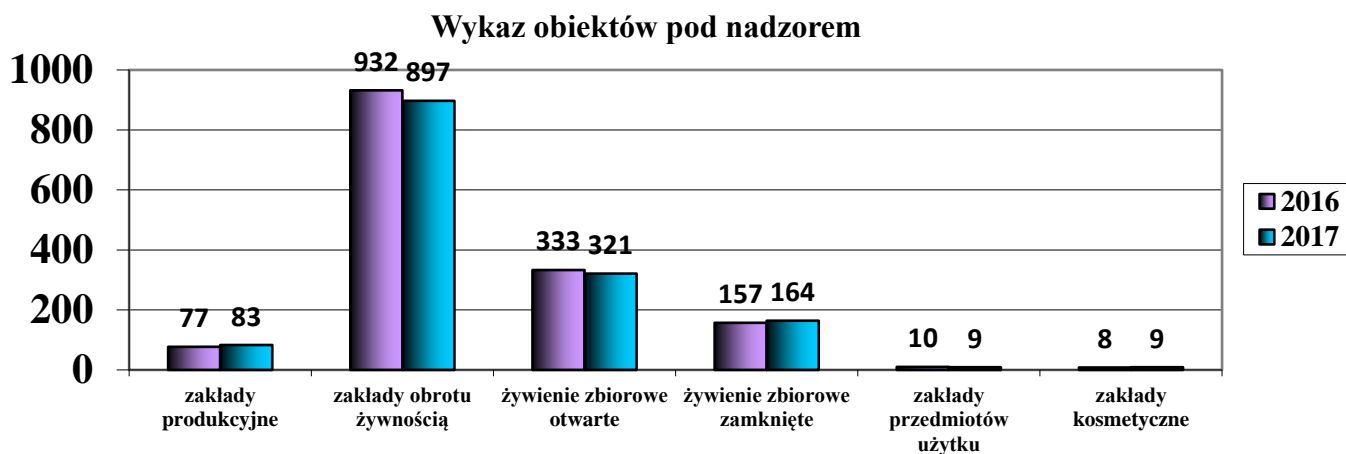
Pod nadzorem znajduje się 5 praktyk pielęgniarek.
W 2017 roku skontrolowano 3 praktyki, przeprowadzając 3 kontrole sanitarne.
Praktyki zlokalizowane są na terenie szkoły i świadczone są w niej usługi na rzecz uczniów szkoły.

Wnioski

1. Stan sanitarny szpitali w roku 2017 oceniono jako dobry, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2017 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego, skontrolowali **1077** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **72,62 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich zakładów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2017 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2016 roku.

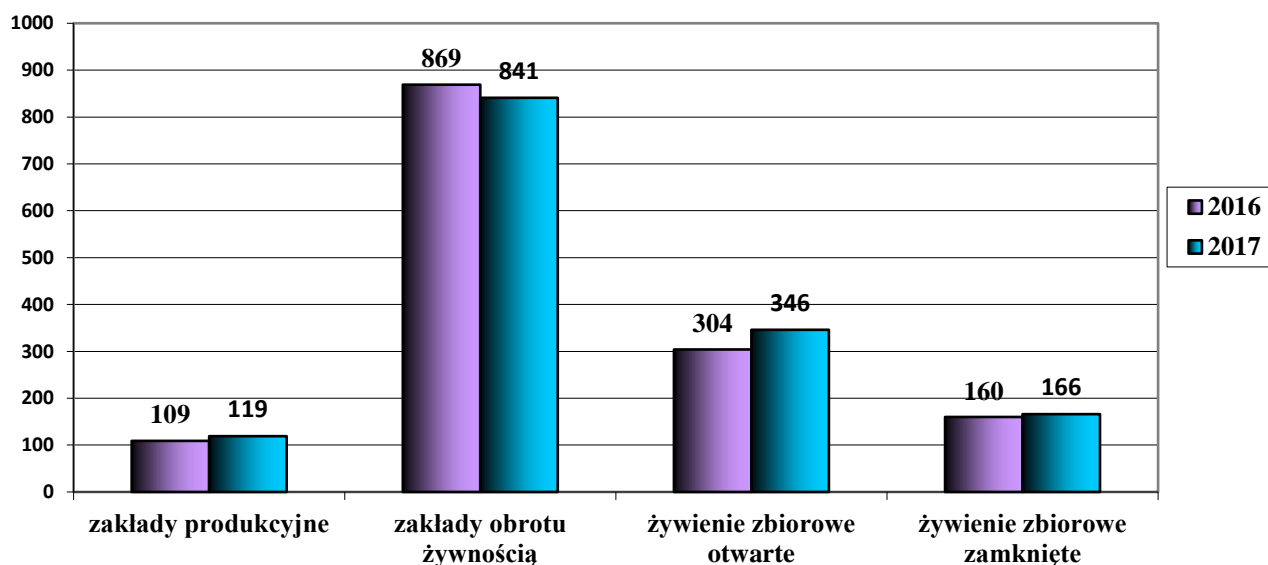
Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2017 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **1,8 %** niż w roku 2016.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2016 do 2017

Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2016		2017	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	71	64	73	70
Obrót	695	607	645	558
Żywnienie otwarte	240	210	253	211
Żywnienie zamknięte	133	131	147	135
RAZEM	1139	1012	1118	974

W roku 2017 wykonano **974** kontroli z **1118** zakładów zaplanowanych do kontroli (w tym 1 kontrolę w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **4** kontrole planowane w miejscach obrotu kosmetykami). W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **87,12** %.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2017 roku przeprowadzono **1478** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem

zakresu prowadzonej działalności. Porównując dane z rokiem 2016 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2017 r. zwiększyła się o **2 %**.

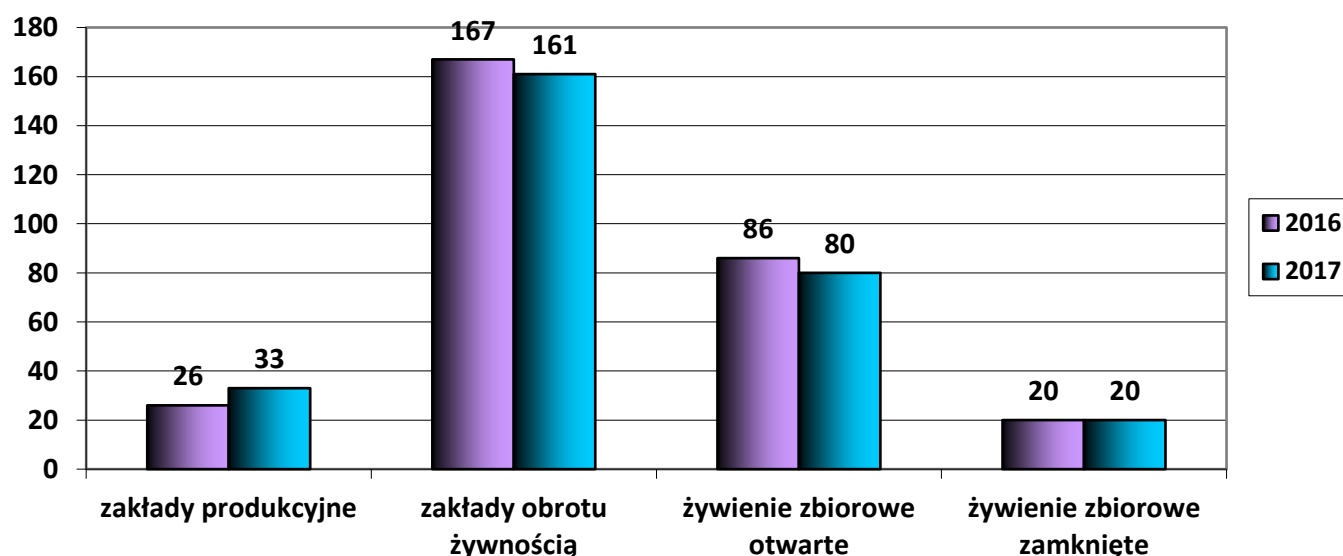
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **841** (o ok. 3,2 % mniej niż w 2016 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **9,2 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **13,8 %** w stosunku do roku ubiegłego, natomiast ilość kontroli w zakładach żywienia zbiorowego otwartego zwiększyła się o 3,75 % w stosunku do roku ubiegłego. Ponadto w roku 2017 przeprowadzono **1** kontrolę w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **5** kontroli w zakładach obrotu kosmetykami.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2016 i 2017.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
powiat tarnogórski	1517	1483	1141	1077	1449	1478	299	294	-	3 / 660	54 / 8100	102 / 17250

W roku 2017 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem **294** decyzji administracyjnych, tj. o **1,7 %** decyzji mniej niż w 2016 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2017 liczba wydanych decyzji w przypadku zakładów produkcyjnych zwiększyła się o **26,9 %** w stosunku do 2016 roku, w przypadku zakładów obrotu żywnością zmniejszyła się o **3,6 %**, w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zmniejszyła się o **7 %**, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego utrzymuje się na tym samym poziomie.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2017 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyko zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2016 i 2017.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2016 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2017 r.</i>		
	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych decyzji nakazujących</i>	<i>% obiektów złych</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych decyzji nakazujących</i>	<i>% obiektów złych</i>
powiat tarnogórski	1141	61	5,3	1077	84	7,8

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2016 i 2017.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2016 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.		
	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych mandatów na kwotę</i>	<i>% obiektów złych</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych mandatów na kwotę</i>	<i>% obiektów złych</i>
powiat tarnogórski	1141	54 / 8100	4,7	1077	102 / 17250	9,5

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,

- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **48** (tj. o **89 %**) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku **2017** do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano **239** próbek, tj. o **43%** więcej próbek niż w roku 2016, w którym pobrano **167** próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **125** próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano **11** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **69** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **79** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **34** próbki.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **35** próbek, tj. **14,6%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **17** próbek, tj. **7,1 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **27**, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae*, pałeczki z rodziny *Salmonella* oraz obecność pleśni. 8 próbek zostało zdyskwalifikowanych ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych.

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2017 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowanych jest **37** piekarni, z których skontrolowano **32**. W trakcie kontroli w **8** zakładach pobrano ogółem **25** próbek, w tym **20** próbek sanitarnych – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego **7** zostało zdyskwalifikowanych w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2017 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono **37** kontroli głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów prowadzących działalność na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się **1** wytwórnia oraz **7** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **1** miejsce obrotu. Ogółem przeprowadzono **1** kontrolę sanitarną w w/w obiektach.

W roku 2017 przeprowadzono **5** kontroli sanitarnych w **5** obiektów obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się **9** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególne asortymenty jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jak również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **2** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2017 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2017 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	15	15	15	0	0	0	0	0	1 zalecenie doraźne	-
2.	Współpraca z Wojskowym Inspektorem Weterynarii we Wrocławiu	NS.HŻŻ i WIW	1	1	1	0	0	0	0	0	0	-
3.	Szlaki turystyczne	NS.HŻŻ	30	30	30	0	0	0	1	300	1 zalecenie doraźne	-
4.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	8	8	8	0	0	0	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową
5.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	8	8	8	0	0	0	0	0	0	-
6.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	14	14	14	0	0	0	0	0	1 zalecenie doraźne	-
7.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	10	2	2	0	0	0	0	0	-	1 z kontroli została przeprowadzona w mieszkaniu prywatnym. W ramach czynności kontrolnych pobrano 10 próbek żywności do badań laboratoryjnych.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
						6	7	8	9	10	11	
												Stwierdzono nieprawidłowości pod względem mikrobiologicznym w 2 przebadanych próbkach.
8.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	50	19	23	0	0	0	0	0	0	-
9.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	22	3	3	0	0	0	0	0	0	-
10.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	5	5	5	2	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 25 próbek lodów z automatu
11.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	97	2	2	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 2 pomiarów tłuszczu
12.	Akcja związana z „Planem działania na 2017 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”,	NS.HŻŻ i WIORIN	1	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach kontroli pobrano 1 próbkę żywności do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali ciężkich.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
13.	Żywienie pacjentów w szpitalach.	NS.HŻŻ	5	5	5	0	0	0	0	0	0	-
14.	Akcja Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach dot. kontroli sanitarnych w sklepach zielarsko – medycznych.	NS.HŻŻ i Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach	2	2	2	0	0	0	1	50	0	Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Nieprawidłowości dot. wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia.
15.	Akcja dot. pestek moreli.	NS.HŻŻ	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
16.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	119	119	119	0	0	0	0	0	3 zalecenia doraźne	Wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niezgodnych z Rozp. MZ z 26.07.2016 r.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
						6	7	8	9	10	11	
17.	Akcja dot. nieprawidłowości w sklepach sieci „Biedronka”	NS.HŻŻ	4	4	4	0	0	0	1	200	1 zalecenia doraźne	Nieprawidłowości dot. niewłaściwego stanu sanitarno - higienicznego
RAZEM		-	397	244	248	2	-	-	3	550	-	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Interwencje

Sekcja: NS.HŻŻ

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **40**, w tym anonimowych **18**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **36**, w tym anonimowych **16**; zasadnych **18** w tym anonimowych zasadnych **8**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	21	19	22	2/3	3/900	7/12	0	0	-
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	18	15	18	1/7	8/1500	9/5	0	0	-
3.	Działalność prowadzona bez zgłoszenia	1 +1 z 2016	2	3	0/2	0	2/0	0	0	-
SUMA		40 + 1 z 2016	36	43	3/12	11/2400	18/17	0	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie tarnogórskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2017 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **24 %** w porównaniu do roku 2016, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **29** interwencje.

WNIOSKI

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2017 nieznacznie wzrosła w stosunku do roku 2016.
3. W roku sprawozdawczym nałożono prawie dwukrotnie większą ilość mandatów za bieżący stan sanitarno - porządkowy w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP. Również w mniejszym stopniu wśród kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2016 jak i 2017 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2017 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się większą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2016 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2017 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej, wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

Łącznie w 2017 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **462** próbki wody, w tym przebadano pod względem:

- bakteriologicznym -**392**,
- fizykochemicznym -**279**,

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia, zarządców pływalni i organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli wynosiła **1088**.

Wydano **17** decyzji, **1** dot. zatwierdzenia laboratorium, **2** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia, **1** dot. legionelli, **9** dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, **4** dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni Zarejestrowano **1** interwencję (niezasadna).

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu **139,0 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: **śr. 18490**.

Łącznie w 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu monitoringu jakości wody

oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **243** próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- **233** i pod względem bakteriologicznym -**179**. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, azotyny żelazo, rtęć) stwierdzono w **13** próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w **16** próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia wynosiła **441**.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w **7** próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w **6** próbkach (bakterie grupy coli).

Liczba awarii ogółem – **468**.

Zarejestrowano **1** anonimową interwencję, którą z uwagi na niezasadność pozostawiono bez rozpatrzenia.

Wydano **12** decyzji: **1** dot. zatwierdzenia laboratorium, **2** dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia, **9** dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia.

MIASTO RADZIONKÓW

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **16,9 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d : woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – **śr. 1929** (SUW Bibiela, SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie.

W 2017 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **9** próbek wody. Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Radzionków wynosiła **40**.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła **52**.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **61,2 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :
– woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 3042** (SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Tarnowskich Górach;

- woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, uj. nr 3 ul. Opolska, SUW Koehler (łącna produkcja **śr. 2790**);
- woda dostarczana z SUW GCR „Repty” i uj. CHM – **śr. 2085**(zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry);
- woda pochodząca z ujęcia Parku Wodnego w Tarnowskich Górach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej)- **śr. 100**;
- woda dostarczana z wodociągu Fabryki Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych ”FASER”SA Tarnowskie Góry (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia -sprzedaż dla obcych firm zlokalizowanych na terenie należącym do zakładu) – **śr. 9,5**.

Miasto Tarnowskie Góry zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociągowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, i Stacja Uzdatniania Wody Koehler oraz zakupywaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów. S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska eksploatowanego przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.

W 2017 r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **109** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **99** próbek wody i bakteriologicznym - **71** próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, barwa, żelazo, azotyny) stwierdzono w **7** próbkach wody, a niepotwierdzone powtórным badaniem przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C) stwierdzono w **2** próbkach wody.

Natomiast w październiku 2017 r. stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody „Repty” w Tarnowskich Górach (**9** próbek). Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani ,że do czasu uzyskania właściwej jakości wody należy ją spożywać po przegotowaniu. Po przeprowadzeniu dezynfekcji woda spełnia wymagania mikrobiologiczne.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Agencję Inicjatyw Gospodarczych S.A. Tarnowskie Góry, SP ZOZ „Repty” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji Tarnowskie Góry i Fabrykę Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych ”FASER”SA Tarnowskie Góry kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017r. liczba raportowanych próbek wody pobranych na terenie miasta Tarnowskie Góry wynosiła **128**.

Nie potwierdzoną powtórным badaniem obecność bakterii grupy coli stwierdzono w **1** próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2017 r. wodę

wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Tarnowskich Gór oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy. Ilość wody z poszczególnych studni dobierana była w taki sposób aby w końcowym efekcie stężenie chromu w wodzie było zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludność z dnia 13 listopada 2015r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1989). Zgodnie z informacją właściciela ujęcia w związku z granicznymi wartościami chromu ogólnego mierzonymi w studni S-II i S-III znaczna część pobieranej wody pochodziła ze studni S-III, gdzie zawartość chromu jest niższa.

W dniu 25.10.2017 r. wyłączono studnię S-II z eksploatacji ze względu na wysokie stężenie chromu i do dnia 13.12.2017r. pracowała wyłącznie studnia S-III z obniżoną wydajnością.

Stężenie chromu w wyłączonej studni było monitorowane i po obniżeniu stężenia chromu do dopuszczalnej wartości w dniu 14.12.2017r. ponownie włączono ją do eksploatacji.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła **264**.

MIASTEczKO ŚLĄSKIE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **7,4 tys.**,
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 734 (SUW Bibiela)**; dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach.

W 2017 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **17** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **17** próbek wody i bakteriologicznym - **6** próbek wody.

Niepotwierdzone powtórny badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości rtęci stwierdzono w **1** próbce wody (SUW Bibiela eksploatowana przez Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach).

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Miasteczko Śląskie wynosiła **29**.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Miasteczka Śląskiego oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii sieci wodociągowej wynosiła – **24**.

MIASTO KALETY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **8,6 tys.**

Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 913** (SUW Bibliela); dystrybutor: Miasto Kalety.

W 2017 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **4** próbki wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miasto Kalety kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na terenie miasta Kalety wynosiła **17**.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miasta Kalety w 2017r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Kalet oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych .

GMINA KRUPSKI MŁYN

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **3,2 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, SUW Krupski Młyn ul. Główna
- łączna ilość produkowanej wody – **śr. 520**
- woda zakupywana z ujęcia Nitroerg dla potrzeb zaopatrzenia w wodę budynku Urzędu Gminy- **śr. 0,6** (dystrybutor: Gmina Krupski Młyn)
- woda pochodząca z ujęcia Ośrodka Harcerskiego w Borowianach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej- **śr. 30**).

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 17 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym 17 próbek wody i bakteriologicznym - 15 próbek wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości mętności i żelaza stwierdzono w 2 próbkach wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminę Krupski Młyn kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 25.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminy Krupski Młyn w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 8.

GMINA TWORÓG

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,2 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK Sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 1100**

- woda pochodząca z ujęcia Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w budynku użyteczności publicznej) - **śr. 50**.

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **24** próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **24** próbki wody i bakteriologicznym - **22** próbki wody. Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnej żelaza stwierdzono w **1** próbce wody .

W grudniu 2017 r. stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody Wojska (**3** próbki). Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani ,że do czasu uzyskania właściwej jakości wody wodę aż do odwołania należy spożywać wyłącznie po przegotowaniu (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp. mycia zębów). Wodę można było używać do celów higienicznych (mycia się i kąpieli) oraz sanitarnych (spłukiwanie toalet).

Po zakończeniu działań naprawczych PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia. Obecnie woda z tego ujęcia podlega stałej dezynfekcji.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o. w Tworogu i Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **29**.

W lipcu 2017 r. stwierdzono obecność bakterii grupy coli w wodzie dostarczanej z SUW ZSLiE w Brynku (**4** próbki wody) . W związku z powyższym podmiot eksploatujący wyżej wymieniony SUW przełączył się na zasilanie z gminnej sieci wodociągowej. Po przeprowadzeniu działań naprawczych uzyskano właściwą jakość wody, potwierdzoną rekontrolnymi badaniami. Przedmiotowy SUW został ponownie włączony do eksploatacji. Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych awarii urządzeń wodociągowych wynosiła – **22**.

GMINA ZBROSLAWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę **15,9 tys.**
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 784** (SUW. Zawada); dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbroslawice
  - woda zakupywana z Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. – **śr. 1,1**; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbroslawice
  - woda zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świętoszowice)- **śr.80**; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbroslawice
  - woda zakupywana z ZUK sp. z o.o. Tworóg (SUW Wojska)- **śr. 35,9**; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbroslawice
  - woda z dostarczana z eksploatowanych przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbroslawice SUW Miedary-Kopanina i SUW Zbroslawice - **śr.1040**
  - woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las

- (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia-sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – *śr. 95.*

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **30** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **30** próbek wody i bakteriologicznym - **20** próbek wody.

Niepotwierdzone powtórny badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$) stwierdzono w **1** próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrostawicach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwo Nasiennie „Księży Las” Sp. z o.o. kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **54**.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Zbrostawicach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” sp. z o.o w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych .

Zarejestrowano **1** anonimową interwencję, którą z uwagi na niezasadność pozostawiono bez rozpatrzenia.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 11,9 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – **śr. 2149** (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu*
  - *woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna - **śr.1,2.***

W 2017 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **8** próbek wody. Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **47**.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w **5** próbkach wody, a niepotwierdzone powtórny badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (bakterie grupy coli) stwierdzono w **1** próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów

S.A. w Katowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – **69**.

GMINA OŻAROWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,7 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –śr. 238; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach
- woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 88,0; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach
- woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tapkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 684)

W 2017r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano **25** próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym **25** próbek wody i bakteriologicznym - **24** próbek wody.

Niepotwierdzone powtórny badaniem przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznych (bakterie grupy coli) stwierdzono w **1** próbce wody (dot. próbki wody pobranej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach, Pyrzowice, ul. Wolności 90 -punkt czerpalny do napełniania wodniarki).

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2017r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła **72**.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie dopuszczalnej wartości mętności stwierdzono w **1** próbce wody.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywana z GZGWiK Mierzęcice lub GPW Katowice.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach w 2017 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – **29**.

2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

W 2017 r na nadzorowanym terenie czynne były 4 pływalnie oparte na wodzie wodociągowej (w tym 3 kryte i 1 odkryta) i 2 baseny odkryte, które nie spełniają kryteriów pływalni oraz 3 miejsca wykorzystywane do kąpieli, w tym 2 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

W 2017 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym **61** próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: legionella, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, mętność, chlor wolny, pH i chloroform.

Ponadto Państwowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach.

W 2017 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła **639**.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: Pseudomonas aeruginosa, Escherichia coli, legionella, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, mętność, chlor wolny, chlor związany, pH, potencjał redoks i chloroform.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Również w ramach nadzoru bieżącego prowadzonego przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano **7** próbek wody z basenów odkrytych, które nie spełniają kryteriów pływalni: Radzionków Księża Góra, ul. Księżogórska 90 i Krupski Młyn ul. Główna. Obydwa obiekty dopuszczono do eksploatacji.

Na podstawie otrzymanych wyników badań i wizualnych ocen (kontrola wewnętrzna prowadzona przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli) wodę w uruchomionych w sezonie 2017 r. miejscach wykorzystywanych do kąpieli oceniono jako przydatną do kąpieli (**8** próbek; **8** ocen wizualnych).

Wydano **4** decyzje: zbiorcza roczna ocena wody na pływalni za okres od 02.06. 2016 r. do 01.06.2017 r.

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w **27** obiektach, w tym: szpitale-**2**; domy pomocy społecznej-**6**; hotele-**3**; inne świadczące usługi hotelarskie-**4**; internat-**1**; noclegownia-**1**; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital)-**2**; młodzieżowy ośrodek socjoterapii-**1**; specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-**2**; motel-**1**; zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy (podmioty lecznicze)-**1**; młodzieżowe ośrodki wychowawcze-**2**; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakonny/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-**1**.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w **1** obiekcie - Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Przeprowadzone przez właściciela obiektu działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w **1** obiekcie (Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Wojska, ul. Zakładowa 8), w którym w 2014 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2017 r. na obecność bakterii legionella pobrano **151** próbek wody, w tym zakwestionowano – **18**. Wydano **1** decyzję.

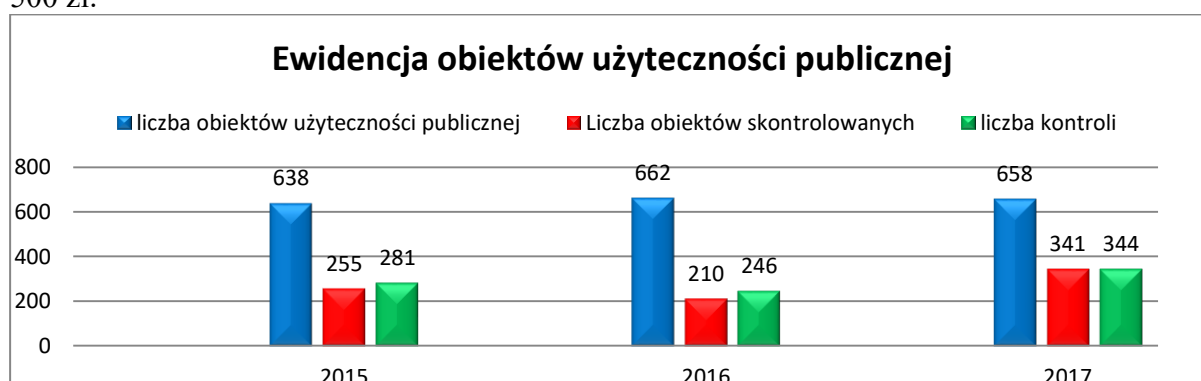
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2017 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 341 obiektach użyteczności publicznej, spośród 658 ujętych w ewidencji, co stanowi 51,8 %. W porównaniu do 2016 r., w którym skontrolowano 210 obiektów użyteczności publicznej, spośród 662 ujętych w ewidencji, co stanowiło 31 %, zdecydowanie zwiększyła się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 129 obiektów, spośród 235 ujętych w ewidencji, co stanowi 54,9%;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 42 obiekty spośród 53 zewidencjonowanych, co stanowi 79,2 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 4 obiekty spośród 6 zewidencjonowanych, co stanowi 66,7%;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 4 zewidencjonowane obiekty, w ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania. Przeprowadzono kontrole w obydwóch obiektach;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 6 obiektów spośród 13 zewidencjonowanych, co stanowi 46,1 %;
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 7 obiektów spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 36,8 %;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 18 obiektów spośród 56 zewidencjonowanych, co stanowi 32,1%;
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, tereny rekreacyjne, port lotniczy) – skontrolowano 128 obiektów spośród 252 zewidencjonowanych, co stanowi 50,8%.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. Łącznie w 2017 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 344 kontrole, wydano 5 decyzji nakazujących, nałożono 4 mandaty karne na kwotę 500 zł.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2015-2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2017 skontrolowano największą liczbę obiektów, co miało wpływ na zdecydowanie większą ilość kontroli przeprowadzonych w obiektach użyteczności publicznej.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz zakłady świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, port lotniczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2017 r. wykazały nieprawidłowości.

1. Domy pomocy społecznej

Nadzorem sanitarnym objętych jest ogółem 13 obiektów. W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów skontrolowano 6 domów pomocy społecznej.

Przeprowadzone kontrole, podobnie jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości. Stan higieniczno-sanitarny i techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W domach następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących. Oprócz kompleksowego wyposażenia, w obiektach całodobowych zapewniona jest opieka lekarsko – pielęgniarska.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

Nadzorem sanitarnym objęte są 53 obiekty, w tym 7 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 34 inne obiekty świadczące usługi noclegowe. W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów przeprowadzono 44 kontrole, skontrolowano 6 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy oraz 34 obiekty inne świadczące usługi hotelarskie.

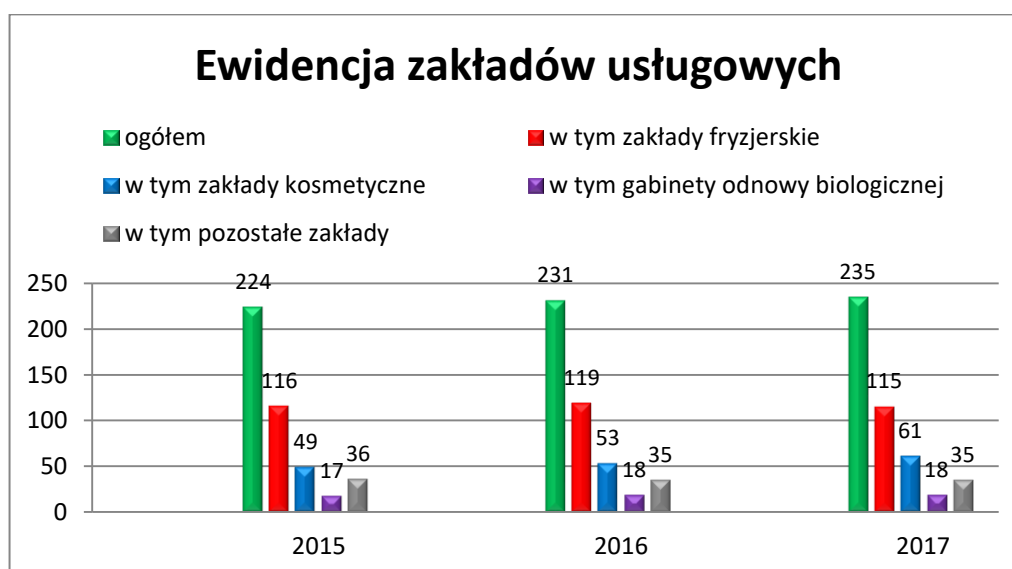
Hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Motel mieści się w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym, przystosowanym dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Bielizna pościelowa jest prana w obiekcie. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania bielizny czystej oraz wydzielone miejsce do przechowywania bielizny brudnej. W obiekcie przeprowadza się dezynfekcję koców, kołder, poduszek, materaców. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Dom wycieczkowy mieści się w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym. W obiekcie prowadzona jest działalność całoroczna. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Bielizna

pościelowa jest prana poza obiektem - zawarta umowa z firmą świadczącą usługi pralnicze. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania bielizny czystej oraz wydzielony magazyn do przechowywania bielizny brudnej. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń.

Obiekty zaliczane, jako pozostała baza noclegowa, to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono, jako dobre. Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 235 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 115 to zakłady fryzjerskie, 61- kosmetyczne, 6- tatuażu, 18- odnowy biologicznej, 35- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2015 – 2017 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie,

W roku 2017 skontrolowanych zostało 129 zakładów, w tym: 40 zakładów fryzjerskich, 45 gabinetów kosmetycznych, 5 gabinetów tatuażu, 6 zakładów odnowy biologicznej i 33 zakłady, w których świadczone są więcej niż 1 usługa. Łącznie przeprowadzono 132 kontrole. W tej grupie obiektów wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, która dotyczyła Gabinetu Kosmetycznego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska 91- przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brak dostępu do wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu wykonywania usług z naruszeniem ciągłości tkanki, brudne, zakurzone ściany w gabinecie pedicure.

Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 200 zł. Mandaty karne nałożono za brak opracowanej i wdrożonej procedury zapewniającej ochronę przed zakażeniami, brak sterylnych narzędzi, nieprawidłowa dezynfekcja. W związku z nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne,

które w jednym obiekcie zostały zrealizowane, natomiast w drugim nie zrealizowano (obiekt nieczynny ze względu na urlop macierzyński właścicielki).

W porównaniu do roku ubiegłego zmalała liczba nałożonych mandatów karnych z 9 do 2, natomiast liczba wydanych decyzji nakazujących (dot. stanu sanitarno-technicznego) utrzymała się na tym samym poziomie - wydano 1 decyzję.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi i 1 dworcem autobusowym. W 2017 roku skontrolowano dworzec autobusowy. Skontrolowany obiekt, podobnie jak w roku ubiegłym oceniono, jako dobry. Obiekt oznakowany jest jako miejsce, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworca są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwe, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie obiektu, na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zamiatanie podłoża. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Port Lotniczy

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w nim 2 kontrole. Budynek portu jest piętrowy, obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, zapewnione są sanitariaty, pomieszczenia obiektu utrzymane są w dobrym stanie, postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Podobnie jak w roku ubiegłym obiekt oceniono, jako dobry, spełniający standardy europejskie.

6. Ustępy publiczne

W roku sprawozdawczym skontrolowano 4 ustępy. Skontrolowane ustępy publiczne i ogólnodostępne ocenia się, jako dobre. Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzona z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

7. Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu tarnogórskiego funkcjonują 4 obiekty obejmujące baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 1 basen odkryty - sezonowy.

Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 5 kontroli. Dwukrotnie skontrolowano Park Wodny w Tarnowskich Górach, ul. Obwodnica 8. Jedna kontrola obejmowała ocenę stanu sanitarnego obiektu, druga kontrola przeprowadzona była w związku z interwencją, która okazała się niezasadna. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach spełnione są podstawowe wymagania sanitarne, nie stwierdzono nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan sanitarno-porządkowy i techniczny obiektów oceniono, jako dobry.

W ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania (baseny nie podlegają kontroli zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach).

Baseny zlokalizowane są w Krupskim Młynie i w Radzionkowie. Skontrolowano obydwie obiekty, przeprowadzono 3 kontrole. Przeprowadzona kontrola basenu sezonowego w Krupskim Młynie, ul. Główna wykazała nieprawidłowości, wydano zalecenia pokontrolne i nałożono mandat karny w wysokości 100 zł. Stwierdzone nieprawidłowości to: brudne, zaśmiecone podłogi, brudne zakurzone ściany w WC damskim, męskim i dla osób niepełnosprawnych, brudna umywalka i muszla ustępowa w WC dla osób niepełnosprawnych, brudna podłoga w przebieralniach, brak mydła w płynie i ręczników jednorazowych w WC. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zaleceń pokontrolnych.

8. Składowiska odpadów komunalnych

Składowisko odpadów w Tarnowskich Górach podlega Firmie Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo- socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz sanitariatów prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony.

W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Aktualnie na terenie składowiska odbywa się wyłącznie segregacja i przeładunek odpadów segregowanych i mieszanych oraz załadunek do większych samochodów w celu przewiezienia do miejsc docelowych.

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrola składowiska nie wykazała nieprawidłowości, stan sanitarny składowiska oceniono, jako dobry.

9. Apteki

Ogółem w ewidencji jest 50 aptek. W roku 2017 skontrolowano 25 aptek, w których przeprowadzono 26 kontroli. Na podstawie wyników kontroli wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące. Decyzje administracyjne wydane zostały na następujące apteki:

1. Apteka Sąsiedzka w Świerkłańcu, ul. Główna 43 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone z odpryskami farby ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach apteki, w związku z czym, wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
2. Apteka Prywatna w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 79 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: ubytki tynku i farby na ścianach przy wejściu dla personelu i dostaw towaru, brak nieograniczonego dostępu do izby ekspedycyjnej dla osób niepełnosprawnych, w związku z czym wydano decyzję nakazującą.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2017 r., jako zły pod względem technicznym oceniono 1 obiekt, (w 2016 r. – żaden obiekt nie oceniono jako zły).

10. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

W roku sprawozdawczym przeprowadzono dwuetapowe działania w ramach realizacji Kampanii Społecznej: „Mam świadomość jak być zdrowym”. Działania adresowane były do personelu zakładów usługowych: fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażyści, personel gabinetów odnowy biologicznej. Zadania I etapu Kampanii były realizowane we współpracy z Sekcjami: Higieny Pracy, Epidemiologii, Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego i Oświaty Zdrowotnej. Realizacja II etapu prowadzona była przez pracowników Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska, którzy prowadzili wizytacje w zakładach usługowych, mające na celu ocenę bezpieczeństwa sanitarnego świadczonych usług, w efekcie czego, 4 zakłady z terenu powiatu tarnogórskiego oceniono pozytywnie.

Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła m.in. czynności dot. imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowanie regulaminów, procedur.

Wydano 3 opinie dot. imprez masowych, nadzorowano 3 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 10 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 31 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy.

Zaopiniowano 5 projektów regulaminów porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych- pozytywnie zaopiniowano 18 procedur.

Wydano 1 opinię na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony dotyczącą środków transportu do przewozu chorych.

W 2017 r. przeprowadzono kontrole w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego. Kontrolą objęto domy przedpogrzebowe, cmentarze oraz środki transportu do przewozu zwłok. Skontrolowano 4 domy przedpogrzebowe, 10 cmentarzy oraz 4 środki do transportu zwłok.

Sprawowano nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach (na terenie powiatu tarnogórskiego) i dokonywane były na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, za zezwoleniem PPIS w Bytomiu.

Podobnie jak w roku ubiegłym kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości. Ekshumacje odbywały się z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzjach zezwalających na ekshumacje wydanych przez PPIS w Bytomiu. Wyniki kontroli wykazały, że środki transportu drogowego przeznaczone do przewozu zwłok i szczątków ludzkich spełniają wymagania techniczne i sanitarne (są trwale oznakowane, w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich, posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłoga w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonana z materiałów łatwo zmywalnych, mają wydzielone miejsce na przechowywanie rękawic jednorazowych, środka dezynfekcyjnego).

W roku 2017 skontrolowano 4 domy przedpogrzebowe. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów prawidłowy. Podobnie jak w roku ubiegłym przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami.

11. Interwencje

W 2017 r. z powiatu tarnogórskiego wpłynęło ogółem 19 zgłoszeń o interwencję. 13 spraw zostało rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu, 6 bez wstępnego rozpoznania przekazano innym organom.

W związku z interwencjami przeprowadzono ogółem 11 kontroli oraz nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 300 zł. W roku sprawozdawczym zasadne okazały się 2 interwencje, które dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Zgłoszenia o interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (2 zgłoszenia),
- złego stanu sanitarnego posesji (2 zgłoszenia),
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (6 zgłoszeń),
- złego stanu sanitarnego budynków (1 zgłoszenie),
- awarii kanalizacyjnych (2 zgłoszenia),
- nieczystości płynnych (2 zgłoszenia),
- gromadzenie odpadów stałych (3 zgłoszenia),
- uciążliwe zapachy (1 zgłoszenie).

W sprawie niewłaściwego stanu obiektów użyteczności publicznej wpłynęło 6 wniosków. Przeprowadzono 7 kontroli w obiektach użyteczności publicznej. Nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 300 zł. Zasadne okazały się 2 zgłoszenia, które dotyczyły następujących obiektów:

1. Zakład kosmetyczny w Tarnowskich Górach, ul. Prusa 9. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 100 zł. i wydano zalecenia doraźne tj.: zapewnić stałe zaopatrzenie w narzędzia sterylne, opracować i wdrożyć procedurę zapewniającą ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. Strona oświadczyła, że pod wskazanym adresem nie są wykonywane żadne usługi kosmetyczne. Właścicielka prowadzi działalność mobilną, skontrolowane pomieszczenia służą wyłącznie do obróbki narzędzi kosmetycznych.
2. Stajnia i budynki do treningu koni, Radzionków, ul. Anieli Krzywoń 1. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł. i wydaniem zaleceń doraźnych tj.: usunąć obornik, zapewnić właściwy sposób i miejsce składowania nie powodujące uciążliwości dla otoczenia. Zalecenia doraźne zostały wykonane w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Kolejną grupę interwencji zarejestrowaną przez PPIS w Bytomiu stanowiły sprawy związane z obecnością zwierząt, gryzoni i insektów. Rozpatrzono 1 interwencję, w związku z którą przeprowadzono 1 kontrolę. Jedną interwencję przekazano w celu rozpatrzenia do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry.

Jedna sprawa dotyczyła złego stanu sanitarnego budynku, upoważniony pracownik przeprowadził kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Dwa zgłoszenia dotyczyły nieczystości płynnych, 1 przekazano do Urzędu Gminy Zbrosławice, 1 rozpatrzono pismem do strony.

Następną grupę stanowiły interwencje dotyczące awarii kanalizacyjnych, wpłynęły 2 zgłoszenia. Jedną sprawę przekazano w celu rozpatrzenia do PINB w Tarnowskich Górach, drugą sprawę rozpatrzono we własnym zakresie, przeprowadzono 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

Wpłynęło również 1 zgłoszenie dotyczące uciążliwości zapachowych. W związku ze zgłoszeniem przeprowadzono kontrolę, która nie potwierdziła występowania uciążliwości.

W związku z niewłaściwym stanem sanitarnym posesji wpłynęły 2 interwencje, które bez wstępnego rozpatrzenia, przekazano innym organom do załatwienia, zgodnie z kompetencjami do Urzędu Gminy Zbrosławice i do Urzędu Gminy Ożarówice.

Interwencje dotyczące gromadzenia odpadów stałych (3 zgłoszenia), 1 zgłoszenie bez wstępnego rozpatrzenia zostało przekazane do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry, a 2 rozpatrzono pismem do stron.

W porównaniu do roku ubiegłego liczba zgłoszonych interwencji nie zmieniła się, natomiast liczba zasadnych interwencji uległa zwiększeniu o 1 (w roku 2017 na 19 zgłoszeń zasadne były 2, a w 2016 r. na 19 zgłoszeń zasadne było 1).

Wnioski:

1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 341 obiektów, jako ze złym stanem na koniec 2017 r. odnotowano 3 obiekty.
2. Na wzrost świadomości podmiotów wykonujących usługi kosmetyczne, fryzjerskie, tatuażu i odnowy biologicznej na temat bezpieczeństwa klienta i pracowników miała wpływ przeprowadzona w ostatnich latach Kampania Społeczna „Mam świadomość jak być zdrowym”, co potwierdzają wyniki kontroli sanitarnych tych zakładów oraz zaopiniowane procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi. W ramach Kampanii Społecznej prowadzonej w latach 2015-2017 pozytywnie oceniono 54 zakłady, co stanowi 23 % zakładów objętych kampanią.
3. Duże utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru sanitarnego nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla tych obiektów.

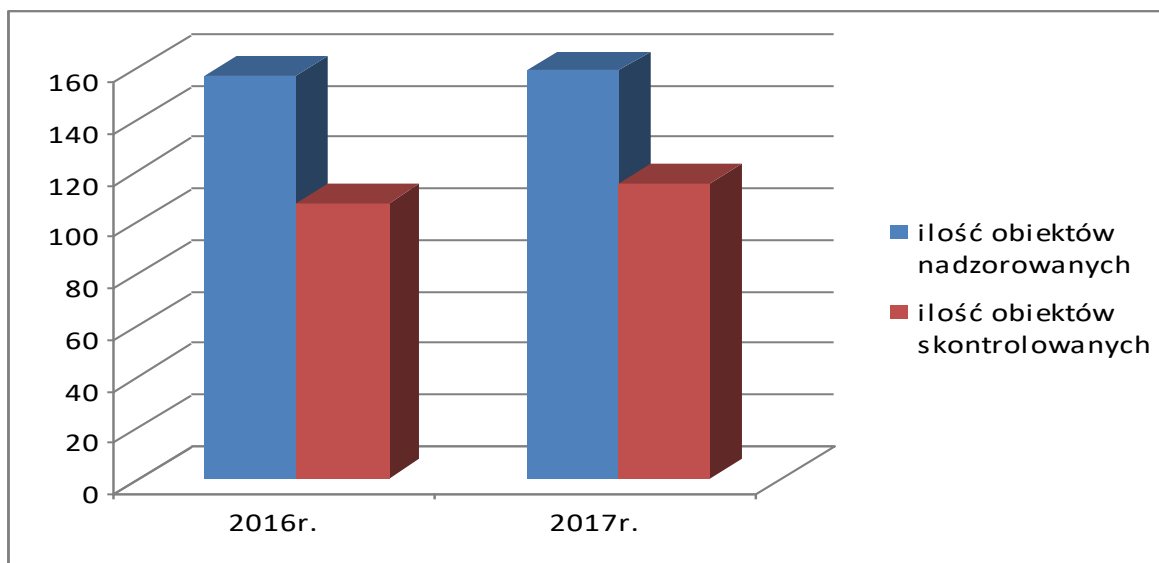
W 2017 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych była na tym samym poziomie, co w roku 2016 tj. 19 zgłoszeń. Podobnie jak w roku ubiegłym, zgłoszenia dotyczyły przede wszystkim spraw związanych z budynkami mieszkalnymi i posesjami.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2017 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 159 obiektów, skontrolowano w tym okresie 115 obiektów, co stanowi 72,3%.

W porównaniu do roku 2017r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2016 zwiększyła się. W roku sprawozdawczym utworzono 8 nowych placówek:

1. Żłobek „Milu-Art” w Tarnowskich Górach, ul. Morcinka 26
2. Żłobek w Radzionkowie, ul. Gajdasa 1b
3. Filia Przedszkola „Tęczowy Ogród”, Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka 162
4. Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko”, Radzionków, ul. Gajdasa 1b
5. Punkt Przedszkolny Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26
6. Niepubliczna Szkoła Podstawowa Mistrzostwa Sportowego, Radzionków, ul. Knosały 113
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Opatowicka 126a
8. Przedszkole w Integracyjnym Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Skośna 120.

W 2017 r. uległy likwidacji 4 obiekty, tj.:

1. Żłobek Niepubliczny Bystry Maluszek, Tarnowskie Góry ul. Włoska 20
2. Klub Dziecięcy Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26
3. Filia Niepublicznego Przedszkola Radosne Słoneczko, Radzionków, ul. Gwarków 55
4. Sala Zabaw Paweł Szmaj, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26.

W roku sprawozdawczym uległo likwidacji 10 gimnazjów funkcjonujących samodzielnie, z tego 4 przekształciło się w nowe szkoły podstawowe:

- Gimnazjum w Kaletach, ul. 1-go Maja 4 w Zespół Szkół w Kaletach,
- Gimnazjum w Ożarowicach, ul. Szkolna 10 w Szkołę Podstawową w Ożarowicach,
- Gimnazjum w Brynku, ul. Park 8 w Szkołę Podstawową w Brynku,
- Gimnazjum nr 4 w Tarnowskich Górach, ul. Janasa 11 w Szkołę Podstawową nr 8 w Tarnowskich Górach.

Natomiast w 6 budynkach po zlikwidowanych gimnazjach funkcjonują szkoły podstawowe włączone do istniejących wcześniej szkół podstawowych, tj.:

- Gimnazjum w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 8 do Szkoły Podstawowej nr 1 w Miasteczku Śląskim, ul. Dworcowa 5,
- Gimnazjum w Radzionkowie, ul. Krzywa 18 do Szkoły Podstawowej nr 1 w Radzionkowie, ul. Knosały 16,
- Gimnazjum w Świerklańcu, ul. Źródłana 3 do Szkoły Podstawowej w Świerklańcu, ul. Młyńska 7,

- Gimnazjum nr 1 w Tarnowskich Górach, ul. Sobieskiego 5 do Szkoły Podstawowej nr 9 w Tarnowskich Górach, ul. Korczaka 2,
- Gimnazjum nr 2 w Tarnowskich Górach, ul. Wyspiańskiego 3 do Szkoły Podstawowej nr 3 w Tarnowskich Górach, ul. Wyspiańskiego 1,
- Gimnazjum nr 3 w Tarnowskich Górach, ul. Zacisza 17 do Szkoły Podstawowej nr 10 w Tarnowskich Górach, ul. Kochanowskiego 15.

7 gimnazjów funkcjonujących w zespołach szkół zostało przekształconych w szkoły podstawowe, tj.:

- Gimnazjum w Zespole Szkół w Krupskim Młynie, ul. Dąbrowskiego 2 w Szkołę Podstawową Nr 2 w Krupskim Młynie,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Nakle Śląskim, ul. Dworcowa 2 w Szkołę Podstawową w Nakle Śląskim,
- Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4 w Tarnowskich Górach, ul. Powstańców Warszawskich 42 w Szkołę Podstawową w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4 Tarnowskich Górach,
- Gimnazjum w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1 w Szkołę Podstawową w Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Tarnowskich Górach,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Wieszowie, ul. Bytomska 62 w Szkołę Podstawową w Wieszowie,
- Gimnazjum w Zespole Szkół w Zbrosławicach przy ul. Wolności 67 w Szkołę Podstawową w Zbrosławicach,
- Gimnazjum w Zespole Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Radzionkowie, ul. Sikorskiego 8a w Szkołę Podstawową nr 4 w Radzionkowie.

Jedno gimnazjum funkcjonujące w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach, ul. Główna 26 zostało włączone do Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Miedarach.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Szkoły

W 2017 r. pod nadzorem ogółem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowało się 60 szkół różnych typów, w tym:

- 40 szkół podstawowych
- 1 liceum ogólnokształcące
- 2 policealne
- 17 zespołów szkół.

W 2017 r. skontrolowano 50 placówek na terenie powiatu tarnogórskiego, w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta uległa zwiększeniu.

W porównaniu do roku 2016 zwiększyła się liczba nowych decyzji nakazujących. Wydano 10 decyzji administracyjnych terminowych dotyczących:

1. Szkoła Podstawowa nr 9, Tarnowskie Góry, ul. Korczaka 2
  - zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych;
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64
  - zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłogi w sali zajęć;
3. Gimnazjum nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Zacisza 17
  - zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny podłogi w salach zajęć i toaletach;
4. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół w Zbrosławicach, ul. Wolności 67

- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny posadzki, ścian i sufitów na korytarzach i klatkach schodowych;
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych,
- brak osłon na punktach świetlnych;
- 5. Szkoła Podstawowa nr 13, Tarnowskie Góry, ul. Armii Krajowej 1
- zły stan techniczny podłóg w salach lekcyjnych;
- 6. Szkoła Podstawowa nr 10, Tarnowskie Góry, ul. Kochanowskiego 15
- zły stan techniczny nawierzchni dojścia;
- 7. Szkoła Podstawowa nr 10, Tarnowskie Góry, ul. ul. Zaciszna 17
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczenia sanitarnego,
- zły stan techniczny podłóg w salach zajęć;
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali zajęć, na korytarzu, na klatce schodowej
- 8. Szkoła Podstawowa w Zbrosławicach, ul. Wolności 67;
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny posadzki, ścian i sufitów na korytarzach i klatkach schodowych,
- zły stan higieniczno-sanitarny i techniczny pomieszczeń sanitarnych;
- 9. Szkoła Podstawowa nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Wyspiańskiego 3
- zły stan techniczny podłóg w salach zajęć,
- brak osłon na punktach świetlnych,
- zły stan techniczny stolarki okiennej,
- zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzach;
- 10. Szkoła Podstawowa nr 8, Tarnowskie Góry, ul. Janasa 11
- zły stan higieniczno-sanitarny ścian i sufitów na korytarzach, na klatkach schodowych, w sali zajęć.

Wydano 14 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu z okiem 2016 liczba ta uległa niewielkiemu zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym w całości wykonano 7 decyzji wydanych w latach wcześniejszych. Liczba ta w porównaniu do 2016 r. uległa zmniejszeniu. Wykonano w całości decyzję w:

1. Gimnazjum nr 1, Tarnowskie Góry, ul. Sobieskiego 5
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w pokoju nauczycielskim;
2. Gimnazjum nr 1, Tarnowskie Góry, ul. Sobieskiego 5
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć;
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kamieńcu, ul. Gliwicka 6
- zapewniono osłony punktów świetlnych;
4. Szkoła Podstawowa nr 1, Radzionków, ul. Knosały 16
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych;
5. Szkoła Podstawowa nr 11, Tarnowskie Góry, ul. Korola 38A
- wykonano remont pomieszczenia z natryskami i ściany w szatni centralnej;
6. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym, Miasteczko Śląskie, ul. Harcerska 5
- wykonano remont pomieszczenia sanitarnego;
7. Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64
- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z pielęgniarką szkolną w 5 szkołach podstawowych wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 637 uczniów. W większości placówek w oddziałach szkolnych odnotowano przekroczenia przyjętych norm. Wyniki w formie

tabelarycznej zostały przesłane dyrektorom szkół, z uwzględnieniem zarówno niskiej 10% jak i wysokiej 15% normy, celem wykorzystania w ramach profilaktyki zdrowotnej.

Przedszkola i inne formy

W 2017 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego były 63 przedszkola, w tym 28 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

W roku sprawozdawczym pozytywnie zaopiniowano 4 placówki:

- Filia Przedszkola „Tęczowy Ogród”, Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka 162;
- Niepubliczne Przedszkole „Radosne Słoneczko”, Radzionków, ul. Gajdasa 1b;
- Punkt Przedszkolny Milu Art, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26;
- Przedszkole w Integracyjnym Centrum Rozwoju Dziecka, Tarnowskie Góry, ul. Skośna 120.

Nowe placówki spełniają wysokie standardy stanu sanitarno-higienicznego, technicznego i wyposażenia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 60 kontroli przedszkoli. Liczba ta w porównaniu z 2016 r. uległa zwiększeniu.

Wydano 2 nowe decyzje administracyjne nakazujące - liczba tych decyzji uległa zdecydowanemu zmniejszeniu. Decyzje te dotyczyły:

1. Przedszkole nr 1, ul. Dębina 1, Miasteczko Śląskie

- zły stan higieniczno-sanitarny ścian i sufitów na korytarzu, w sali zajęć,
- brak osłon na grzejnikach c.o.,
- zły stan techniczny podłogi w sali zajęć.

2. Gminne Przedszkole nr 1, Zbrosławice, ul. Batorego 4

- zły stan techniczny podłogi w szatni głównej.

Dla 4 placówek wydano decyzje prolongujące - zmieniające termin wykonania nakazów. Liczba prolongat w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na stałym poziomie.

W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wykonanych w całości decyzji administracyjnych wydanych w latach poprzednich i wyniosła 6:

1. Przedszkole nr 3 w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 2

- zakupiono nowe meble edukacyjne;

2. Gminne Przedszkole nr 8, Przezchlebie, ul. Mikulczycka 11

- zakupiono nowe meble edukacyjne;

3. Przedszkole nr 9, Tarnowskie Góry, ul. Zacisza 11

- zakupiono nowe meble edukacyjne;

4. Przedszkole nr 11, Tarnowskie Góry, ul. Mickiewicza 18

- zakupiono nowe meble edukacyjne;

5. Przedszkole nr 1, Zbrosławice, ul. Batorego 6

- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali zajęć;

6. Przedszkole nr 1, Zbrosławice, ul. Batorego 6

- zapewniono właściwy stan techniczny podłogi w sali gimnastycznej i na korytarzu.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 8 placówek zostało skontrolowanych pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 7 żłobków oraz 3 kluby malucha. Skontrolowano 8 obiektów. W trakcie przeprowadzanych kontroli nie wydano decyzji administracyjnych nakazujących. W porównaniu z rokiem ubiegłym sytuacja w w/w zakresie się poprawiła.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości 1 decyzję administracyjną nałożoną na Żłobek Publiczny nr 1 – Oddział II w Tarnowskich Górach, ul. Strzybnicka 3 tj. zapewniono prawidłowy stan techniczny nawierzchni dojścia do placówki.

W 2017 r. utworzono 2 nowe placówki, na które wydano pozytywne opinie sanitarne, tj.:

- Żłobek „Milu-Art”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26,
- Żłobek, Radzionków, ul. Gajdasa 1b.

W roku sprawozdawczym zlikwidowano 2 placówki:

- Klub Dziecięcy „Milu-Art”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26,
- Żłobek Niepubliczny Bystry Maluszek, Tarnowskie Góry ul. Włoska 20.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2017 r. pod nadzorem były 3 świetlice środowiskowe, z tego 2 w Tarnowskich Górach i 1 w Mieście Kalety oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 2 świetlice środowiskowe i 1 warsztat. Stan sanitarno-techniczny placówek wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2017 r. dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:

- 26 oddziałów w 7 przedszkolach, zmierzono 552 dzieci, z tego 128 dzieci w 10 oddziałach siedziało w niedostosowanych do wzrostu meblach,
- 5 oddziałów w 2 zespołach szkół, zmierzono 99 dzieci, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast zwiększyła się liczba zmierzonych dzieci.

Nie wydano decyzji administracyjnych w zakresie prawidłowego dostosowania stanowisk pracy dzieci do zasad ergonomii. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa poprawie.

Natomiast w 4 placówkach w 2017 roku zgodnie z decyzją PPIS w Bytomiu zakupiono nowe meble tj.:

- Przedszkole nr 3 w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 2,
- Przedszkole nr 8 w Przechlebiu, ul. Mikulczycka 11,
- Przedszkole nr 9 w Tarnowskich Górach ul. Zaciszna 11,
- Przedszkole nr 11 w Tarnowskich Górach ul. Mickiewicza 18.

W porównaniu z 2016 r. liczba wyegzekwowanych decyzji w w/w zakresie uległa zwiększeniu.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty w miarę potrzeb.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2017 r. w 22 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano żadnej nowej decyzji administracyjnej dotyczącej stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń bloków sportowych. W porównaniu do roku 2016. sytuacja uległa poprawie.

W 2017 r. prolongowano 3 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych, tj.:
2 decyzje dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitów w salach gimnastycznych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Żeromskiego 64,

- Szkoła Podstawowa nr 3, Tarnowskie Góry, ul. Wyspiańskiego 1 .

Jedna decyzja dotyczyła zapewniania prawidłowej nawierzchni boiska w Zespole Szkolno-Przedszkolny nr 3 w Tarnowskich Górach przy ul. Żeromskiego 64.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba decyzji zmieniających termin wykonania decyzji uległa zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym w w/w zakresie nie wyegzekwowano żadnej decyzji nakazującej wydanej w latach wcześniejszych. Sytuacja w zakresie wykonywania nakazów w w/w zakresie w porównaniu z 2016 r. pogorszyła się.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2016, jak i w 2017 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2016, jak i w 2017 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2017 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 25 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 9 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 524 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba skontrolowanych turnusów oraz liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2017” zgłoszonych zostało 57 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania oraz 12 w formie wyjazdowej w placówkach sezonowych i w obiektach całorocznych usług hotelarskich. W czasie trwania

turnusów skontrolowano 16 placówek, w tym 1 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 802 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2016 znacznie zwiększyła się zarówno liczba turnusów wypoczynku letniego, jak i przeprowadzonych w nich kontroli sanitarnych.

W placówkach wypoczynku stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

Odnotowano 2 interwencje bezzasadne. Jedna dotyczyła placówki sezonowej, na której nie odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży. Na terenie placówki przebywali jedynie seniorzy. Druga interwencja dotyczyła zwiększonej liczby dzieci na terenie placówki w czasie trwania wypoczynku.

5. Interwencje

W 2017 r. zgłoszono 3 interwencje w następujących placówkach:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kaletach, ul. 1-go Maja 6 - interwencja imienna, dot.: nieodpowiednich warunków w salach do prowadzenia zajęć w-f dla dzieci - interwencja bezzasadna.
2. „Twórcza Chatka”, Tarnowskie Góry, ul. Morcinka 26 - interwencja imienna, dot.: zwiększonej liczby dzieci na terenie placówki w czasie trwania wypoczynku – interwencja bezzasadna.
3. Ośrodek Wypoczynkowo-Kolonijny, Kalety, ul. Szkolna 8 – interwencja imienna, dot.: placówki sezonowej, na której nie odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży. Na terenie placówki przebywali jedynie seniorzy – interwencja bezzasadna.

W porównaniu z rokiem 2016 liczba interwencji zwiększyła się.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa niewielkiemu zwiększeniu. W 2016 r. wynosiła - 18, natomiast w roku sprawozdawczym - 20,
- ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych zmniejszyła się. W 2016 r. wynosiła 17, natomiast w roku sprawozdawczym 13,
- zmniejszyła się liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości – w 2016 r. wykonano ich 16, natomiast w roku 2017 w całości zrealizowano 14 decyzji.

Na terenie powiatu tarnogórskiego większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do organizatorów wypoczynku nt. Dopalacze - wypalacze groźne narkotyki,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli dyżurujących w miesiącu sierpniu w zakresie zasad bezpieczeństwa podczas upałów,
- wystąpienie do dyrektorów przedszkoli i szkół dot. rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 349 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przetwórstwa tworzyw sztucznych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2017 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 116 obiektów, w których przeprowadzono 136 kontroli. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- brak informacji na stanowiskach pracy dot. aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- brak sporządzonego programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- niewłaściwe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych - nie uwzględniono przepisów prawnych oraz danych kontaktowych służb w nagłych przypadkach znajdujących się na terenie kraju;
- pracownicy nie zapoznani się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na czynniki chemiczne;
- niewłaściwe oznakowanie opakowania wprowadzanej do obrotu mieszaniny chemicznej
- nie zamieszczono nazw substancji chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia na oznakowaniu opakowania mieszaniny chemicznej;
- nie poinformowano Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie, wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- brak zainstalowanego prysznica bezpieczeństwa do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku do przemywania oczu w pomieszczeniach pracy (wykonywane są prace, na których występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi);
- nieprawidłowe oznakowanie miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- nie oznakowano właściwie pojemników, zbiorników, rurociągów zawierających substancję chemiczną, mieszaninę chemiczną stwarzającą zagrożenie dla zdrowia.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne;
- nie opracowano instrukcji postępowania w razie narażenia na szkodliwy czynnik biologiczny zakwalifikowany do grupy 3 lub 4 zagrożenia.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 38 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2017 r. w 2 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim - substancje chemiczne: kadm i ołów,
- Kopex S.A. Tarnowskie Góry, ul. Hutnicza – hałas, pyły zaw. SiO₂, drgania mechaniczne;
- „GEKOPLAST” S.A. Krupski Młyn, ul. Krasickiego 13 – hałas
- „Indyk Śląsk” Wieszowa, ul. Wolności 21 – hałas;
- Śląskie Zaplecze Remontowe Sp. z o.o. Przezchlebie, ul. Dworcowa 2 – hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach współpracy z Forum przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach dotyczącej oceny realizacji wymogów dotyczących chemikaliów w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w ramach projektu REACH-EN-FORCE-5 przeprowadzono jedną kontrolę u producenta Huta Cynku "Miasteczko Śląskie" Miasteczko Śląskie ul. Hutnicza 17. Kontrolowany zakład w systemie REACH pełni funkcję producenta i dalszego użytkownika. Przedsiębiorstwo jest producentem substancji w postaci własnej: cynk, spiek cynkowo-ołowiowy półprodukt wyodrębniony w miejscu wytwarzania (nie wprowadzany do obrotu) - substancja UVCB, ołów, kadm, metal Dore (zawiera ok. 98 % srebra) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kamień miedziowy (zawiera ołów i miedź) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kwas siarkowy, gips, żużel granulowany- produkt substancja UVCB. Huta Cynku jest członkiem europejskich konsorcjów zapewniających aktualizację danych niezbędnych do przekazania do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów). W skład konsorcjum wchodzi: konsorcjum cynkowe (cynk, spiek, żużel, konsorcjum kadmowe (kadm), konsorcjum metali szlachetnych (metal Dore). Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych. Kontrola wykazała, iż producent spełnia wymogi prawne wynikające z rozporządzenia (WE) 1907/2006 (REACH) oraz rozporządzenia CLP.

Przeprowadzono 3 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych i detergentów. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań są spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia

w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2015r. poz. 1926 ze zm.). Informacje podane na oznakowaniu opakowania kontrolowanych detergentów spełniają wymogi rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1 ze zm.).

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty: ZPUH „Centrochem” Kotula Sp. J. ul. Zagórska 159 oraz Przedsiębiorstwo Obrotu Produktami Chemii i Metalurgii PROMECH ul. Zagórska 167, zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia, sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle tworzyw sztucznych przeprowadzono 3 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekroczeń NDN hałasu na stanowiskach pracy operator młyna Tria 2. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami NDN hałasu firma została ujęta w bieżącym nadzorze sanitarnym. Zakład realizuje program działań organizacyjno-technicznych mający na celu poprawę warunków pracy oraz zapobieganiu powstawania chorób zawodowych. Ponadto zakład zwrócił się z wnioskiem do PPIS w Bytomiu o prolongatę terminu wykonania obowiązku zawartego w wydanej decyzji administracyjnej nakazującej, w ślad za czym wydano decyzję administracyjną zmieniającą termin wykonania obowiązku do dnia 31.08.2018 r.

W 2017 r. w ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 2 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: opracowania i wdrożenia do stałego stosowania instrukcję w zakresie bhp podczas prac stosowania substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki na stanowiskach pracy, zapewnienia prania i konserwacji odzieży roboczej pracowników. W ślad za w/w nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy Katowice Pyrzowice w roku bieżącym wydano 3 opinie dotyczące spełnienia przez produkty wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu esencji smakowych do produkcji e-płynów do e-papierosów oraz proszku w ampułkach.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi

Na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach 1 kontrolę w sklepie „Lucky Club” Tarnowskie Góry, ul. Miarki 1 w trakcie której stwierdzono wprowadzanie do obrotu tzw. „dopalaczy” przez firmę CS Capital Group Sp. z o.o. z Warszawy. Zabezpieczono 40 szt. produktów, które były środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Liczne wizytacje oraz wspólna kontrola wraz z przedstawicielami Policji doprowadziły do całkowitej likwidacji w/w punktu handlowego.

3. Choroby zawodowe

W roku 2017 roku PPIS w Bytomiu wydał 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 2 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 15 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - astma oskrzelowa (1) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany

hałasem (1). Stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych: astma oskrzelowa (poz. 6 - 1 przypadek), przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 19 – 1 przypadek) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 – 1 przypadek).

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami: pyłami mąki, sposobem wykonywania pracy oraz hałasem.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2016 i 2017

Numer choroby zawodowej i nazwa	2016 r.	2017 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	1	0
poz. 6 – astma oskrzelowa	1	1
poz. 12 – alergiczny nieżyt nosa	1	0
poz. 19 - przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	0	1
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	2	1
Razem	5	3

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2016 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 5 na 3). W roku 2017 roku wystąpiło tyle samo przypadków astmy oskrzelowej (poz. 6 - 1 przypadek) co roku ubiegłym, zmniejszyła się ilość przypadków obustronnego trwałego ubytku słuchu spowodowanego hałasem (poz. 21 - z 2 na 1 przypadek), pojawił się przypadek choroby zawodowej, której nie notowano w 2016 r., tj. przewlekła choroba układu ruchu wywołana sposobem wykonywania pracy - zapalenie ścięgna i jego pochewki. Nie stwierdzono natomiast chorób zawodowych odnotowanych w 2016 r., tj. pylicy płuc (poz. 3) i alergicznego nieżytu nosa (poz. 12).

4. Interwencje

W 2017 r. wpłynęły 5 wniosków o podjęcie interwencji, które zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w firmie „Oxalis Polska” Radzionków, ul. Sikorskiego, „Meble M4” Tarnowskie Góry, ul. Gliwicka oraz w Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego w Tarnowskich Górach;
- uciążliwości dla mieszkańców zakładu – Myjnia Samochodowa w Tworogu, ul. Lubliniecka;
- obecności martwego zwierzęcia na terenie zakładu pracy.

W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 4 kontrole.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że 2 z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne oraz nałożono 1 mandat karny.

Wnioski:

1. W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwie występujące w środowisku pracy.
3. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
4. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych można uznać, że liczba stwierdzonych chorób zawodowych uległa zmniejszeniu.
5. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
6. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2016 – 2017 pt. „Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie” pracownicy promowali wśród pracodawców zrównoważone życie zawodowe. W ramach powyższej kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”.
7. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2017 r. poz. 957 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu powiatu tarnogórskiego zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie

zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywienia-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówce, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

1. 1 opinię (negatywną) w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - wniosek dotyczył zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
2. 12 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym: 1 dot. studium oraz 11 dot. planów,
3. 13 opinii (w tym 1 negatywną) w sprawie opiniowania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w tym: 2 dot. studium oraz 11 dot. planów (w tym 1 negatywną).

Dla powiatu tarnogórskiego zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko :

negatywnie:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”,

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świerklaniec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulic Króla Jana Kazimierza, Kazimierza Jagiellończyka i Królowej Jadwigi,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Repty Śląskie w Tarnowskich Górach w rejonie ulic: Ks. H. Renka, Jaworowej, J. Waliski, W. Witosa, Kamiennej, Repeckiej, Długiej, Myśliwskiej, S. Staszica,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Woźnickiej w Miasteczku Śląskim,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego południową część obszaru sołectwa Świerklaniec,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru Gminy Krupski Młyn,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ossy,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Tapkowice w obrębie ul. Wesoła i Zwycięstwa,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w sołectwie Zendek w części północnej ograniczonej od południa potokiem Trzonia,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Pyrzowice,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ożarowice,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie,
- projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zbrosławice wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Pniowiec i Strzybnica w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Chemików, Jagodowej, Westerplatte, Poczty Gdańskiej, Borówkowej, Zagórskiej wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicach Osada Jana i Śródmieście – Centrum w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Słoneczników, Bytomskiej, Ogrodowej, Górniczej, Kard. S. Wyszyńskiego, T. Kościuszki, J. Korczaka, Ks. N. Bończyka wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Stare Tarnowice w Tarnowskich Górach, w rejonie ulic Obwodnica i Olimpijczyków wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklaniec dla terenów położonych wokół zbiornika wodnego "Zalew Nakło - Chechło" wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Gminie Świerklaniec obejmującego centralną i zachodnią część obszaru sołectwa Świerklaniec,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu Nowej Wsi Tworoskiej wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Renarda w Tworogu a ul. Pyskowską w Brynku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ulicy Tarnogórskiej w Brynku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Mieszka I w Hanusku,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ul. Woźnickiej w Miasteczku Śląskim

oraz negatywnie:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety-Zachód”.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu lub lokalizacji inwestycji celu publicznego. Uzgodniono 1 wniosek dotyczący tego zagadnienia, który wystosował Wójt Gminy Tworóg. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał negatywną opinię dla inwestycji pn.: budowa domu jednorodzinnego - z uwagi na nie zachowanie odpowiedniej odległości od istniejącego cmentarza.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 23 opinie sanitarne, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,

W 2017 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,

- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe, stacje paliw – po ok. 17 % oraz inne – ok. 26 %. Kolejną grupę stanowiły inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inwestycje drogowe – po ok. 13 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: inwestycje związane z wytwarzaniem ciepła i energetyką, obiekty żywieniowo-żywnościowe, inwestycje związane z gospodarką odpadami.

Ad. 4 W roku 2017 uzgodnionych zostało 16 dokumentacji projektowych (pozytywnie), natomiast w 2016 roku liczba ta wynosiła 33.

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe oraz zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – po ok. 25 %. Katalog zaopiniowanych przedsięwzięć stanowiły poza tym: obiekty ochrony zdrowia, obiekty wychowania i nauczania, obiekty przemysłowe oraz inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 73 stanowiska odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 71 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 2 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2016 r. liczba ta wynosiła 86 opinii sanitarnych oraz 5 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 53 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 30 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – ok. 18%. Kolejną grupę stanowiły: obiekty przemysłowe, obiekty ochrony zdrowia, obiekty handlowo-usługowe, obiekty wychowania i nauczania oraz inne. Niewielka ilość dotyczyła obiektów sportu i rekreacji oraz obiekty turystyczne, w tym hotele, pensjonaty.

W 2017 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 72 kontrole inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2017 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców powiatu tarnogórskiego.

Porównując rok 2017 i 2016 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 23 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka

zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy, w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, warsztaty. W roku 2017 na terenie powiatu tarnogórskiego, przeprowadzono 36 wizytacji, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 88 porad dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono :

- 7 akcji profilaktycznych.
- Koordynowano 8 konkursów.
- Przeprowadzono 6 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla uczniów, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt. „Smak życia, debat o dopalaczach”, „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”.

W roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych: klasy I-III i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 31 szkołach, z uwagi że jest to już XII edycja programu 4 zrezygnowały z dalszej realizacji, dlatego w roku 2017/2018 program będzie realizowało 27 szkół.

Zasadnicze działania:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzieży”.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2016/2017r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do kolejnej XII edycji programu.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół, zachęcając ich do udziału.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2017 przeprowadzono 6 akcji profilaktycznych na których przeprowadzono 96 pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów.

Celem programu jest:

- Zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą w ich obecności tytoń.
- Wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 32 przedszkolach na terenie miasta Piekar Śląskich.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych w placówkach, w których realizowany był program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach przedszkolnych.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu, w roku 2016/2017.

Wnioski. Program dobrze oceniony przez przedszkolnych koordynatorów. Zakończono realizację na poziomie ogólnopolskim, jego elementy włączone zostały w projekt wojewódzki „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 6 narad w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2017r. w Bytomiu w której uczestniczyły uczniowie z powiatu tarnogórskiego, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

W roku szkolnym 2017 projekt realizowany był w 11 szkołach ponadpodstawowych z powiatu tarnogórskiego.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w konferencji oraz w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS – wiel, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.
- Koordynowano konkurs plastyczny, w związku z projektem „HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

W roku szkolnym 2016/2017 realizowany był, w ramach: „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. W roku 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski na niezmiennych zasadach.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 18 szkołach ponadpodstawowych, w roku 2017/2018 chęć dalszej kontynuacji realizacji programu zadeklarowało 19 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017
- Przeprowadzono 2 wizytację programu.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Zaproszono szkoły do kolejnej V edycji programu.
- Sporządzono wykaz szkół, które chcą realizować program V edycję programu.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w wojewódzkiej konferencji pt.: „Dopalacze - wypalacze, groźne narkotyki”.
- Przeprowadzono 19 narad w szkołach, w których realizowany jest program, przypomniano cele i założenia programu.

- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i ankiety do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym realizacja Kampanii – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” w ramach projektu KIK/68.

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Koordynowano i przeprowadzono badania ankietowe wśród położnic ze Wielospecjalistycznego Szpitala Powiatowego S.A im. B. Hagera w Tarnowskich Górach.
- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono 6 warsztatów podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogolach i narkogolach dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

Wnioski. Bezpłatne akcje profilaktyczne i warsztaty cieszą się zainteresowaniem społeczeństwa.

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”.

To nowy program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. I edycja programu miała miejsce w roku szkolnym 2016/2017 i obejmowała 20% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2016/2017 program realizowany był w 5 szkołach podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2017/2018 chęć udziału w programie wyraziło 6 szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Przeprowadzono 1 wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej II edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany, dlatego żadna szkoła nie zrezygnowała z realizacji kolejnej II edycji.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV.
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki, w tym zakresie.
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi.

W roku szkolnym 2016/2017 program był w 13 szkołach ponadpodstawowych natomiast w 2017/2018 chęć realizacji wyraziły 3 nowe szkoły, dlatego też realizowany będzie w 16 szkołach ponadpodstawowych w klasach II.

Formy realizacji:

- Przesłano informację oraz zachęcano koordynatorów do udziału w Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C, ph. „Podstępne WZW”.
- Wyłoniono prace na poziomie powiatowym zgodnie z wytycznymi, następnie przekazano je do WSSE Katowice.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 7 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2017/2018.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach. Do etapu Wojewódzkiej Olimpiady zakwalifikowali się uczniowie, którzy wykonali baner edukacyjny z Zespołu Szkół Chemiczno-Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017i 2017/2018 program był i jest realizowany w 11 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono zainteresowane szkoły na szkolenie zorganizowane przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Profilaktyka chorób nowotworowych- „Znamie. Znam je”.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2016/2017 program był w 16 szkołach ponadpodstawowych, natomiast w 2017/2018 chęć realizacji wyraziły 3 nowe szkoły, dlatego też realizowany będzie w 19 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 5 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programu.
- Uczestniczono w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”.

W edycji 2016/2017 realizowany był jako program wojewódzki pod nazwą: „Żywienie na wagę zdrowia - Klub Zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2016/2017 był realizowany w 28 przedszkolach, dwa przedszkola zrezygnowały z dalszej kontynuacji. W roku szkolnym 2017/2018 chęć realizacji zadeklarowało 6 nowych przedszkoli. Łącznie program realizowany będzie w 32 przedszkolach.

Zasadnicze działania:

- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisje konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Czas na zdrowie-profilaktyka otyłości i nadwagi wśród dzieci i młodzież.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono jedną wizytację programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2016/2017.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Dystrybuowano materiały edukacyjne do placówek, gdzie kontynuowana jest realizacja programu.
- Rozpropagowano konkurs na piosenkę pt. „Jestem w Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.

Wnioski. Program oceniony jako ciekawy i potrzebny. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Cel główny: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

Program w roku szkolnym 2016/2017 był realizowany zgodnie z zaleceniem we 24 szkołach gimnazjalnych i roku 2017/2018 zgodnie z wytycznymi i reformą edukacji chęć realizacji programu wyraziły 4 szkoły podstawowe. Program będzie realizowany w 28 placówkach.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 11 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów programu.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
- Przygotowano i przeprowadzono 3 warsztaty nt. dopalaczy w szkołach gimnazjalnych i podstawowych, w związku z realizacją programu w roku 2017.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

„Europejski Kodeks walki z Rakiem - Skóra pod lupą”.

Program lokalny wprowadzony dzięki współpracy z Centrum Onkologii w Gliwicach-Zakład Epidemiologii Śląskiego Rejestru Nowotworów w Gliwicach.

Cel programu:

- Budowanie odpowiedzialnych zachowań oraz prozdrowotnych postaw wśród dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem czerniaka.
- Przekazanie wiedzy na temat Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem.

W roku szkolnym 2016/2017 do programu realizowany był w 13 szkołach, była to ostatnia edycja programu.

Zasadnicze działania:

- Zaproszono placówki do realizacji II edycji programu, w roku szkolnym 2016/2017.
- Zorganizowano, przygotowano i przeprowadzono szkolenie programu dla szkolnych koordynatorów programu, połączone z dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych.
- Dystrybuowano materiały programowe do placówek które kontynuują program.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2016/2017.
- Przygotowano i dostarczono podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2016/2017.

Wnioski. W roku 2017 zakończono realizację programu.

Interwencje nieprogramowe

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”.

Cel - kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 narad i nawiązano współpracę z właścicielami basenów, placówkami oświatowo - wychowawczymi, gdzie odbywały się półkolonie oraz MOSIR, NZOZ-ów solariów, Miejskich Bibliotek Publicznych którzy wyeksponowali plakaty „Brazowo, ale czy zdrowo”.
- Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do urzędów miasta i gmin powiatu tarnogórskiego, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.
- Przeprowadzono akcję profilaktyczną, w „Parku Wodnym” w Tarnowskich Górach podczas, której wyeksponowano materiały informacyjno- edukacyjne „Brazowo, ale czy zdrowo?”.

- Przygotowano i przeprowadzono podczas półkolonii w czasie ferii zimowych warsztaty, w formie zabaw i gier edukacyjnych .
- Nawiązano współpracę z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło.

Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało ok 9 tys osób. Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim.

Akcja - Antybiotyki.

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Podczas 2 akcji profilaktycznych na terenie powiaty tarnogórskiego zorganizowano punkty z materiałami informacyjno - edukacyjnymi o tematyce antybiotyków.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia.

Hasło - „Depresja – porozmawiaj o niej”

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano konkurs dla seniorów na najbardziej oryginalną „Pisanek Wielkanocną”, w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia”.
- Wystosowano pisma do władz miejskich o objęcie patronatem konkursu. Patronatem konkurs objęli: Burmistrz Tarnowskich Gór i Miasteczka Śląskiego oraz Starosty powiatu tarnogórskiego.
- Przygotowano i wysłano informacje nt. Światowego Dnia Zdrowia do Urzędów miast i gmin oraz zamieszczono ją na stronie internetowej PSSE Bytom.
- W dniu 07.04.2017r. zorganizowano i przeprowadzono akcję profilaktyczną z okazji Światowego Dnia Zdrowia w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A. im. dr B. Hagera w Tarnowskich Górach.

Wniosek. Akcja cieszyła się zainteresowaniem uczestniczyło 150 osób z pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu skorzystało 25 osób, testów w alkoholach 35 osób i narkoglach 35 osób.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.

Cele kampanii to:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 narad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 6 akcji zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Prowadzono bieżącą dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

„Bezpieczne ferie 2017” „Bezpieczne wakacje 2017”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania

- Przekazano plakaty „Bezpieczne Ferie 2017” i „Bezpieczne Wakacje” do Urzędu miasta i gmin powiatu tarnogórskiego.
- Przygotowano i przeprowadzono warsztaty profilaktyczne podczas ferii w Szkole Podstawowa nr 9 im. M. Kopernika w Tarnowskich Górach na temat profilaktyki uzależnień oraz bezpiecznego spędzania czasu wolnego.
- Sporządzano sprawozdanie z akcji „Bezpieczne Ferie” i „Bezpieczne Wakacje”
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano i uczestniczono w akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 6 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 291 osób z testów w narkogoglach i 291 osób w alkogoglach.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej. Akcje, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alkogoglach i narkogoglach.

Lekki Tornister ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna

Cel - profilaktyki wad postawy, zwrócenie uwagi nauczycieli, dzieci i rodziców na kwestię ciężkich plecaków uczniów szkół podstawowych.

Zasadnicze działania:

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do 6 szkół, które brały udział w projekcie.
- Rozpropagowano konkurs „Mały ekspert ds. Lekkiego Tornistra”.

Wszawica – Pedikuloza

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości w zakresie higieny, profilaktyka wszawicy

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem rodziców, dzieci uczniów klas I-IV.

Zasadnicze działania:

- Zamieszczono informacji na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Opracowano regulamin konkursu pt. „Nieproszeni goście we włosach wszy” i rozesłano go elektronicznie po szkołach podstawowych.
- Przygotowano rozstrzygnięcie konkursu w PSSE Bytom.
- Przygotowano wystawę prac w Miejskiej Bibliotece publicznej w Bytomiu.
- Przygotowano dyplomy i podziękowania oraz dostarczono je do placówek.

- Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych osób.
- Wnioski.** Akcja potrzebna, ciesząca się zainteresowaniem. W konkursie udział wzięło 5 szkół nadsyłając 38 prac konkursowych.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Współorganizacja akcji z Posłem RP Barbarą Dziuk Przemarszu Różowej Wstążeczki

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia

Zasadnicze działania

- Uzyskano zgodę na wypuszczenie balonów na Rynku w Tarnowskich Górach w dniu 09.10 2017r. od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrzne.
- Uczestniczono we mszy św. W Tarnowskich Górach podczas „Jesieni ze Zdrowiem”, następnie włączono się w przemarsz i wypuszczono balony do nieba, jako znak solidarności z chorymi na nowotwory.

Edukacja ekologiczna i zdrowotna - współpraca -współpraca podczas organizacji konkursu na plakat i przedstawienie ekologiczne pt. „Magia Świata wokół nas” oraz konferencji ekologicznej.

Cel konkursu i konferencji:

- Uwrażliwienie dzieci na potrzebę dbania o własne zdrowie i środowisko.
- Propagowanie kultury muzycznej, tanecznej i plastycznej wśród dzieci.
- Kształtowanie umiejętności współzawodnictwa.

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano naradę organizacyjną w sprawie organizacji konkursów i konferencji ustalono podział zadań.
- Rozesłano regulamin konkursu do przedszkoli.
- Uczestniczono w pracach w komisji konkursowych.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.
- Uczestniczono w konferencji ekologicznej, podczas której zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi. Przeprowadzono wśród zainteresowanych osób pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkogoglach i narkogoglach.

Wnioski. W konkursie na występ artystyczny o przesłaniu pt. „Magia Świata wokół nas” udział wzięło 16 zespołów. W konferencji uczestniczyło 400 osób.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom, który swoim zasięgiem obejmuje powiat tarnogórski włączyli się w organizowane akcje „Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy”, „Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK ” i Wampiriadę.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych.
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.

- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w zubożeniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej zwiększyła się liczba programów profilaktycznych i szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcję Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej. Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć, czy programów w roku 2017 była zadowalająca.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami, w celu pozyskania materiałów, gadżetów. Władze Miast i Gmin w roku 2017 chętnie włączali się w akcje profilaktyczne i często w nich uczestniczyli. Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać testy w alko i narkogooglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklarowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badan Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłóż przygotowuje podłoża hodowlane na potrzeby wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania, których zakres jest z roku na rok uaktualniany i rozszerzany. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań, co owocuje brakiem niezgodności na auditach zewnętrznych.

a) Sekcja Badań Wody w 2017 roku przeprowadziła badania :

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia : przebadano 161 próbek,
- wody z pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe: przebadano 68 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 151 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 13.11.2015 (Dz. U. 2015 poz. 1989). Oznaczone były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, fosforany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, liczbę bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów, bakterie z rodzaju Legionella, utlenialność, mętność, azotany.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny wzrost w ilości przeprowadzonych badań.

b) Sekcja Badań Żywności w 2017 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z rocznym planem poboru próbek na 2017 rok z terenu powiatu tarnogórskiego mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 121 próbek, głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, a dodatkowo w pewnych grupach produktów w kierunku *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Zbadano 55 próbek mleka i przetworów mleczarskich (w tym 20 próbek lodów zakwestionowano za obecność bakterii z rodzaju Enterobacteriaceae), 20 próbek mięsa i przetworów mięsnych, 5 próbek warzyw i przetworów warzywnych, 10 próbek ciastek z kremem, 10 próbek owoców i ich przetworów, 9 próbek jaj, 5 próbek kawy i herbaty (5 próbek zdyskwalifikowano za obecność pleśni) Kontrolą sanitarną objęto również przypuszczalne ogniska zatruc pokarmowych. W zbadanych próbkach z ognisk zatruc w dwóch przypadkach wykryto obecność pałeczek z rodzaju Salmonella.

W roku 2017 monitoringiem mikrobiologicznym objęte były następujące grupy produktów: mleko i przetwory mleczne, lody, ciastka z kremem warzywa, owoce, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

Fizykochemicznie zbadano 52 próbki w tym 8 próbek mięsa i ryb w kierunku zawartości azotanów i azotynów, 5 próbek warzyw w kierunku zanieczyszczeń azotanami i azotynami, 12 próbek (przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, herbaty i kawy) badano w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych. Ponadto zbadano 22 próbki sanitarne w kierunku szkodników zbożowo-mącznych, z czego 7 zdyskwalifikowano.

Monitoringiem fizykochemicznym objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony - badanie w kierunku azotanów,
- suplementy diety – w kierunku znakowania,
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – w kierunku azotanów.

Liczba badań żywności w porównaniu do roku ubiegłego uległa nieznacznym wahaniom w poszczególnych grupach asortymentowych i jest zależna od rocznego planu pobierania próbek opracowywanego rokrocznie przez WSSE w Katowicach.

Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek Salmonella i Shigella,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2017 w sekcji wykonano:

- 2885 badań u 961 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 258 badań u 99 osobach, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 75 badań u 24 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 105 badań u 37 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 41 badań dla 17 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 70 badań dla 31 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu.

Pozostała liczba badań z powiatu tarnogórskiego nieznacznie wzrosła lub zmalała we wszystkich innych wymienionych grupach osób.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2017 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2757 kontroli na terenie powiatu tarnogórskiego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 227 decyzji administracyjnych, w tym 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 530 decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 107 mandatów karnych na kwotę 17 850 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji, w związku z tym wystawiono 3 tytuły wykonawcze oraz wydano 3 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 660 zł.

W 2017 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia obiektu.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.